

ΕΚΚΙΝΗΜΑ

ΜΗΝΙΑΙΟ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΤΩΝ ΝΕΩΝ

(ΑΠΟ ΤΟ ΤΕΥΧΟΣ ΑΥΤΟ ΑΡΧΙΖΕΙ:

ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΥ: Ο "ΘΕΙΟΣ ΟΝΕΙΡΟΣ,")

ΣΥΝΕΡΓΑΖΟΝΤΑΙ:

ΡΗΓΑΣ ΓΚΟΛΦΗΣ

Γ. ΑΝΝΙΝΟΣ

Ν. ΧΑΓΕΡ ΜΠΟΥΦΙΔΗΣ

Ν. Α΄ ΒΑΛΙΩΤΗΣ

ΝΑΠ. ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ

ΓΕΡ. ΚΑΣΟΛΑΣ

ΜΙΧ. ΚΟΥΡΜΟΥΔΗΣ

ΓΡ. ΜΠΡΑ΄ΙΤΜΑΝ

Ι. ΜΠΟΥΝΙΝ

Π. ΚΛΩΝΑΡΙΣ

ΜΗΝΑΣ ΔΗΜΑΚΗΣ

Τ. ΜΟΙΡΑΙΟΣ

ΔΙΝΑ ΧΡΙΣΤΑΤΟΥ

ΣΠ. ΓΓΑΝΑΤΟΣ

ΡΙΡΗ ΜΙΓΑΛΗ

«Αφοσίωση»

«Θάλασσα»

«Νευρασθένεια όξυτάτη»

«Συνήθειες»

«Οι Σαρμασμοί της κρύας Γής»

«Γυνάτι»

«Σκοπός»

«Οι Βαρυπώνιτες» μετάφρ. Ν. Λυμιαρδόπουλου

«Μοναξιά» μετάφρ. Δημ. Παυλίδη

«Ο Έρμηος»

«Γράμμα σέ φίλο, στην Πρωτεύουσα»

«Μνημόσυνο»

«Κάποιος επέγρασε»

«Έν Άργυστολίφ»

«Τραγουδάκι»

Η ΚΡΙΤΙΚΗ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ: Ν. Α΄ ΒΑΛΙΩΤΗ: (Απ. Μαμρέλη «Πνοή και Τέχνη, Όρεσθη Λάσκου «Τό Φίλιπ της ζωής»), ΧΡ. ΔΕΒΑΝΤΑ: (Γ. Δέλιου «Οι Άνθρωποι που Νostalγούν»,— ΤΟ ΘΕΑΤΡΟ: ΓΙΑΝ. ΣΙΑΔΕΡΗ: («Σάν θέλει ή γύφ...» θ. Άσγυροπούλου, «Ταλεινοί και Καταφρομένον» Έθνικό Θέατρο, «Ερωσίλη» θ. Όλιμπια, «Έγκλημα και Τιμωρία» θ. Κοτοπούλη, Σώβιου, «Τό θεατρο του παιδικού κόσμου»),—ΖΩΓΡΑΦΙΚΗ: ΣΠ. ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΥ: («Χιονοριστική έκθεση»,—ΜΟΥΣΙΚΗ: Θ. ΚΑΡΥΩΤΑΚΗ: Μηνιαία άνασκόηση,—ΕΙΔΗΣΟΥΛΕΣ ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ.—ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ.—ΤΟ ΤΑΧΥΔΡΟΜΕΙΟ ΜΑΣ—

ΦΥΛΛΟ

ΔΕΚΑΤΟ ΕΒΔΟΜΟ

ΜΗΣ

ΧΡΟΝΟΣ ΒΙ

ΤΙΜΗ ΦΥΛΛΟΥ ΔΡΧ. 5

1934

"ΤΟ ΞΕΚΙΝΗΜΑ,"
ΜΗΝΙΟ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ
ΤΩΝ ΝΕΩΝ

Τυπογραφεία: Τσαμαδού 41 Πειραιώς

ΤΗΛΕΦΩΝΟ 40.949

Γράμματα—Εμβόλιμα

N. ΑΙΒΑΛΙΩΤΗΝ

Λεωχάρους 18—Πειραιά

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ

Ἐξωτερικοῦ

Ἐσωτερικοῦ

Αἴγυπτος καὶ Κύπρος
Λοδεδάκησα

χρόν. 1 1/2 δολ.

> 50 δραχ.

ἑξάμ. 30 >

8 Σελλίγια

25 Λιρεττες

"ΤΟ ΞΕΚΙΝΗΜΑ,"
(LE DEPART)
REVUE MENSUELLE LITTERAIRE

Lettres et Mandats Poste

N. AIVALIOTIS

Leocharous 18—Pirée

Imprimerie: Tsamadou 41

ABONNEMENTS

Etranger pour une année 1 1/2 doll.

Grece

Egypte et Chypre

Rodi

50 drach.

8 shillings

25 lirettes

ΤΙΜΗ ΦΥΛΛΟΥ ΔΡΑΧ. 5

ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΣ ΥΛΗΣ
ΝΙΚΟΣ ΑΙΒΑΛΙΩΤΗΣ

ΕΚΚΥΚΛΟΦΟΡΗΣΕ

Ο ΝΕΟΣ ΔΙΣΚΟΣ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑΣ PARLOPHON

ΣΤΗ ΜΟΥΧΛΙΑΣΜΕΝΗ ΤΑΒΕΡΝΑ

ΤΑΓΚΟ

ΦΤΑΙΝΕ ΟΙ ΑΝΤΡΕΣ

ΦΟΒ

ΜΟΥΣΙΚΗ Β. ΛΕΜΠΕΣΗ

ΣΤΙΧΟΙ Α. ΞΥΛΟΥ

Εἶναι μία ἀπὸ τὶς ἐξαιρετικὲς ἐπιτυχίες πὺν κυκλοφόρησαν τὸν τελευταῖο καιρὸ, μὲ ἐκτέλεση τοῦ συνθέτη ἀπὸ τὸ ἄριστο χαβανέζικο συγκρότημά του.

ΑΦΟΣΙΩΣΗ

Κάθε τι δικό σου
πὺν πολὺ δικό μου...
Στάλα ἀγνή μιὰς δρόσου
στὴν ψευτιά τοῦ δρόμου

Στὴ γαρδένια ἀπάνω
μὲ ἄχνα ἀύγης πὺν σβήνει—
ὦ, ἔτσι νὰ πεθάνω
πλάϊ σου, μὲ γαλήνη.

Στὴ θολή μου μνήμη
ρέβει ἕνα περβόλι,
καὶ θρηνώ συντρίμι
τὴ χαρά μας ὅλη.

Στὰ θλιμένα φύλλα
ξεσυρμένα χάμου,
ζῆ ἢ ἀνατριχίλα
τοῦ παλιοῦ ἔρωτά μου.

Στὴν κρυερή, πὺν τρέμει
σκοτεινιά τοῦ δάσου,
μοίρονται οἱ ἀνέμοι
τὴ χλωμὴ ὁμορφιά σου.

Στὸ αἱματένιο δεῖλι
τ' ὄνειρο ἀνασταίνει
δυὸ φρυμένα χεῖλη
πὺν μὲ ἀγάπη δένει.

Καὶ στὸ κυπαρίσσι
πὺν τραβοῦμε ἀντάμα,
ἔχει ἢ μοῖρα κλείσει
τὸ στερνὸ μας κλάμα.

Τὴ στιγμή τοῦ τρόμου
στὴν ψυχὴ μου ἀπλώσου...
Κάθε τι δικό μου
πὺν πολὺ δικό σου.

ΡΗΓΑΣ ΓΚΟΛΦΗΣ

ΘΑΛΑΣΣΑ

Εἶναι στιγμὲς πὺν μέσα μου ὁ πόθος σου ἀναβρῦζει,
θάλασσα, πικροθάλασσα βαθειά,
καὶ νείρομαι ναυτόπουλο, ἢ μοῖρα νᾶχε ὀρίζη
νὰ πλέξω στὰ δικά σου τὰ νερά.

Δυὸ γεννὲς αἶμα μὲ κρατεῖ μὲ τὰ δικά σου πλάτη,
θάλασσα, ἀνέγνωρη καλή,
μὰ ἢ μοῖρα ἄλλα βουλήθηκε, κι' ἄλλη ζωὴ, γεμάτη
πίκρες καὶ μπόρες μὲ καλεῖ...

Θάλασσα, πικροθάλασσα, σὰν συννεφάκι, ὁμάδι,
ὡς σμίγεις μὲ τὸν οὐρανὸ,
θὲ νὰ θελα ν' ἀρμένιζα καὶ νὰ βρεθῶ ἕνα βράδυ,
καὶ νὰ χαθῶ ἕνα πρωῖνό!

Γ. ΑΝΝΙΝΟΣ

ΝΕΥΡΑΣΘΕΝΕΙΑ ΟΞΥΤΑΤΗ

Πρόκειται ἄραγε περί «μοντέρνου αἰσθήματος» ;
ἢ μοναχὰ περί νευρασθενείας ;
Μὴν προσπαθήσετε νὰ βρῆτε τοῦ προβλήματος
αὐτοῦ τὴ λύση...—

(᾽Αποτέλεσμα ἀνίας...)

Τὸ γεγονός μονάχα εἶναι πὼς τὰ αἰσθήματα
γιὰ τὰ ὁποῖα δὲν τῆς εἶχε κάμει νύξη,
θὰ τὰ μετέβαλε, ἀσφαλῶς, σὲ σπουδαῖα ποιήματα
ἂν δὲν τὸν εἶχε ἐγκαίρως κυριεύσει ἡ πλήξη.

᾽Ἐτσι, ἐχάσαν καὶ οἱ δύο τους μιὰ εὐκαιρία
μοναδικὴ νὰ γίνουν ξακουστοί :
ἢ ἔνωσῆ τους θάχε τὴν πρωτοτυπία
τοῦ ἀκατανόητου—κι' ἀπ' ὅλους θᾶταν θαυμαστή.

᾽Ομως, ἂν κι' εἶχε γίνει τόσος σάλος,
στὸ τέλος ἔμεινεν αὐτὸς ἕνας μέγας
Συγγραφεὺς—στὴ φαντασία του ἀσφαλῶς μονάχα—καὶ αὐτὴ
μιὰ ταξιθέτισα σὲ μιὰ συνοικιακὴ σκηνή...

Ν. ΧΑΓΕΡ ΜΠΟΥΦΙΔΗΣ

ΣΥΝΗΘΕΙΕΣ

Τὸ τελευταῖο τραῖνο ὄλο νὰ παίρνεις
μὲ τὰ ὅμοια πάντα συναισθήματα ἐντὸς σου
καὶ νὰ μὴν ξέρεις σὺ ἂν εἶσαι ὁ ἑαυτὸς σου
ἢ ἕνας ἄλλος, πού μαζί σου ὄλο καὶ σέρνεις.

(Νὰ σὲ κατέχει ἡ γοητεία ἀπὸ μιὰ πλάνη
Ποῦ σ' ἀναγκάζει καὶ νὰ ζῆς καὶ νὰ ὑποφέρεις
καὶ στὴ ζωὴ σου νὰ πιστεύεις πὼς θὰ φέρεις
κάποια μεταλλαγή· καὶ νὰ μὴ φτάνει !)

Νὰ κλείνεις στὴν ἀχαλίνωτη σιωπὴ σου,
σὰ νᾶσαι ὁ μόνος μέσ' στὸ τραῖνο ταξειδιώτης
κι' ἡ ἀπόσταση νὰ δίνει στὸ φευγιό της
παράξενη ὄψη στὴν ἀνέκφραστη μορφή σου...

Κι' ὅταν στὸ θολωτὸ σταθμὸ κατέβεις
μηχανικὰ σχεδὸν κι' ἀφηρημένος
ἀπὸ συνήθεια, καὶ πάλι, κουρασμένος,
στὸ δρόμο νὰ ριχτεῖς... καὶ νὰ πιστεύεις !

ΝΙΚΟΣ Α' ΒΑΛΙΩΤΗΣ

ΝΑΤ. ΠΑΠΑΓΙΩΡΓΙΟΥ

ΟΙ ΣΑΡΚΑΣΜΟΙ ΤΗΣ ΚΡΥΑΣ ΓΗΣ

Α'. Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΚΑΙ ΤΑ ΧΕΙΡΟΓΡΑΦΑ ΤΟΥ ΑΝΤΡΕΑ ΛΑΜΑ

30 Ἰουν. 1924

...Εἶμαι στὸ βαπόρι πού με πάει μακριὰ ἀπ' τὴν Ἑλλάδα. Κάθε
δεφτερόλεπτο πού περνάει εἶναι κίνηση πρὸς τὸ ἄγνωστο, σκληρὸς ἀπο-
χωρισμὸς ἀπὸ ὅ,τι ἔζησα, ἀπὸ ὅ,τι ἀγάπησα. Ταξιδέβουμε τώρα δυὸ μερό-
νυχτα, ὁ καιρὸς καλός, ἡ ἀλύρα τῆς ἀνοιχτῆς θάλασσας φουσκώνει μέσα
στὰ σωθικά μου. Τίποτα τὸ ἔχταχτο στὸ πλοῖο, ὅλα εἶναι συνηθισμένα.
Ἡ κούραση ὀλοένα δυναμώνει, ἀναγκάζομαι νὰ ξεπλώσω στὴν καμπίνα
μου, τάχα μὴ καὶ καλύτερῶ. Σκέφτομαι τὸ στεγνὸ τρεμουλιασμα στὴν
ἀγκυλιὰ τῆς μάνας, τὰ στερνά της λόγια, τὰ τελεφταῖα δάκρυά της Ἡ
μητέρα ἐκεῖ, στὴν ἀποβάθρα, τυλιμένη μὲ τὸ μάρσο πανωφόρι της, μὲ
κοίταξε σὰ νὰ μ' ἔβλεπε γιὰ στεγνὴ φορὰ. Πλάγι της δέκα μέτρα, ἦταν τὸ
πλοῖο πού θὰ τῆς ἔπαιρνε τὸ γυό της, μὲ λοξὴ ματιὰ διάκρινα τοὺς
ἀνθρώπους πού κυκλοφοροῦσαν στὸ κατὰστρωμά του, μ' ἄφτους πού σὲ
λίγο θὰ ᾤφεθα γιὰ τὸ ἄγνωστο. Καὶ τὰ μάτια της πλημμύρισαν ἀπὸ δά-
κρυα, δὲν μπόρεσε νὰ συγκρατήσῃ τοὺς λυγμούς της. «Ἄχ, μητέρα, σῶπα,
σπαράζομαι, μὴ κλαῖς, θὰ σοῦ γράφω ταχυκὰ, ναί, κάθε μέρα». «Νὰ
μοῦ γράφεις παιδί μου, ἀντίο καὶ νὰ φυλάγεις, νὰ φυλάγεις καλὰ ἀπ'
τὸ κρύο». Καὶ πέρασε ἡ θλιβερὴ στιγμὴ, καθὼς ὅλα ἔρχονται καὶ περ-
νοῦν, κι ὅμως κάθε καινούργια στιγμὴ τώρα, μὲ φέρνει ἀλύπητα πρὸ
σιμὰ στὸ κρύο. Πολλὲς φορὲς ἀπ' τὴν κούραση ἔχω τὴν αἴσθησι πὼς
διαλύθηκε ἡ ψυχὴ μου, πότε δὲ σκέφτομαι τίποτα, ἡ καρδιά μου παγώ-
νει. Ξανὰ ὅμως ἀνταμώνω μὲ τὴ ζωὴ, κι ἀρχίζει πάλι ὁ πυρετός. Στὸ
μναλό μου εἶναι ἀδιάλυτα τοποθετημένη μιὰ εἰκόνα, δὲν μπορεῖ νὰ χαθεῖ,
ὄχι· κοιτάζω ἐδῶ, ἀκούω τοὺς συνταξιδιώτες μου ἐκεῖ στὶς πλαγιὰς καμπί-
νες, μὰ ἡ ὥρα τοῦ ἀποχωρισμοῦ εἶναι στερεὰ καρφωμένη στὸ εἶναι μου.
Ἄχ, στὸ διάστημα τοῦ πυρετοῦ μου ὄλοι τους ἔδειξαν γιὰ μένα τέτοιο
ἐνδιαφέρον! Εἶχα λοιπὸν σκορπίσει γύρω μου τόση ἀγάπη, πού νὰ με
λυποῦνται, γιὰτι ἔλυωνα, ὄλοι τους; Μπᾶ, τὸ μόνο γεγονότος εἶναι πὼς
εἶμουν ἀξίος οἴχτου, χαχά! Συλλογίζομαι τὸ σκυλι πού παραδέχονε μιὰ
νύχτα στοὺς δρόμους, ἦταν καταλασπωμένο, κάπιο ἀμάξι τοῦ ἔχε πατήσῃ
τὰ πόδια του, τὸ ἴνα του τσακίστηκε καὶ δὲν πατοῦσε. Πέρασε ἀπὸ κοντά
μας, ἔτρεχε στὸ σκοτάδι μὲ τὰ τρία του πόδια κι ἀλιχτοῦσε, σπαραχτικὰ
ἀλιχτοῦσε. ᾽Ολ' ἡ παρέα τὸ λυπήθηκε, μὰ στιγμὴ ὄλων μας τὰ μάτια τὸ
συμπαθήσανε—ἡ παρέα ὅμως περπατοῦσε ἔφθυμες νεανικὲς καρδιές, τὸ
ζὸ εἶχε χαθεῖ πίσω, πίσω κι ἡ συγκίνηση. Τάχα γιὰτι ἀναθυμᾶμαι τοῦτο
τὸ περιστατικὸ; Ζὸ τέτοιο δὲν εἶμαι βέβαια—μὰ ἔχω χαθεῖ τὸ ἴδιο πίσω,
βρίσκομαι στὸ περιθώριο. Τραγοῦδια, γλέντια, πολλὰ φῶτα, ἔφθυμες φυ-
σιγνωμίες, μεθήσια μὲ γυναῖκες, λίγες ἐλπίδες γιὰ κάποια μορφή, ὅ,τι
προσφέρει ἡ ζωὴ, εἶναι γιὰ μένα ἀντικείμενα ἀναπόχτητα. Κακόμοιρε
ἑαφτέ μου! Τίποτα, ὡς ἐδῶ ἦταν, εἶχε τελειώσει τὸ μελάνι πού κάπιο

χέρι ἔγραφε τὴν πορεία μου στὴ ζωὴ, ἡ τελεία πρόφτασε καὶ μπῆκε. "Ἄς φυλάγουμε τώρα ἀπ' τὸ κρῶν.

Κοντέβουμε. Ἡ ἀνυπομονησία πότε νὰ φτάσουμε μὲ λυώνει, βαρέθηκα τὸ ταξίδι, βαρέθηκα τὸ ἀδιάκοπο ντουζ, ντουζ, τῶν μηχανῶν. Οἱ ἄλλοι ὄλοι δὲν ἔνωσαν τὴν κούραση κι ἄς χοροπηδοῦν, μὰ οἱ ἄλλοι ὄλοι δὲν εἶναι σὰν τὸν ἑαφτό μου. Ἀρκετὰ καθαρά διακρίνω πὼς κόπηκε γιὰ πάντα τὸ κἀθετι πὸ μὲ βαστοῦσε ἀνάμεσα στὴ ζωὴ, δὲν εἶμαι παρὰ ἕνας σκελετός, κἀτι πὸ δὲν ἔχει οὔτε ἐπιθυμίες, οὔτε προορισμό. Ἀποτελοῦμαι ἀπὸ ἕλη πὸ δὲν τῆς ἔμεινε καμιὰ ὁμοιότητα μὲ τὰ συστατικά τοῦ ἀνθρώπου, καὶ ὁ πόνος μόνο, καὶ ὁ θάνατος μόνο, μένουν καρφωμένοι κάπου καὶ μὲ περιμένουν, ὄχι καὶ πολὺ μακριά. Ὁ πόνος ἦρθε πρῶτος, εἶναι τώρα μέσα μου καὶ μὲ τρώει ὁ ἄλλος ὅμως δὲ πλησιάζει, δὲν περπατάει, περιμένει νὰ τότε σιμώσω πρῶτος ἐγώ. Μὲ ξέρει καλά, εἶναι βέβαιος πὼς δὲ θὰ τὸ γελάσω. Τὰ φτερά μου εἶναι φτωχά, μ' ἀντέχουν γιὰ τὴν ἀντάμωση ἀφτῆ. Ἀπαράλλαχτα σὰν κατιτὶς ἄψυχο μοιάζω. Χέ, χέ, ὁ θάνατος! Εἶναι κἀτι γεγονότα πὸ στὰ μάτια τοῦ κόσμου στέκονται ἀπαίσιτα. Γιατί; Ἐγὼ ἀνοιγῶ διάπλατα τὰ μάτια μου ὡς καὶ στὸ σκοτάδι ἀκόμα, τάχα μὴ μπορέσω καὶ τὸν ἀνακαλύψω. "Ἐμαθα ἀπ' τὰ μικρὰ μὲν χρόνια ὅμως πὼς ἔρχεται ὅποτε θελήσει ἀφτός, ἔρχεται σιγὰ καὶ μαρτυρικὰ μαζί, σιγὰ γιατί δὲ θέλει νὰ μᾶς φοβίζει κι ἀπλώνει τὴ ψυχρὴ πνοὴ του γύρω μας.—Ἀφέντη μου, στὸ λέω καθαρά, δὲ σὲ φοβάμαι, ὄχι, γιατί δὲ φανερώνασαι;

Ἑλβετία 15 Δεκεμβρίου 1927

...Τὰ τελευταῖα ἀφτὰ χρόνια προσπάθησα νὰ προσαρμοσθῶ ὅσο πὸ καλά καὶ τὴ συνηθίσω τὴ νέα ζωὴ πὸ ἀπλώθηκε γύρω μου. Δὲ στάθηκε δύσκολο, ὅλα τὰ συνηθίζει κανεὶς. Δὲ θυμᾶμαι ἂν ἔγραφα πούθενά πὼς τὸ περιβάλλον τοῦ σανατορίου μου εἶναι πληχτικό, εἶναι ἀνάγκη ὅμως νὰ μὴν τὸ πολυσκέφτομαι, δὲν τὸ λένε μονάχα οἱ γιατροὶ ἀκόμα κι οἱ συνάδερφοι τὸ ψιθυρίζουν ὑπομονητικά. Ἐφτυχῶς πὸ ὑπάρχουν κι ἀφτοὶ οἱ συνάδερφοι! Μοιραζόμαστε τὴν τύχη μας ἢ παρηγοριά στὸ ὅτι δὲν εἴμαστε λίγοι, στέκεται ἱκανοποιητική. Μὴ φανταστεῖται ὅμως πὼς ξεχάσαμε δῶ πάνω ὀλότελα τὸν παλιὸ ἀνθρώπο, οἱ κακὲς μας συνήθειες, τὰ μαλώματα, τὰ νέβρα μᾶς εἶναι ταχτικά. Ὁλότελα δίχως λόγο ψυχράθηκα μ' ἕνα νέο συνομήλικό μου πὸ λίγο καιρὸ τὸν ἔκανα παρὰ στὸ πάγκο. Ὁρθά-κοφτά, ἀπάνω σὲ συνομιλία μας—δείχοντάς μου μερικὲς φωτογραφίες ὡραίας γυναικας πὸ ἔλεγε πὼς τὸν ἀγαποῦσε, ὑποστήριξε κἀτι πὸ τὸ θεωροῦσα παλαβό, ὑποστήριξε μὲ θέρη πὼς θὰ ξαναγυρίσουμε στὴν πατρίδα—σηκώθηκα ἔξω φρενῶν καὶ τὸν ἔβρισα. Τοῦπα νὰ μὴ μοῦ ξαναμιλήσει. Στὸ κάτω-κάτω δὲν εἴμαστε κύριοι τοῦ ἑαφτοῦ μας; ἀφτεροῦσοι νὰ ᾄουμε τίς ιδέες μας, νὰ κάνουμε ὅ,τι μᾶς κοπνίσει; Δὲ πρέπει νὰ λογοδοτοῦμε σὲ κανέναν—ἀδερφε εἶσαι ἠλίθιος, ἀδειασέ μου τὴ γωνιά, οἱ ιδέες σου εἶναι σάπιες. Τοῦ μίλησα τόσο ἀπρεπα, πὸ ἔμεινε σὰ χαζός, κοιτάζοντάς με ἐκπληχτικά. Ἦταν ψηλό, ἀδύνατο παιδί μὲ ὡραία χαρακτηριστικά πὸ ὀλοένα χαλνοῦσαν. Σηκώθηκε μὲ κόπο ἀπ' τὴν πολυθρόνα

του κ' ἔφυγε, ἀκουμπώντας στὸ μπαστοῦνι του. Ὅσο μ' ἀποχαίρησε ἔβγενικά. Οἱ ἀνθρώποι εἶναι διακριτικοὶ ἀκόμα κι ἐδῶ πάνω σὲ μᾶς—δὲ μοῦ ξαναμίλησε, τὸ ξέρω καλά, ἡ σιωπὴ του ἀφτῆ θὰ βαστίζει ὡς τὸ θάνατό μου. Γιατί τὸ καταλαβαίνω, πρῶτος ἐγὼ θὰ πεθάνω ἀπ' ὄλους τοὺς συναδέρφους. Ἡ ἀλήθεια εἶναι πὼς μετάνιωσα ἀργότερα γιὰ τὸ πρόστυχο φέροσιμό μου, μὰ τί νὰ γίνει; Στάθηκε τόσο καλὸς φίλος γιὰ μένα! Ἡ ἔβγενεια ἀφτουνοῦ τοῦ ἀνθρώπου θὰ μοῦ μείνει ἀξέχαστη. Ἀφτὸν εἶχα γιὰ μόνη συντροφιά ἐδῶ στὸ σανατόριο, εἶχμε περὶ τίς ἱστορίες μας, οἱ καρδιές μας ἦταν ταιριασμένες. Γιατί νὰ τοῦ φερτῶ τόσο ἀγροῖκα; Τίποτα, τίποτα, εἴμαστε τ' ἀντρείκελα τῆς Μοίρας—ἀφτῆ μᾶς δαμονίζει. Πῆρα ἀπόφαση σοβαρὴ πιά, νὰ μὴ μιλήσω μὲ κανένα, γιὰ νὰ σκάσουν τὰ δαιμόνια μέσα μου.

Ἀβγουστος 1930

Ἀκόμα ζῶ, ἀκόμα ὑπάρχω! Τί ἀστεῖο. Θὰ ἤθελα νὰ χανόμουν, νὰ μὴ βρισκόταν τίποτα πὸ νὰ θυμίζει τὴ τραγικὴ ὑπαρξὴ μου. Ἀκούστε ὅμως, κάπου εἶναι ἕνα καζάνι, πελώριο καζάνι, δὲ πρέπει παρὰ νὰ γιομίσει ὡς τὰ χεῖλια του, θέλει χιλιάδες μερόνυχτα γιὰ νὰ γιομίσει ὡς τὰ χεῖλια του (βρίσκεται οὐχ μὲν σὲ ἀκατανόμαστα σκοτινὸ πλυσταριὸ) νὰ μείνει ὡς τὴ μέση ἀδειο δὲν μπορεῖ. Ἀναγκαστικά, θὰ περιμένω νὰ ξεχειλίσει τὸ καζάνι.

...Τὶς προάλλες, μιὰ μέρα ζεστὴ πὸ ἀμυδρὰ θύμιζε Ἑλλάδα, βρισκόμασταν στὸ πάγκο ὄλοι ὅσοι μποροῦσαν ἀκόμα νὰ σταθοῦν ὀρθοί... Δὲν ἀκούγοσθε, δὲ μιλοῦσαμε δυνατά, εἴμασταν ὄλοι πικραμένοι, δὲ νοσταλγοῦσε τίποτα κανεὶς, ὁ κύκλος κόντεβε νὰ κλείσει. Τὸ ἔσωτερικό μας ἦτανε τρομαχτικό χάος, τίποτα στὴ ψυχὴ βαθιά, τίποτα στὴν καρδιά μέσα, ἢ παραμικρὴ ἐλπίδα στὴ σκέψη—δὲν ἐλπίσαμε καμιὰ καινούργια ἀβγή. Χά, χά! Καὶ ποιά ἀβγὴ νὰ ἐλπίζουμε; Εἶναι μαζί μας καὶ κἀπια νέα πὸ τὴ συμπλαθῶ σὰν ἀδερφή, δὲ βγήκε παρὰ γιὰ μιὰ ἀνάσα, νὰ παιχιδίσει λίγο ὁ λιγοστός ἥλιος στὰ μαλλιά της. Περπατοῦσε ἀκουμπισμένη στὸ μπράτσο νοσοκόμας, τὰ λιγνά της πόδια διαγράφονταν παρὰ ξένα, μάντεβες πὼς ὡς τοὺς γοφούς εἶχαν τὴν ἴδια ἀποκρουστικὴ λιγνότητα. Εἶναι ὑπαρξὴ καταδικασμένη ἄβριο νὰ μὴν ξεμερωθεῖ, κι ὥστόσο στὸ πέρασμά της νιώσαμε λεπτὸ γυναικεῖο ἄρωμα. Τὰ μάτια μου νὰ κλάψουν δὲν μποροῦν, ἔχονε στερέψει πιά τὰ δάκρυα, ὁ πόνος ὅμως σκάβει ἀδιάκοπα τίς σπηλιές του στὰ σωθικά μου. Σὲ κάθε μου ἀνάβλημα, στὸν παραμικρὸ ἀνασασμό μου, μὲ σφίγγει περίγυρα στὴν καρδιά σὰ μὲ χιόνι κουσταλωμένο, νιώθοντας τότε πὼς εἶμαι ἔτοιμος γιὰ τὸ ἀγύριστο ταξίδι. Ἄχ, εἶν' ὅλα θλίψες ἐδῶ ψηλά, ἀκόμα κι οἱ συναβλιές πὸ ἀκοῦμε ἀπ' τὸ ραδιόφωνο, ἀκόμα κι οἱ φτωχὲς διασκεδάσεις μας, εἶναι γιὰ μᾶς ἀνθρώπινες ἔγνοιες μάταιες, δίχως νόημα. Σκέφτομαι ὀλοένα τὴ νέα ἀφτῆ, τὰ χαρακτηριστικά της φανέρωναν πὼς θὰ μποροῦσε νὰ ἔτανε φῖνα ὁμορφιά, κοιτάζετε ὅμως, τὰ χουσᾶ μαλλιά της τῆς ἀπομείναν ἀχάλαστα μόνο, εἶναι ὀπως πρῶτα, κύματα—κύματα, ἀπλώνονταν ἡγεμονικά στοὺς ὄμους, τ' ἀεράκι στοργικά τὰ χεῖδεβε. Σὲ τρεῖς μέρες ἀθρόνβα καὶ

γλήγορα, λίγα στεφάνια φανήκανε μόλις απ' τὰ κλειστά τὰ τζάμια, δὲ συνέβαινε τίποτα, ὁ ἥλιος πρόφτασε καὶ φίλησε τὸ χλωμό της στόμα, ἔφεβγε δίχως παράπονο, δίχως ὀδύνη. Στὸ καλό, στὸ καλό! Ἀδερφοῦλα μου γιὰ τὰ νιάτα σου δακρίζω, τὰ δάκρια μου ἔχουν πιά στερέψει, μὰ γιὰ σένα πὺ μᾶς ἀποχαιρετᾶς τόσο πρῶϊμα, δακρίζω, πικρὰ δακρίζω.

Τρίτη

Εἶναι ἡ μέρα πὺ ἀντικρύζουμε ἀνθρώπους ἀληθινούς, ἀνθρώπους πὺ ἡ ζωὴ ἀνθίζει ἀπάνω τους, γερούς, ἀμέριμνους, χωρὶς παραμικρὴ ἔγνωια τῆς κρυάδας τοῦ θανάτου. Ἔρχονται στὸ σανατόριο οἱ ξένοι, ἄλλοι συγγενεῖς, ἄλλο φίλοι, ἀνθρώποι πὺ προσπαθοῦν νὰ φτιάξουν μὺ πικρία στὰ χεῖλια τους, νὰ φανερωθοῦν σὲ μᾶς συμπονετικοί. Χαμένοι οἱ κόποί σας χριστιανοί, εἴμαστε κ' ἐμεῖς κάποτε καλά, ξέρομε πόσο κοστίζει ἡ δυστυχία ἡ ξένη, ἡ δυστυχία πὺ περνᾶει καὶ μᾶς λυπᾶει γιὰ λίγο. Γιατί θέλετε τάχα νὰ μὴ χαμογελάτε δυνατὰ μπροστά μας; Γιὰ μᾶς τὸ γέλιο σας ἀφτὸ τὸ πικρὸ πὺ κατασκεβάζετε στὴν ἄκρη τοῦ χεῖλιού σας, εἶν' ἡ καταδίκη μας, νιώθουμε ὡς τὰ ἐσώφυλά μας πὺ εἴμαστε ὄντα ξεγραμμένα, πὺ δὲ συναπαντώμαστε παρὰ γιὰ στερνὴ ἴσως φορὰ, ὁ ἥλιος μόνο, ὁ ἥλιος ν' ἀπλωθῆ λίγο στὴν ὄψη μας καὶ θὰ σᾶς ἀφήσουμε γειά. Τάχα τί μᾶς τὸ θυμίζετε; Εἶστε τόσο πικρόχολοι λοιπόν, ἡ τετράγωνη ὑγεία σας κὶ ἡ ξεγνωσιαὶ μέσα πὺ ζεῖτε σᾶς κάνει τόσο ἠλίθιους στὰ μάτια μας, τόσο κοντοπόνηρους πὺ σᾶς συχαινόμαστε. Ὁχι, δὲ μιλάω φυσικὰ γιὰ τοὺς γνωστούς, μὰ γιὰ σᾶς ἐκεῖ κάτω μιλάω κύριοι, μὲ τις ὁμορφονιμένες δεσποινίδες, πὺ τὸ περάσατε τὸ σανατόριο τάχα γιὰ Μουσεῖο, τάχα γιὰ Ζωολογικὸ Κῆπο πὺ πάτε καὶ θαβμάζετε κ' ἐπιδείχνετε τις ἐλεινὲς σοφίες σας. Μιὰ παρέα ἐκεῖ στὰ δέντρα κοντὰ πὺ τὴν ἀποτελοῦσε ἕνας κοιλαρᾶς κύριος καὶ μερικὲς νέες κοπέλες, μιλάνε στὸν πρῶτο γιαιτρό. Εἶν' ὅλες χαριτωμένες καὶ δροσερές, εἶναι τριαντάφυλλα κόκκινα ἀνθισμένα μέσ' στὴ ξεραμένη ἐδῶ πλάση, γιὰ στιγμὴ καθὼς τις κοιτοῦσα σπαράχτηκα στὴ θύμηση τῆς ἄλλης συντροφίσας μὲ τὰ χρυσᾶ μαλιά. Αἴσθηση ἡ ὁμορφιά δὲ μοῦ κάνει, ἀπλᾶ διαπιστώνω κάτι πὺ βλέπω, ἀπαράλλαχτο ψυχρὰ ὄσο καὶ πὺ τὰ γένειά μου ἔχουν πάρει διαστάσεις. Ἄχ, γιατί σὲ μᾶς δὲ πρέπει νὰ μᾶς κάνει αἴσθηση ἡ ὁμορφιά, γιὰ μᾶς εἶν' ὅλα τ' ἀνθρώπινα ἀγαθὰ περιτὰ. Ὁ κύριος φαίνεται γιὰ ἔξιπνος ἀνθρώπος, στὴν πατρίδα του ὁ Θεὸς ξέρει τί θὰ τὸν ἀπασχολεῖ, φαίνεται γιὰ βουλευτῆς ἀπάνω-κάτω, μιλάει μὲ πνέβια καὶ χειρονομεῖ μὲ τις κοπελίτσες. Ὅλοένα βάζει μονόκλ στὸ δεξιὸ μάτι, τὴν ἴδια στιγμὴ τὸ βγάζει, ἀπλούστατα, εἶχα τὴν τιμὴ ν' ἀντικρύζω ἕναν τιποτένιο ἀπὸ τοὺς γερολύκους ἐκείνους, πὺ μὲ τις γαλφυρὲς καὶ τις ματαιοδοξίες τους ἔχουν τὴν πρῶτη πέραση στὸ θηλυκόκοσμο. Ὅπου ὁ κοιλαρᾶς σὰ νὰ κατάλαβε πὺ πὺ τὸν περιεργαζόμουν ἔρχεται μὰ καὶ δυὸ στὸ μέρος μου μὲ χαιρετᾶει μὲ βαθύτατη ὑπόκληση. Ἄκουσα τὴ φωνὴ του, ψηλή, καθαρὴ, τόσο ἀνάξια γιὰ ἄντρα, μοῦ μιλοῦσε γαλλικὰ, μὲ κοίταζε ἀπὸ πάνω ὡς κάτω καὶ τοποθετοῦσε τὸ γυαλὶ στὸ δεξιὸ μάτι καὶ τὸ ξανάφηνε νὸ πέσει στὸ κορδὸ-

νι του. Ὁρθὰ-κοφτὰ, ὁ κύριος ἔλεγε πὺς κάπου μὲ θυμόταν, ἡ φυσιογνωμία μου τοῦ ἦταν ὀλότελα γνωστή, πὺ νὰ πάρει ὁ διάβολος καὶ νὰ σηκώσει, μόνο πὺ δὲ μοῦ 'πε τ' ὄνοματάκι μου. Ἀφτὸς λέει ἦταν Ἕλληνας, ἀπ' τὴ μακρινὴ ἀφτὴ Ἑλλάδα πὺ γενοβολᾶει τόσες δόξες τὸν κάθε αἰῶνα Διόλου ἀπίθανο κάπου νάχαμε ἀνταμώσει πρὶν τότε πὺ γύριζα κ' ἐγὼ στὴν κοινωνία τῆς Ἀθήνας σὰν ἀνθρώπος, μὰ ἀπ' τὸ γελοῖο τοῦ ὑπολείμενο τίποτα δὲν εἶχε φυλαχτεῖ στὴ μνήμη μου. Λοιπόν, γιὰ νὰ τοῦ κόψω τὴν ὄρεξη, τοῦ ἀρνήθηκα τὴν ἐθνικότητά μου, τοῦ 'πα καθαρὰ καὶ ξάστερα πὺς εἶμαι Βραζιλιανός, ναί, ναί, ἀφτὸ καὶ μόνο, ἀπ' τὴ μακρινὴ ἐκεῖνη Βραζιλία πὺ γενοβολᾶει τόσους δοξασμένους τενεκέδες στοὺς αἰῶνες. Καὶ τὸ μονόκλ πισογύρισε στὴν παρέα του, ἀφοῦ μοῦ 'κανε ἄλλη μὰ τεμενάδα μπρὸς μου, σὰν καὶ νὰ 'μουν ὁ ἀντιπρόσωπος τοῦ θανάτου καὶ μὲ σεβόταν. Τόσο ἄνοστος ἄντρας ἦταν, τέτιος κουνενές. Κι' ὄστος μὰ νέα τῆς παρέας του, μοῦ φάνηκε σὰν κάπου νὰ τὴν εἶχα ἀνταμώσει κ' ἐγὼ σὲ περασμένες ἐποχές. Εἶχαν περάσει τόσα χρόνια, τὰ μάτια μου ἀπαβδίσανε ἀπ' τὸ κλάμα καὶ δὲν γνωρίζουν—δὲ ξέρω, ἴσως καὶ νὰ γελᾶστηκα. Ὅμως γίνεται συχνὰ (κ' αἰστάνομαι μικρὴ τύψη γιὰ τὸ ἄπρεπο φέροσίμο μου στὸ μονόκλ), ὑπάρχουνε σωρὸ πρόσωπα στὴ γῆ, πὺ ποτὲ στὸ διάβα μας δὲν τὰ ξανασυναντήσαμε, καὶ δὲν εἶναι παρὰ μόνο μὰ φορὰ νὰ τ' ἀνταμώσουμε καὶ μᾶς φαίνονται γνωστά.

Γιατί τ' ἀνθρώπινα χαρακτηριστικὰ μοιάζουν τόσο πολὺ ὅλα, ἕνας ἀνθρώπος ἀπ' τὸ Οὐράνιο Βασίλειο μοιάζει τόσο μ' ἕναν λόγου χάρη Φινλανδὸ—ἡ ἐξωτερικὴ μας ὄψη εἶναι πολλές φορὲς τόσο ἴδια μ' ἄλλουνοῦ, μονάχα ἡ φωνὴ μᾶς προδίδει, ἡ φωνὴ καὶ τὸ βάθος τῆς ψυχῆς. Καθὼς πέρασα πηγαίνοντας στὸ δωμάτιο μου ἀπὸ μπροστά τους, ἐκεῖνο ἐκεῖ τὸ προφίλ, ἐκεῖνο ἐκεῖ τὸ προσώπακι, μοῦ 'φερε ἀνεπαίσθητη συγκίνηση, μέσα μου ἀναπλάστηκαν ἐννιὰ ψηφία στὴ γραμμὴ—Ἄλεξάντρα! μίλησε ἡ ἐσώτερη φωνὴ μου. Εἶχα ὅμως προχωρήσει, δὲ βάσταξε ἀφτὸ τὸ συναίσθημα παρὰ δεφτερόλεφτο. Ἄλεξάντρα; Τί κουραφέξαλα εἶν' ἀφτὰ; Ἡ Ἄλεξάντρα ἴσως τώρα καὶ νὰ 'χει παντρεφτεῖ, τὸ δίχως ἄλλο θὰ 'χει δικὸ της σπῆτι ἀνοίξει, θ' ἀπόχτησε καὶ παιδάκι. Ἀφτὸ τὸ προφίλ πὺ εἶδα, δὲν ἔμοιαζε διόλου μὲ κείνο τῆς Ἄλεξάντρας, ἦταν κάτι χειρότερο ἀπὸ συνηθισμένο, ὀλότελα κοινὸ καὶ ταπεινὸ, μοροῦσα πολὺ ἔφκολα νὰ τὸ περιφρονήσω. Ὁ, ναί δὲν εἶναι τὰ μοῦτρα σου γιὰ μένα, κατάλαβέ το κυρὰ μου! Δὲ μὲ κοίταξε παρὰ φεβγαλέα, μὰ στιγμούλα πέσαν τὰ μάτια της ἀπάνω μου—ἔνωσα πὺς προσπάθησε στενοχωρημένη νὰ τὰ τραβήξει μακριὰ μου πάλι—καὶ γύρισε χαμογελαστὴ ν' ἀκούσει τις φλυαρίες τοῦ μονόκλ. Ξεχώρισα καὶ δυὸ-τρεις τρίλλες τοῦ γέλιου της. Γλυκὸ κορίτσι, δὲ λυπόσouna τουλάχιστο ἔσ' ὑ τὰ νιάτα μου;

(Ἔχει συνέχεια)

ΝΑΠ. ΠΑΠΑΓΩΡΓΙΟΥ

ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΥ
ΤΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ

ΘΕΙΟΣ ΟΝΕΙΡΟΣ
ΚΩΜΩΔΙΑ ΜΟΝΟΠΡΑΚΤΗ

(ΠΡΩΤΟΠΑΙΧΤΗΚΕ ΣΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΘΕΑΤΡΟ ΚΑΤΑ
ΤΗΝ ΕΝΑΡΞΗ, ΤΟ ΣΑΒΒΑΤΟ, 19 ΜΑΡΤΙΟΥ 1932)

ΠΡΟΣΩΠΑ : ΗΘΟΠΟΙΟΙ :
ΜΟΡΣΙΜΟΣ, πλούσιος Ἀθηναῖος, ἀποτυχημένος τραγωδοποιός Ν. ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣ
ΚΑΡΚΙΝΟΣ, ἀποτυχημένος ἀρχιτέκτονας Μ. ΙΑΚΩΒΙΔΗΣ
ΦΛΑΟΚΛΗΣ, ἀποτυχημένος ρήτορας, βραδύγλωσσος Ν. ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ
ΑΡΧΙΑΣ, ἀποτυχημένος γλύπτης Ε. ΜΑΜΙΑΣ
ΓΛΑΥΚΗ, κόρη τῆς Μόρσιμου, 18 χρονῶν ΑΔΙΚΗ ΜΟΥΣΟΥΡΗ
ΝΙΚΙΑΣ, νέος, γιὸς τοῦ μεγάλου Σοφοκλῆ Ν. ΔΕΝΔΡΑΜΗΣ
ΠΑΣΙΝΟΗ, παραμύθια τῆς Γλαύκης, μεσόκοπη ΣΑΠΦΩ ΑΛΚΑΙΟΥ
ΜΥΡΣΑ, δούλη τῆς Γλαύκης, νέα κι' ὀμορφή Α. ΣΤΑΥΡΙΔΗ
ΘΡΑΣΗΣ, γέρος δούλος (οἰκέτης) τοῦ Μόρσιμου Χ. ΝΕΖΕΡ

Ἡ σκηνὴ εἶναι ἐν Ἀθήναις, ἐν τῷ σπιτί τοῦ Μόρσιμου, τὴν ἐποχὴν τοῦ Περικλῆ.

Σκηνογραφία.—Ἡ μεγάλη αὐλὴ τοῦ ἀνδρωνίτη. Δεξιὰ τὸ ἀνοῖγμα τοῦ διαδρόμου πρὸς τὸ θρωρεῖο καὶ τὴν ἐξώθυρα, ἀριστερὰ, ἀντίκρου, ἡ θύρα τοῦ γυναικωνίτη. Στὸ βάθος περιστύλιον μὲ τίς θύρας δύο δωματίων ποὺ σκεπάζονται μὲ παραπετάσματα. Στὴ μέση τοῦ περιστύλιου, ἀνάμεσα στίς δύο θύρας, ἀνοῖγμα μὲ μικρὸ διάδρομον ποὺ καταλήγει εἰς τὴν καγγελοθύρα τοῦ κήπου. Ἐπάνω ἀπὸ τὸ περιστύλιον, ἡ ἴσια σκεπὴ τῶν δωματίων, σὰ δῶμα (ταράτσα) ὅπου ἀνεβαίνουν ἀπὸ ἀθέατη σκάλα τοῦ κήπου. Στὴ μέση σχεδὸν τῆς αὐλῆς ὁ βωμὸς, μερικὰ ἀγαλμάτια Ἐφεστίων—Διώνυσος, Δίας, Ἀθηνᾶ—ἕνας-δύο τρίποδες καὶ, πολὺ πρὸ μπροστά, ἕνα τραπέζι καὶ διάφορα καθίσματα. Ἐπάνω ἀπ' τὸ δῶμα, μακριὰ, φαίνεται ἡ Ἀκρόπολις μὲ τὸ γεχιτιστὸ Παρθενῶνα. Καλοκαιριὰτικὸ δειλινὸ. (μισὴ ὥρα πρὶν ἀπὸ τὴ δύση.) Στὸ τέλος σκοτεινιάζει.

Σημείωση :—Κανέν' ἀπὸ τὰ πρόσωπα τῆς κωμωδίας δὲν εἶναι ἱστορικόν. Κι' ὁ Νικίας ἀκόμα εἶναι φανταστικὸς ἀδελφὸς τοῦ Ἰοφῶντα καὶ τοῦ Ἀρίστωνα τῶν γνωστῶν γιῶν τοῦ Σοφοκλῆ.

Ἐνῶ ἀνοίγει ἡ αὐλαία, βγαίνει ἡ Γλαύκη ἀπὸ τῆς θύρας τοῦ γυναικωνίτη, κρατώντας ἕνα τελάρο μὲ ἕφασμα πρὸς τὸ κεντᾶ. Τὴν ἀκολουθεῖ ἡ Πασινόη.

Γλαύκη.—Ἄς καθήσουμε δῶ. Ὅταν λείπει ὁ πατέρας, ὅλο τὸ σπίτι δὲν εἶναι δικό μας; Τί ἀνδρωνίτης καὶ τί γυναικωνίτης! (γελάει).

Πασινόη.—Μὰ κι' ὅταν εἶναι δῶ. Μόνο σὰ δέχεται κανένα φίλο νέο...

Γλαύκη, ζωηρά.—Κι' ἐπειδὴ ὅλοι οἱ φίλοι τοῦ πατέρα εἶναι γέροι... (Κάθεται γελαστὴ σὲ μιὰ πολυθρόνα, κοντὰ στὸ τραπέζι). Ὠραῖα!

Μύρσα, βγαίνει ἀπὸ τὴν ἴδια θύρα κρατώντας ἕνα πανεράκι μὲ πολύχρωμα νήματα κι' ἄλλα σύνεργα τοῦ κεντήματος, ἕνα μετάλ-

λινο καθρέφτη τοῦ χεριοῦ κτλ.—
Νὰ τ' ἀφήσω ἐδῶ κυρία;

Γλαύκη.—Ναί.

Μύρσα, ἀφίνει τὸ πανεράκι στὸ τραπέζι.—Θέλεις νὰ φέρω τίποτ' ἄλλο κυρία;

Γλαύκη.—Ὅχι, Μύρσα. Πήγαινε, κι' ἂν χρειαστῶ, σὲ φωνάζω.

[Ἡ Μύρσα ὑποκλίνεται καὶ φεύγει].

Γλαύκη ἀρχίζει νὰ κεντᾶ σὲ λίγο.—Πασινόη, καθὼς εἶπαμε!...

Πασινόη.—Μὰ ναί!

Γλαύκη.—Ὁ Θράσης μόλις τὸν ἰδεῖ ἀπὸ μακριὰ, θὰ μὲ εἰδοποιήσει ν' ἀνεβῶ στὸ δῶμα. Ἦθελα νὰ βγαίνα καλύτερα εἰς τὴν ἐξώθυρα, μὰ φοβᾶμαι...

Πασινόη.—Ἄ, ὄχι, δὲν κάνει! Τὸν

βλέπεις κι' ἀπὸ πάνω. Κάνε μόνο πὸς ποτίζεις ἐκεῖνα τὰ λουλούδια, νὰ μὴν καταλάβει κανένας...

Γλαύκη.—Ποιός; Τὸ σπίτι μας εἶναι μοναχικὸ κι' ὁ δρόμος ὄχι πολὺ περαστικός...

Φωνὴ ἀπ' ἔξω.—Πουλῶ σῦκα!... Πουλῶ σῦκααα!...

Γλαύκη.—Νά, κάπου-κάπου κανέναν πουλητῆς...

Πασινόη.—Θέλεις νὰ σοῦ πάρω σῦκα;

Γλαύκη.—Ὅχι. Ἄν περάσει κανένας μὲ φρέσκα ψάρια, εἶπε ὁ πατέρας νὰ πάρουμε.

Πασινόη.—Δὲν πιστεύω τέτοιαν ὦρα. Οἱ ψαράδες περνοῦν πρῶτ.

[Μικρὰ σιωπὴ. Ἡ Γλαύκη κεντᾶ. Ἡ Πασινόη τὴν παραστέκει, ὀρθὴ κι' ἀκονμπισμένη σ' ἕνα καθίσμα].

Γλαύκη, ἄξαφνα.—Ὄψ! μὰ τί ἔπαθα σήμερα; Οὐτ' ἐδῶ δὲν μπορῶ;.. Πάλι λάθος ἔκαμα! Ἄντι γιὰ κόκκινο, ἔβαλα γαλάζιο. Ἀθηνᾶ μου βόηθα!...

Πασινόη.—Εἶσαι κουρασμένη...

Γλαύκη.—Εἶμαι ἀνήσυχη!... Δὲν μπορῶ νὰ κεντήσω...

Πασινόη.—Ἄν δὲν μπορεῖς ἄστο. Ἐχεις καιρό.

Γλαύκη.—Ναί, δὲν μπορῶ!..Μπερδεύω τὰ χρώματα, κάνω ἕνα σωρὸ λάθην... Φτάνει! (Ἀφίνει τὸ τελάρο στὸ τραπέζι καὶ σηκώνεται) Δὲ λείπει καὶ πολὺ γιὰ νὰ τελειώσει... Πιὸ ὕστερα, ἅμα ξεσοκτισῶ...

Πασινόη.—Ἄμα τὸν ἰδεῖς κι' ἡσυχάσεις, κατεργαροῦλα!...

Γλαύκη.—Ἄχ, παίζει καὶ τὸ μάτι μου! τὸ δεξιὸ μου... φοβερά!... (τρίβει τὸ μάτι της). Νάαι, καλὸ σημάδι, Πασινόη;

Πασινόη.—Τὸ δεξιὸ εἶπες; Πολὺ καλὸ!... Θὰ τὸν ἰδεῖς!

Γλαύκη.—Τὸ ξέρω πὼς θὰ τὸν ἰδῶ μὰ τί βγαίνει; Τὸ ζήτημα εἶναι: θὰ

γίνει ποτὲ αὐτό;... Θὰ θελήσει ποτὲ ὁ πατέρας μου νὰ μὲ δώσει σ' ἕνα γιὸ τοῦ Σοφοκλῆ, τοῦ ἐχθροῦ του;..

Πασινόη.—Μά... σοῦ εἶπα...

Γλαύκη.—Ἔ, ἂν τοῦ δώσει σήμερα καμμιά ὑπόσχεση ὁ Περικλῆς, ἂν δεχτοῦν τὴν Τριλογία του γιὰ τὰ ἐρχόμενα Διονύσια, καὶ μπορεῖ νὰ γίνει. Ἄν ἀπελπιστεῖ ὁμως κι' ἀπὸ κεῖ, ἂν τὸν ἀποκλείσουν πάλι, ἄλιμονό μου! Οὔτε νὰ τὰκούσει!

Πασινόη.—Μὴν τὸ λές. Ἄμα ἰδεῖ πὼς ὁ νέος εἶναι καλὸς, ὀμορφος καὶ πλούσιος...

Γλαύκη, τριγυρίζει μ' ἀνησυχία ἐδῶ κι' ἐκεῖ.—Τί ἔτυχε! γιὸς τοῦ Σοφοκλῆ. Ἄπ' ὅλους τοὺς ἐχθροὺς νομίζει—κι' ἴσως δὲν ἔχει ἄδικο—πὼς ὁ Σοφοκλῆς εἶναι ὁ πιὸ ἐπιφοβός.

Πασινόη.—Καὶ κάποιον Αἰσχύλο ἀκούω ποὺ λέει, καὶ κάποιον Εὐριπίδη...

Γλαύκη.—Ἄ, ὁ Αἰσχύλος πέθανε, δὲν τὸν φοβᾶται πιά. Κι' ὁ Εὐριπίδης εἶναι νέος, τώρα μόλις βγήκε. Ὁ Σοφοκλῆς! Ὁ Σοφοκλῆς!... Ἐκεῖνος εἶναι!... Πὼς φοβᾶμαι!... Σὲ βεβαιῶ, Πασινόη, πὼς ἂν ἤξερα πὼς εἶναι γιὸς του, δὲ θὰ τοῦδινα τὴν καρδιά μου...

Πασινόη, χαμογελώντας.—Μά... θὰ μποροῦσες;

Γλαύκη.—Ἐχεις δίκιο!... Αὐτὸ εἶναι ἀθέλητο, αὐτὸ ἐρχεται ἀπ' τὸ θεό!.. Μὰ εἶναι τόσο ὀμορφος ὁ Νικίας!... Ἄν τὸν ἔβλεπες ἐκεῖνη τὴν ἡμέρα ποὺ τὸν πρωτόειδα. Πὼς φάνταζε πάνω σ' ἄλογό του! Ξεχώριζε ἀπ' ὅλους τοὺς ἰπτεῖς τῆς λιτανείας! Ἦταν σὰν ἕνα ἀνάγλυφο ἀπ' αὐτὰ ποὺ ἔχουν βάλει στὶς μετώπες τοῦ ναοῦ. Ἦταν πιὸ ὀμορφος κι' ἀπὸ τὸν Ἀλκιβιάδη.

Πασινόη.—Τὸ πιστεύω. Μὰ καὶ σύ, χρυσὴ μου Γλαύκη, ξεχώριζες τὸ ἴδιο ἀνάμεσα στίς παρθένες ποὺ περι-

στοιχίζατε τὸν καινούργιο πέπλο τῆς Θεᾶς (σηκώνει τὰ χέρια) μεγάλη της ἡ χάρη!

Γλαύκη, ζωηρά, χαρούμενα, σὰ νὰ ξέχασε πιά τοὺς φόβους της.— Καὶ τί σύμπτωση! Νὰ ξαφνιαστεῖ τὸ ἄλογό του ἴσα-ἴσα τὴν στιγμή πού περνοῦσα ἀπὸ μπροστά του!... Μ' ἀγ-γιξε, φοβήθηκα, ἔπεσα χάμω. Κι' ὁ ἴδιος πέζεψε ἀμέσως καὶ με σήκωσε... Μιὰ στιγμή, μιὰ στιγμή μονάχα με κράτησε στὰ χέρια του. Ἄλλὰ τὴ στιγμή ἔκεινη βοῆκ' εὐκαιρία ὁ Ἔρωτας νὰ μᾶς πληγώσει με τὸ ἴδιο βέλος καὶ τοὺς δύο!

Πασινόη.—Ἦταν τυχερό... Μπορεῖ ποτὲ νὰ μὴ γίνεῖ;...

Γλαύκη, ἀνήσυχη πάλι.—Ἄχ, μ' αὐτὸς ἀργεῖ... (Τρέχει στὴ θύρα τοῦ γυναικωνίτη καὶ φωνάζει:)— Μύρσα!...

Μύρσα, ἔρχεται ἀμέσως ἀπ' τὸ γυναικωνίτη.—Ὅριστε!

Γλαύκη, βιαστικά— Πήγαινε' ἔξω μιὰ στιγμή, νὰ ἰδεῖς τί κάνει αὐτὸς ὁ Θεράσης... Ρώτα τον, φάνηκε κανεῖς; Καὶ πές του πὼς ἐδῶ τὸν περιμένω.

Μύρσα— Μάλιστα, κυρία (κάνει νὰ φύγει δεξιά).

Γλαύκη.—Στάσου! Θὰ τὰ θυμηθεῖς ὅλα;

Μύρσα, κοντοστέκεται.—Τὰ θυμάμαι, κυρία. Ἄν εἶδε κανένα, τὸν περιμένεις ἐδῶ.

Γλαύκη.—Ὁραία! Πήγαινε! (Ἡ Μύρσα φεύγει).

Πασινόη.—Εἶδες πὼς μπῆκε στὸ νόημα κι' αὐτὴ!

Γλαύκη, κουνώντας τὸ κεφάλι.—Αὐτὴ μπῆκε. Μὰ θὰ μπεῖ κι' ὁ πατέρας μου;...

Πασινόη.—Πάλι τὰ ἴδια! Μὰ δὲν εἴπαμε; Θὰ θελήσει κι' ὁ πατέρας σου γιατί τὸ θέλουν οἱ θεοί. (Ἀπλώνει μιὰ στιγμή τὰ χέρια πρὸς τοὺς Ἐ-

φειτίους). Στὰ Μεγάλα Παναθήναια δὲν ἄρχισε; Θὰ τελειώσει καλά!

Μύρσα, ἐπιστρέφει τρέχοντας.— Κυρία, δὲν εἶδε τίποτα, κανένα. Οὔτε ὁ ἀφέντης φάνηκε... Τοῦ εἶπα πὼς τὸν περιμένεις ἐδῶ.

Γλαύκη.—Καλά. Τρέχα τώρα στὸν κῆπο, νὰ μοῦ κόψεις μερικὲς παπαροῦνες.

Μύρσα.—Μὰ θὰ βρῶ; Ἔχουν ξεραθεῖ, κυρία.

Γλαύκη.—Κοίταξε... Μπορεῖ νὰ βρεῖς καμμιά.

[Ἡ Μύρσα τρέχοντας φεύγει ἀπ' τὴν καγγελοθύρα τοῦ κήπου].

Πασινόη.—Τίς θέλεις γιὰ τὸ κέντημά σου;

Γλαύκη.—Ὅχι! Θὰ ρωτήσω τὸ Μαντεῖο!

Πασινόη, χαμογελώντας.— Μὰ δὲν τὸ ρώτησες καὶ τὸ μεσημέρι; Καὶ δὲν εἶδες πὼς ξέφυγε καὶ τί ψηλὰ πού πήγε τόγρὸ κουκουῖτι τῆς ἀγλάδας πού τὸ ζούπησες στὰ δαχτυλάκια σου; (Ἐνώνει τὸν ἀντιχειρα με τὸ δείκτη καὶ κάνει τὸ σχῆμα). Κι' ὄχι ἕνα μόνο. Πολλά! ὅλα!

Γλαύκη.—Ἡ ἀγλάδα ναί. Μ' ἄς ρωτήσουμε καὶ τὴν παπαρούνα.

Πασινόη.—Καίμένη μου, Γλαύκη, μ' αὐτὰ καὶ μ' αὐτὰ παιδεύεσαι ὅλη μέρα.

Γλαύκη.—Μὴ με μαλώνεις, Πασινόη! Ἐγὼ ἔτσι θέλω!

Μύρσα, ἐπιστρέφει μετὰ τὸν παπαροῦνες.—Αὐτὲς μόνο βοῆκα!

Γλαύκη τρέχει κοντὰ της.—Ἄ, νά! Φέρε' τις! (Παίρνει τίς παπαροῦνες.) Τώρα θὰ ἰδοῦμε. (Φιλεῖ τίς παπαροῦνες καὶ τίς ἀφίνει πάνω στὸ βωμό, ψιθυρίζοντας μιὰ προσευχή. Ἡ Πασινόη κι' ἡ Μύρσα τὴν περιστοιχίζουν. Κόβει ἕνα φύλλο παπαρούνας, τὸ κάνει φουσκίτσα καὶ τὸ χτυπᾷ στὸ μέτωπό

της· ἀλλὰ δὲν κάνει κρότο. Με λύπη:) Τίποτα!

Πασινόη.—Ἄλλο;

Γλαύκη, χτυπᾷ ἄλλο φύλλο, πού αὐτὸ κροτεῖ δυνατά. Με χαρά:—Νάτο!

Πασινόη.—Εἶδες;

Γλαύκη.—Κι' ἄλλο! (Χτυπᾷ κι' ἄλλο φύλλο, πού κροτεῖ ἀκόμα δυνατώτερα. Με χαρὰ τρελλή:)—Θὰ γίνεῖ! θὰ γίνεῖ! (Χοροπηδαεῖ).

Πασινόη—Αὐτὸ ἦτανε! Φτάνει σου τώρα. Ἀπὸ τὰ τρία, κρότησαν τὰ δύο. Καὶ τί δυνατά!

Γλαύκη.—Μὲ ξεκούφανε! Ἄκόμα βουίζουν ταῦτιά μου! (Γελαεῖ)

Πασινόη.—Λοιπὸν μὴ φοβάσαι. Δὲν ἀργεῖ ἡ μέρα πού θὰ στολίσουμε τὴ θύρα μας με μύρτα, κι' ἐγὼ, ἐγὼ ἡ ἴδια, πού σὲ βύζαξα, πού σὲ μεγάλωσα, θὰ πάω νὰ σοῦ φέρω νερό ἀπὸ τὴν Καλλιρόη, γιὰ τὸ νυφικό σου λουτρό. Νά, ὡς τὸ Γαμηλιώνα πού μᾶς ἔρχεται. Τί ἔχουμε τώρα; Μεταγεινιῶνα; Πέντ' ἔξη φεγγάρια ἀκόμα. Κι' ἡ Γλαύκη μου, νυφούλα ὁμορφη, χρυσοστολισμένη, πετᾷ ἀπὸ δῶ γι' ἄλλη φωλιά!

Γλαύκη.—Ναί, μὰ με τὴν Πασινόη της!

Πασινόη.—Ἄκου λέει! Μοναχὴ θὰ σ' ἀφήσω;

Μύρσα.—Καὶ με μένα, καλὴ μου κυρία!

Γλαύκη, στὴ Μύρσα.— Καὶ με σένα. Μόνο ζημιές νὰ μὴν κάνεις καὶ στὸ σπίτι τοῦ γαμπροῦ. Πάλι σήμερα ἔσπασ' ἕνα ποτήρι. Κι' ἦταν ζωγραφιστό. Ὁ Θεράσης τὴν ἔδειξε.

Γλαύκη, σκεπτική.—Κι' ὁ καϊμένος ὁ πατέρας; θὰ μείνει μονάχος;

Πασινόη.—Μὴν τὸν κλαῖς! Ὁ ἀφέντης ἔχει τὸ Θεράση πού τὸν ἀγαπᾷ σὰν πατέρα του. Κι' ἔπειτα, νέος εἶναι ἀκόμα, τετράπλουτος. Μοῦ

φαίνεται πὼς ἅμα σὲ παντρεύει θὰ ξαναπαντρευεῖ.

Γλαύκη, φαιδρά.— Τί ἀστεῖο!... μοῦ φαίνεται τόσο παράξενο νὰ φαντάζωμαι τὸν πατέρα μου παντρεμένο! Μὰ θὰ τὸν ἀφήσει ποτὲ αὐτὴ ἡ μαρτυρία πού ἔχει νὰ σκεφτεῖ γιὰ τίποτ' ἄλλο; Καὶ γιὰ μὲν' ἀκόμα... Ἄ! ὁ Θεράσης! (Τρέχει δεξιά).

Θεράσης, μπαίνει ἀπὸ δεξιά καὶ πρὶν μιλήσει στὴ Γλαύκη, διώχνει τὴ Μύρσα.—Φεύγα σὺ ἀπὸ δῶ, ζημιάρια, μὴ φᾶς κι' ἄλλες! (Ἡ Μύρσα φεύγει ἔντρομη. Στὴ Γλαύκη:)— Ἦρθε!

Γλαύκη, με χαρὰ.—Ἀμέσως! Νὰ νεβῶ στὸ δῶμα! (Σιάζεται βιαστικά).

Θεράσης.—Ὅχι! Ἐχει νὰ σοῦ πεῖ, σπουδαῖα, καὶ δὲ μπορεῖ νὰ σοῦ τὰ φωνάξει ἀπὸ κάτου.

Γλαύκη—Λοιπὸν;

Θεράσης, ὑποβλητικά.—Σὲ παρακαλεῖ λοιπὸν, σὲ παρακαλεῖ πολὺ, νὰ τὸν δεχτεῖς μιὰ στιγμήν ἀπὸ ἐδῶ.

Γλαύκη.—Μέσα; Ἄ, ὄχι, ὄχι φοβᾶμαι!

Πασινόη.—Δὲν κάνει!

Θεράσης.—Μά... μέ... με παρακάλεσε πολὺ!

Γλαύκη.—Τι λὲς τώρα, Θεράση! Κι' ἂν ἔρθει ἄξαφνα ὁ πατέρας μου;

Θεράσης.—Ὁὐ! Ὁ ἀφέντης δ' ἀργήσει! Στὸν Περικλῆ δὲν πήγε; Ὡς πού ναρθεῖ ἡ σειρά του νὰ τὸν υπάσουν...

Γλαύκη.—Ἐχεις λάθος! Ὁ Περικλῆς γνωρίζει τὸ Μόρσιμο ἀπὸ χρόνια. Κι' ἂν ἀκούσει τὸνομά του, θὰ τὸν δεχτεῖ ἀμέσως.

Θεράσης.—Ἐ, καλὰ, κι' ἂν τύχει νάρθει τόσο γρήγορα, ἐγὼ θὰ φυλάω. Νά, ὁ κῆπος. Τὸν ξεβγάζω ἀπὸ κεῖ. Τοῦ κάνω πλάτες καὶ πηδᾷ ἀπ' τὸν τοῖχο.

Πασινόη.—Νὰ τὸν πάρουν γιὰ

κλέστη;

Θράσης.—'Από κείθες είν'εσομιιά.

Γλαύκη.—Και τί θά πει ὁ θυρωρός;

Θράσης.—Οὔτε λέξι!.. (Σιγά:) 'Ο-λάκερο δίδραχμο τοῦ ἔδωσε.

Γλαύκη. (σιγά).— Κατηγορή!...

Θράσης.—Μὴ σὲ νοιάζει τώρα γιὰ μένα!.. 'Ελα, νὰ τὸν φέρω; 'Ο ἄνθρωπος περιμένει...

Γλαύκη.—Και ἡ σκύλα;

Θράσης.—Δὲ θὰ γανγίσει! Τῆς πέταξε κάτι μπουρεκάκια μὲ κρέας, πού τὰ ζήλεψα κι' ἐγώ!

Γλαύκη, γελαστά.—Χμ! πῆρε κα- λά τὰ μέτρα του βλέπω. (Μὲ ἀπό- φαση) Καλά, φέρ' τον! 'Αλλὰ νὰ τοῦ πεις πὼς δὲ θὰ μείνει, παρὰ τρεῖς στιγμές. Οὔτε τρισήμισυ! Τρεῖς!

(Ἔχει συνέχεια)

ΓΡΗΓ. ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΓΙΝΑΤΙ

Σπουργίτια φτιάσανε φωλιά—πουλάκι μέσα μου ἢ χαρὰ
στής στέγης τὸ φεγγίτη
καὶ γιόμισαν μὲ πρόσχαρα κελάδια, φῶς, φτερά
τὸ φτωχικό μου σπίτι.

Καὶ στής γειτονοπούλας μου τὴν ἀντικρὺ κληματαριά
ποῦναι τσαμπιά γιομάτη,
πετοῦν, καλέ, καὶ τὰ τιμποῦν καὶ τῆς μαραίνουν τὴν καρδιά
γιὰ πείσμα, γιὰ γινάτι.

ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ Δ. ΚΑΣΟΛΑΣ

ΣΚΟΠΟΣ

'Απόψε πού ἕναν ἀνεξήγητον καημὸ
νοιώθω νὰ μοῦ πληθαίνει τὴν ἔρμιά μου
παρ'ἄξενο ρολόι κι' ἡ καρδιά μου
μιὰν ἔννοια δίνει στής ζωῆς μου τὸ ρυθμό.

Πῆρα τὸ δρόμ' ἀργὰ κι' ὄλο τραβῶ
καὶ δὲ ρωτῶ πού πάω μῆτε καὶ στέκω
ἀπ' τὴν ἀπελπισία τὰ χέρια πλέκω
καὶ σ' ἕνα θρήνο ἀλλόκοτο ξεσπῶ.

Τρέμω! κι' ὅμως νὰ φτάσω νοσταλγῶ
δὲν ξέρω ποῦ, ἴσως κοντὰ σὲ σένα
ψηλὰ στὸν οὐρανὸν ἄστρο κανένα
καὶ κάτω ἀπ' ὄλα ἐγώ, μόνον ἐγώ!

Κι' ὅμως μιὰ τέτοια νύχτα καρτερῶ
ἀφέγγαρη, τυφλή, δίχως ἀστέρια
νὰ σὲ κρατῶ στ' ἀντρίκια μου τὰ χέρια
ἔχοντας τὴν ἀγάπη γιὰ ὁδηγό.

ΜΙΧΑΛΗΣ ΚΟΥΡΜΟΥΛΗΣ

ΓΡ. ΜΠΡΑΪΤΜΑΝ

ΟΙ ΒΑΡΥΠΟΙΝΙΤΕΣ

(Συνέχεια καὶ τέλος)

Οἱ κακομοιριασμένοι εἶχαν ξεπαγιάσει, τὰ σαγόνια τους ἔτρεμαν, τὰ δόντια τους χτυποῦσαν ἀπ' τὸ κόρυ. Ὅσο δὲν ἔβλεπαν ἀνθρώπους, πῆ- γαιναν χωρὶς κι' αὐτοὶ νὰ ξέρουν ποῦ, μόλις ὅμως ἀντίκρισαν σπίτι, τοὺς κυρίεψε μιὰ ἀνάγκη φυσιολογικὴ νὰ ζεσταθοῦν, ν' ἀναπαυτοῦν. Ὁ μόνος πού μείνε πιστὸς στὸν ἑαυτό του ἦταν ὁ Νοβοσέλεσεφ. Ἄρπαξε τὸ κοκ- καλιάρικο χέρι τοῦ καμπούρη καὶ τοῦ ψιθύρισε: γιὰ πές μου, ἔδω, ἀνά- μεσα σ' ὄλους αὐτοὺς τοὺς δύστυχους, δὲ βρῖσκειται κανένας πού νὰ ἔχει ἀνάγκη νὰ τὸν βοηθήσω;

—Αὐτὴ δὲν εἶναι δική σου δουλειὰ—ἀπάντησε τραυλίζοντας, σὰ με- θυσμένος ὁ γεροκαμπούρης—ἐγὼ ἔδω εἶμαι ὁ φύλακας κι' ὄλοι σας πρέ- πει νὰ κάνετε ἐκεῖνο πού σᾶς λέω ἐγώ. Ἄπο ποῖο τμήμα εἶστε;—ρῶ- τησε σοβαρὰ τοὺς τρελλοὺς,—καὶ γιατί σηκωθήκατε ἀπόψε; Μήπως δὲν ξέρετε πὼς σήμερα δὲν εἶν' ἡμέρα σας; Ξεχάσατε πὼς μόνο τὴν παρα- μονὴ τῆς Λαμπροῆς σᾶς ἐπιτρέπεται κι' ὄχι τὰ Χριστούγεννα;

—'Ὅχι, ὄχι!—φώναξαν μὲ μιὰς ἰ τρελλοί,—μὴ μᾶς λές τέτοια λόγια, ἄσε μας, ἄσε μας νὰ μοῦμε,—καὶ σπρώχνονταν ἔξω ἀπ' τὴν πόρτα τοῦ φυλακείου.

—'Ὅριστε μας!—νεύριασε ὁ καμπούρης—τί θέλετε τώρα ἔδω; Ποῦ ἀκούστηκε οἱ πεθαμένοι νὰ ἔρχονται σπίτι μου; Δὲν ἔχετε τὸ δικαίωμα ν' ἀφίνετε τοὺς τάφους σας. Ἐμπρός, δίνετε του, ὁ καθένας στὴ θέση του.

—'Ὅχι, ὄχι, νὰ καὶ τὸ δέντρο,—φώναξε ὑστερικά ὁ Λέβιν' καὶ πραγματικὰ οἱ τρελλοὶ διάκριναν ἀπὸ τὸ παράθυρο ἕνα Χριστουγενιάτικο δεντράκι, λαμπερὸ ἀπ' τὰ κεράκια πού ἄναβαν. Λὲς καὶ χύθηκε στὸ αἷμα τους φωτιά, τέτοια μαγικὴ ἐντύπωση τοὺς ἔκαν: τὸ ἀναμμένο δέντρο. Ἄρ- χισαν νὰ παρακαλοῦν τὸ γέρο καί, ἐκνευρισμένοι στὴν ὑπερβολή, βάλθη- καν νὰ σπρώχνουν μὲ λύσσα γιὰ νὰ μποῦν στὸ φυλακεῖο ὅπου τραβοῦσε τὴν ἀρρωστημένη τους φαντασία τὸ «δέντρο» πού μέσα του κούβει ὄλες τὶς γλυκὲς θύμησες, τὶς παιδιάστικες εὐτυχισμένες μέρες, τὰ χάρδια τῆς μάννας καὶ τὴ ζεστασιά τῆς γωνιάς τοῦ πατρικοῦ σπιτιοῦ. Οἱ κακομοιριασμένοι μιλοῦσαν μ' ἀναφυλλητιά, ἡ ἔξαψή τους ἦταν τέτοια, πού ὁ καμπούρης τοὺς λυπήθηκε: Ἐγὼ ἔχω καλὴ καρδιά καὶ τέτοια μέρα πού εἶναι, δὲ μπορῶ νὰ σᾶς ἀρηθῶ. Μόνο,—φτοῦ!—μόλις λαλήσει ὁ πρῶτος πετει- νός, μάς, στὶς θέσεις σας, εἰδεμὴ θυμόνω.

—Καλά, καλά, τὸ δέντρο, τὸ δεντράκι... ψέλλιζαν οἱ τρελλοί, λὲς καὶ τοὺς εἶχαν μαγέψει, καὶ μπῆκαν μὲ φούρια στὴ ζεστὴ καμαρούλα τοῦ γέ- ρου. Εὐτὺς περικύκλωσαν τὸ μικρούτσικο δεντράκι, στημένο πάνω σὲ μιὰ κασέλα καὶ στολισμένο μὲ χρωματιστὲς χάρτινες κορδελλίτσες καὶ κερά- κια.

Ἄγγιξαν, χαῖδεσαν τὰ κλαράκια του, φιλοῦσαν τὶς κορδελλίτσες καὶ βρῖσκονταν σὲ μιὰ ἀπερίγραπτη, πραγματικὰ τρελλὴ ἔξαψη. Πιάστικιν ἀπ' τὰ χέρια καὶ γελώντας μακάρια ψιθύριζαν: δέντρο, δεντράκι, τί εὐτυχία!

καί γυρνοῦσαν γύρω στὸ φωτισμένο δέντρο.

Ὁ καμπούρης μὲ ἔκφραση ἀπορίας μαζί κι' εὐχαρίστηση, παρακολουθοῦσε τοὺς ἀρροσχλητοὺς ξένους του.

—Εἴκοσι χρόνια ζωὴ ἐδῶ πέρα, μὰ εἶναι ἡ πρώτη φορὰ πού βλέπω πεθαμένους νὰ θέλουν δέντρο. Γιὰ κοίτα, λὲς καὶ θὰ τὸ φάνε μὲ τὰ μάτια τους!—σήκωσε τοὺς ὤμους του—ὁ Θεὸς μὲ ἔσπρωξε νὰ θυμηθῶ τὰ παιδιά μου καὶ νὰ στολίσω γι' ἀπόψε αὐτὸ τὸ δεντράκι, ἦταν φαίνεται γραφτὸ γι' αὐτοὺς ἐδῶ, νὰ τ' ἀνάψω. Ἄστους νὰ γλεντήσουν. Χριστιανοὶ εἶναι κι' αὐτοί.

Ξαφνικά ὁμως, μέσα στὴν καθαρή, παγωμένη ἀτμόσφαιρα, ἀκουστήκε ἀπὸ μακρὰ μιά τουφεκιά. Ὁ καμπούρης τρόμαξε, καὶ προσπαθοῦσε νὰ καταλάβει τί τρέχει, ἐνῶ οἱ τρελλοί, ἀπὸ ἔνστικτο, κοκκάλωσαν στὸν τόπο τους.

Τὴν πρώτη τουφεκιά ἀκολούθησε δεύτερη, τρίτη. Τότε οἱ τρελλοὶ συγκινήθηκαν στὰ σωστά «σκοτώνουν, κάποιον σκοτώνουν», ψιθύρισαν.

Τί νὰ εἶναι;—εἶπε ὁ καμπούρης,—τί ἔπαθαν καὶ οἰχνοῦν τουφεκιὲς νυχτιάτικα. Μὴ συνέβηκε τίποτε ἐδῶ κοντὰ στὴ φυλακή; Πάω ὡς ἐδῶ στὴ ρεματιά νὰ ἰδῶ τί τρέχει. Καὶ σεῖς βρὲ παιδιά, σβύστε τὸ δέντρο κι' ἀμέτε νὰ συχάσετε, δὲ βαρεθήκατε νὰ χολοδέρνεστε σ' αὐτὸ τὸν κόσμο πού ξαναγυρίζετε γιὰ νὰ τριγυρνᾶτε ὀλονυχτίς γύρω ἀπὸ ἓνα δέντρο;

Ὁ γέρος βγήκε ἀπ' τὸ φυλακεῖο του, ἀκούοντας μὲ προσοχὴ τίς τουφεκιὲς πού ὄλο κι' ἔπεφταν πὺ κοντὰ καὶ συχνότερα. Δὲν ἤξερε καλὰ—καλὰ τί νὰ σκεφτεῖ, ὅταν στὸ τερατώδη πρόσωπό του ζουγαφίστηκαν ἀπορία καὶ φρίκη. Μπρός του, σὲ μερικά βήματα ἀπ' τὸ φυλακεῖο, κοίτονταν μέσα στὸ ματωμένο χιόνι, τὸ κουφάρι τοῦ μαύρου σκυλοῦ του. Τὸ μούτρο του ζάρωσε ἀπὸ πόνο καὶ θυμὸ, βλέποντας τὸν παλιό, πιστό του φίλο ξαπλωμένο μπρὸς στὰ πόδια του μὲ κομμένο τὸ λαρύγγι. Μὲ μιὰς χύθηκε σὲ ἓνα ἄλλο πράμα, πού λίγα βήματα πὺ πέρα μαύριζε μέσα στὸ χιόνι καὶ μιὰ φωνὴ λύσσης βγήκε ἀπ' τὸ στήθος του: κι' ἓνα ἄλλο σκυλί, ἄγνωστό του αὐτό, κοίτονταν μπρὸς του. Ἦταν ὁ Πλούτων. Τὸ κακόμοιρο τὸ ζωὸ, εἶχε κι' αὐτὸ κομμένο πέρα γιὰ πέρα τὸ λαρύγγι. Ὁ γέρος τὰ ἔχασε. Δὲ μποροῦσε τίποτε νὰ καταλάβει, τὸ μυαλό του δὲν ἦταν σὲ θέση νὰ χωνέψει αὐτὸ πού ἔβλεπε, τοῦ ἦταν ἀδύνατο καὶ νὰ φανταστεῖ, ποιοὺς μπόρεσε, ἐδῶ μέσα στὸ νεκροταφεῖο, ὅπου ἔξω ἀπ' αὐτὸν δὲ βρισκόνταν ψυχὴ ζωντανή, ὅπου μόνο πεθαμένοι κοίτονταν στοὺς τάφους τους, ποιοὺς σκέφτηκε καὶ μπόρεσε νὰ σφάζει αὐτὰ τὰ δυὸ σκυλιά. Οἱ πεθαμένοι ἦταν ἀδύνατο νὰ κάνουν τέτοιο πράμα, ὅσο γι' αὐτὸ ἦταν βέβαιος. Πῶς λοιπὸν βρέθηκαν ἐδῶ μέσα τέτοιοι κακοῦργοι; μὲ ἀπερίγραπτη λύσσα ρωτοῦσε τὸν ἑαυτὸ του.

Δὲν τοῦ μείνει ὁμως πολὺς καιρὸς γιὰ νὰ σκεφτεῖ ὅλα αὐτά, ἐπειδὴ, γιὰ μεγάλη του φρίκη, οἱ τουφεκιὲς ἄρχισαν τώρα πιά νὰ πέφτουν πολὺ κοντὰ, μέσα στὸ νεκροταφεῖο.

Ὡς στ' αὐτιά του ἔφταναν ὀμιλίες, φωνές πολλῶν ἀνθρώπων μαζί, κι' αὐτὸ τοῦ συνέβαινε πρώτη φορὰ μὲς στὰ εἴκοσι χρόνια πού ὑπηρετοῦσε ἐδῶ στὸ νεκροταφεῖο. Δὲν ἤξερε τί ἔπρεπε νὰ κάνει, νὰ φύγει ἢ

νὰ μείνει. Τὸν ἔπιασε μὰ ἀπεριόριστη φρίκη, αὐτόν, πού ὡς στὰ τώρα τίποτε δὲ φοβήθηκε ποτέ του. Τοῦ πιάστηκε ἡ γλώσσα, τὰ πόδια του οἰζώσαν στὸ χῶμα, ὀλόκληρο τὸ κορμί του πάγωσε ὅταν παρατήρησε πῶς ἀπ' ὅλες τίς μεριὲς ἐρχόντουσαν καταπάνω του ἀνθρώπινες σιλουέτες. Τρέχοντας ἀνάμεσα στὰ δέντρα καὶ τοὺς σταυρούς. Τὰ φαναράκια πού κρατοῦσαν στὰ χέρια, πότε ἔφεγγαν, πότε χάνονταν, λὲς κι' ἦσαν μάτια π' ἀνοιγόκλειναν.

Ἄν ὁ καμπούρης ἔβλεπε ν' ἀνοίγουν οἱ τάφοι κι' ὅλους τοὺς πεθαμένους νὰ ζωντανεύουν, νὰ σηκώνονται καὶ νὰ ὄχονται καταπάνω του, δὲ θὰ παραξενεύονταν τόσο, ὅσο τώρα πού ἔβλεπε ξαφνικά γύρω του ὅλους αὐτοὺς τοὺς ἄγνωστους ἀνθρώπους. Ἡ ἀπορία του καὶ ἡ φρίκη μεγάλωσαν ἀκόμη περισσότερο ὅταν, κάτω ἀπ' τὸ φῶς τοῦ φεγγαριοῦ ἔλαμψαν μπρὸς στὰ μάτια του ξιφολόγχες καὶ φουσεκλίκια.

Σὲ λίγα δευτερόλεπτα ὁ γέρος βρέθηκε περικυκλωμένος ἀπὸ ὀλόκληρη περίπολο: ἡ ἔξαψή τους ἦταν ἀπερίγραπτη, τὰ πρόσωπά τους χλωμά, ἀνάπνεαν βαθιὰ καὶ βαριά κι' ἄρχισαν νὰ μιλᾶν ὅλοι μαζί, σπρώχνοντας του, τρανιάζονιάς του.

—Εἶναι πολὺ λίγη ὥρα πού ἀπ' τὴ φυλακὴ τὸ ἔκασαν δέκα βαρupoινίτες κι' ἀπ' τὰ πατήματά τους στὸ χιόνι εἶδαμε πῶς ἦρθαν ἐδῶ κατευθείαν. Πουθενὰ ἄλλοῦ δὲ μποροῦσαν νὰ πάνε. Ἐσύ, γέρο, τοὺς ἔκρυψες. Ὁμολόγησέ μας πού βρίσκονται, εἰδεμὴ θὰ κάνουμε ἄνω—κάτω καὶ τὸ φυλακεῖο σου καὶ τὸ νεκροταφεῖο ὀλόκληρο. Παράδωσέ μας τους, παράδωσέ τους, φώναζαν λυσσασμένοι ἀπ' τὸ κακό τους οἱ στρατιῶτες.

Ὁ γέρος ἀνατρίχισε καὶ τὸ πρόσωπό του ζάρωσε ἀπὸ κακία. Τώρα ὅλα τὰ κατάλαβε, μάντεψε ποιοὺς ἔσφαξε τὸ δικό του τὸ σκυλί καὶ τὸ ξένο. Αὐτοὶ λοιπὸν ἦσαν οἱ πεθαμένοι; ψιθύρισε. Περιμένετε λιγούλακι, σκύλας γιοί, ἐγὼ θὰ σᾶς δείξω πῶς κοροϊδεύουν ἓνα γέρον ἀνθρώπο, θὰ σᾶς ἀνάψω καὶ τὸ δέντρο! Γιὰ φαντάσου πῶς μὲ κοροΐδεψαν!...

—Δὲν ἔχω καμιά ἀνάγκη νὰ σᾶς τὸ κρύψω, εἶπε στοὺς στρατιῶτες, τὸ ψάρι βρίσκεται ἐκεῖ μέσα, στὸ φυλακεῖο μου. Γλεντοῦν σὰν παιδιά μὲ τὸ Χριστουγεννιάτικὸ μὸν δέντρο, μὸν ἔσφαξαν δυὸ σκυλιά, λένε πῶς εἶναι πεθαμένοι πού ζωντάνεψαν, οἱ ἀναθεματισμένοι... καὶ κούνησε θυμωμένος τὴ γροθιά του πρὸς τὸ μέρος τῶν τρελλῶν.

Οἱ στρατιῶτες δὲν τὸν ἄκουσαν περισσότερο: καμπόσοι ἀπὸ αὐτοὺς χύθηκαν στὸ φυλακεῖο κι' εὐτίς μὲ ἀναφωνητὰ θρίαμβου ἄρχισαν νὰ σέρνουν ἀπὸ κεῖ μέσα τοὺς τρελλοὺς, κοκκαλωμένους ἀπὸ ἓνα φόβο φριχτό, ἀπερίγραφο. Τὰ πρόσωπά τους ἦσαν τρομερά, τὰ μάτια τους πετάχτηκαν ὄξω, στὰ χεῖλια τους ἔβραζαν ἄφροϊ. Παραδέρνονταν μὲς στὰ γερὰ χέρια τῶν στρατιωτῶν πού μόλις κρατοῦσαν τὴ λύσσα τους ἀπὸ τὸ νικητεῖνὸ αὐτὸ ξεσήκωμα κι' ἀπὸ τίς συνέπειες πού θὰ εἶχε γιὰ ὅλους τους αὐτὴ ἡ ἀπόδραση. Φαντάζονταν πῶς τὰ θύματά τους ἐναντιώνονταν ἐνῶ ἡ ἀλήθεια ἦταν πῶς οἱ τρελλοὶ βρισκόνταν σὲ ὑπερβολικὴ νευρασθενικὴ, παθολογικὴ ὑπερδιέγερση. Τοὺς ἔδεσαν λοιπὸν σφιχτὰ κι' ἄρχισαν νὰ τοὺς σέρνουν ἔξω ἀπ' τὸ νεκροταφεῖο.

—Δέκα ὀλόκληροι, ὅλοι παρόντες!... φώναξε χαρούμενος ὁ ὑπαξιω-

ματικός, επικεφαλής της περιπολίας, ακόμη λίγο και την παθαίναμε, θά μās ἔδιναν καλὸ μπουναμά για τίς γιορτές μας! Ἄμ' κι' ὁ κύρ λοχαγὸς ποὺ ἄφισε τὴν ὑπηρεσία καὶ πῆγε νὰ γλεντήσῃ στὴν πολιτεία;

Ὁ τρόμος τοῦ ὑπαξιωματικοῦ ἔσβυσε μόλις πέρασε ὁ κίνδυνος ποὺ εἶχε κρεμαστῆ πάνω ἀπ' τὸ κεφάλι του, ἡ γλώσσα του λύθηκε, εὐθύ-μησε.

—Ἐμπρός, ἔλα καὶ σὺ γέρο μαζί μας—εἶπε τοῦ καμπούρη—ἔλα νὰ κάνεις τὴν κατάθεσή σου.

Ὁ φύλακας δὲ μίλησε, μόνο ποὺ τὸ κεφάλι του χώθηκε ἀκόμη πὺ βαθιά στοὺς ὤμους του, κι' ἀκολούθησε τοὺς στρατιῶτες.

Γρήγορα κι' ὁ τελευταῖος κρότος ποὺ ἔκαναν οἱ στρατιῶτες περπα-τῶντας στὸ χιόνι χάθηκε, τὸ νεκροταφεῖο ὅμως δὲν ἔμεινε ἄδειο οὔτε για ἓνα τέταρτο τῆς ὥρας. Ἀπὸ ἓνα μικρὸ ξύλινο παρεκκλήσι ἄρχισαν νὰ βγαίνουν, ριχνοντας γύρω τοὺς τρογμαμένους ματιές, κάτι ἄνθρωποι. Φο-ροῦσαν σταχιτὲς μανδύες κι' ἦσαν χωρὶς σκούφους, τὰ πρόσωπά τους γλωμά, τρομαγμένα.

—Τώρα πιά, γι' αὐτοὺς εἴμαστε χαμένοι,—εἶπε ἓνας γερο—κατάδι-κος στοὺς συντρόφους του—ὡς στὸ πρῶτ' θά μαλιοτραβιῶνται μὲ τοὺς σωτήρες μας, κι' ὥσπου νὰ καταλάβουν τὸ τί τρέχει, ἐμεῖς θά ἴμαστε μακριά...

Κι' οἱ κατάδικοι πήδηξαν βιαστικά κι' ἀθόρυβα τὸν τοῖχο μὲ τὰ κάγγελα καὶ χάθηκαν στὴ ρεμματιά...

Μετάφραση ἀπ' τὸ Ρούσικο: Ν. ΛΥΚΙΑΡΔΟΠΟΥΛΟΥ

ΤΟΥ ΜΠΟΥΝΙΝ

ΜΟΝΑΞΙΑ

ΣΤΟ ΦΙΛΟ ΑΓΓΕΛΟ ΔΟΞΑ

Ἄγέρας, βροχή, καταχνιά
Τῆς λίμνης ταράζουν τὴν κοῦα μορφή.
Ἐδῶ τώρα ἔχει πεθάνει ἡ ζωὴ
Καὶ γυνῆ ὡς τὴν ἀνοιξὴ θά βογγοῦν τὰ
[κλαδιά...
Ἐξοχή. Κι' ὀλομόναχος εἶμαι. Σκοτάδι.
Στὸ παράθυρο παίρνουν ὁ βορριάς καὶ
[τὸ βράδυ.

Χτὲς ἤρθες καὶ μ' εἶδες στιγμές...
Μὰ κοντὰ μου δὲν νοιώθεις τὴν πρώτη
[χαρὰ
Πῶχες πρίν. Κι' ἄς φαντάσθηκαν κάποιες
[φρογὲς
Πὸς ἀνίγκεις σὲ μένα, σὴν γυναῖκα μου πιά.
Τί νὰ γίνῃ! Σὴν θέλεις νὰ μὴν ἔρθεις
[ὀπίσω
Ὅπως—ὅπως καὶ δίχως γυναῖκα θά ζήσω.

Μετάφραση

Ἄποψε διαβαίνουν βουβά
Τὰ σύννεφα. ὅλα στὴν ἴδια γραμμῇ.
Τῶν ποδιῶν σου τ' ἀχνάρια νοπὰ στὴν
[αὐλή
Ἐβουλιάξαν στίς λάσπες κι' ἔγεμισαν
[νερά...
Καὶ μὲ πνίγει τὸ κλάμμα σὴν θωρῶ
[μοναχός,
Τὴν γλωμῇ, λοίσθια ὥρα ποὺ γέρνει
[τὸ φῶς.
Σκληρῇ μοῦ ξεφεύγει ἡ κραυγὴ:
—Ἐλα ὀπίσω! Για μένα εἶσαι σὺ κι'
[ἀδερφή...
Μὰ ἡ γυναῖκα σὴν πάφει ποτὲ ν' ἀγαπᾷ
Λησμονά· καὶ τῆς γίνεσαι ξένος ξανά.
Ἐ, θ' ἀνάψω κι' ἐγὼ τὸ καμίνι θ'
[ἀρχίσω νὰ πίνω...
Καλὰ θάταν ν' ἀγόραζα κι' ἓνα σύντρο-
[φο... σκύλο...

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΠΑΥΛΙΔΗΣ

Π. ΚΛΩΝΑΡΗ

Ο ΕΡΗΜΟΣ

Ἦταν ὁμορφοῦλα κιάλας ἡ γυναῖκα τοῦ Βούλιανη. Καθὼς τὴν ἐκύ-ταζε ἔτσι ποὺ κρεμόταν' ἀπ' τὸ στόμα του, περιμένοντας τὴν ἀπάντησή του, ἔνοιωσε μιὰν ἱκανοποίηση καί, βλέποντάς τὴν νὰ στενοχωριέται ἀπὸ τὴν ἀπάθειά του, δοκίμασε μιὰν εὐχαρίστηση, ποὺ μοροῦσε ἔτσι νὰν τὴν ἐκδι-κηθεῖ. Κατάλαβε μέσα του κάποια σκληρότητα, ὅστερ' ἀπ' αὐτὴ του τὴ χα-ρεκάκια, εἶδε τὸν ἑαυτό του σὴν ἓνα μυτερὸ ἀτσάλι, σὴν ἓνα βουνὸ ἀπὸ γρανίτη μὲ σουβλερὲς κορφές. Ἐνοιωσε μιὰ κρυάδα μέσα του αὐτὴ τὴ στιγμή, λὲς πὸς ἡ καρδιά του λιγότερε τοὺς χτύπους τῆς. Εἶχε τὴν ἐντύ-πωση πὸς ὁ ἑαυτός του ὀλόκληρος ἦταν μιὰ σιδερένια μηχανὴ δίχως κανένα σημάδι ζωῆς, μιὰ μηχανὴ ποὺ αὐτὴ τὴ στιγμή εἶχε σκοπὸ νὰ κάμει τὴ γυ-ναῖκα ποὺ βρισκόταν μπροστά του νὰ πονέσει, νὰ κόψει τίς σάρκες τῆς— ἂν ἦταν μοροετὸ—καὶ νὰ ἰδεῖ νὰ ξεπετιέται ἀπὸ παντοῦ ἓνα κατακόκκινο, θεροὸ αἷμα. Ἀπὸ τίς σουβλερὲς κορφές τοῦ γρανίτη τῆς ψυχῆς του ἔβλεπε νὰ βγαίνει σὴν ἀνάσα βαρεῖα ἡ ἀποθυμιά νὰ ἰδεῖ τὴ γυναῖκα τοῦ Βού-λιανη νὰ κλάφει, νὰ ἰδεῖ τὸ πρόσωπό τῆς μέσα στὰ δάκρυα. Εἶχε τὴν ἐντύ-πωση πὸς αὐτὲς τίς στιγμὲς ἡ καρδιά του ἦταν ἓνα μονοκόμματο σίδηρο, κάτι ἄψυχο ποὺ δὲν ἔνοιωθε καμμιὰ συμπόνια.

Ἦξερε πὸς ὁ Βούλιανη εἶχε μείνει πίσω, μαζί μὲ κάμποσους ἄλλους, για νὰ ριζοῦν κάποιο πελώριο δέντρο, ποὺ τῶχαν κόψει στὴ βάση καὶ θά γύριζε στὸ σπίτι του δυὸ τρεῖς ὥρες ἀργότερα. Ἀναλογίστηκε μάλιστα τὴ σκηνὴ αὐτὴ κι' ἔνοιωσε τὸν ἑαυτό του ὀλόκληρο νὰ πηγαίνει στὸ λόγγο, στὸ μέρος ὅπου βρισκόταν ὁ κολοσσός. Εἶδε τὸ δέντρο, κομμένο στὴ βάση, νὰ γέρνει μονόπαντα ἀπὸ τίς σφῆνες ποὺ τοῦχαν χῶσει μέσα στὴν κοφιὰ, εἶδε τὰ πελώρια κλαδιά του, σὰ χοντρὰ μπράτσα ἐνὸς ἄντρουκα, ποὺ ζητοῦσαν νὰ πιαστοῦν ἀπὸ κάπου, ἀγνάντεψε τὴν κορφὴ του, τὸν ὠκεανὸ τῶν μικρῶν κλαδιῶν καὶ τῶν φύλλων ποὺ σειόντουσαν ἀπὸ τ' ἀεράκι σὴν ἓνας ὀλάκαι-ρος κόσμος ἀπὸ ζωές, κι' εἶδε ὀλοτρόγυρα τοὺς ἐργάτες—μαζὺ τους κι' ὁ Βούλιανης ἀνασκουμπωμένος καὶ ξεσκουφωτός—ποὺ ἔχαν δέσει τὰ κλαδιά του καὶ τραβοῦσαν τὰ σκοινιά νὰ γκρεμίσουν τὸ γίγαντα. Ἦταν ὀλότελα ἀποροροφημένος ἀπὸ τὴν παρακολούθηση τῆς σκηνῆς αὐτῆς, νόμιζε πὸς πραγματικά βρισκόταν στὸ δάσος μαζί μὲ τοὺς ἐργάτες. Ἀρχισαν τώρα νὰ τραβοῦν φωνάζοντας. Τὰ κλαδιά ἀναδεύτηκαν, σείστηκαν, τινάχ-τηκαν, ὀλόκληρο ἐκεῖνο τὸ βουνὸ ἔχασε τὴν ἰσοροπία, ἔγειρε καί, ξαφνικά, ὁ Μαγκάρας, εἶδε τὸ πέλαγος τῶν κλαδιῶν νὰ γέρνει, νὰ γέρνει ἄψυχος ὄγκος, κι' ἄκουσε μὲ φρίκη τὴ στριγκιὰ φωνὴ ποὺ βγαζε τὸ ξύλο τοῦ κορμοῦ ποὺ ἔσπαγε.

Ἐγινε ὅμως κάτι φορητό: Τὸ δέντρο δὲν ἔλεφε ἀπὸ τὴ μεριά ποὺ τὸ περιμέναν, ἀλλ' ἀπὸ τὸ πλάι. Οἱ ἐργάτες ποὺ βρισκόντουσαν ἀπὸ κείνο τὸ μέρος ζήτησαν νὰ ξεμακρύνουν, ἔτρεχαν σὴν τρελλοὶ νὰ ξεφύγουν ἀπὸ τὸ θάνατο. Ὁ Μαγκάρας ἔνοιωθε τὰ μάτια του νὰ ἔχουν πεταχτεῖ ἔξω, ἀπὸ τὸν τρόμο: Ὁ Βούλιανης ποὺ βρισκόταν κοντὰ καὶ στὴ χειρότερη θέση, βρέ-

θηκε ξαφνικά κάτω απ' τόν κορμό πού έπεφτε, γιά μιá στιγμή έκαμε νά τρέξει, φάνηκε πώς τά 'χασε και άμέσως ό κορμός μ' όλη του τήν δομή έπεσε πάνω στις πλάτες του. Στην ίδια στιγμή τά πόδια του λύγισαν κι' όλο τό σώμα του έλυωσε απ' τό βάρος τού γίγαντα.

Ο Μαγκάρας σά νά ξύπνησε· αυτό τό θέαμα μόλις είχε κρατήσει λίγα δευτερόλεπτα· απ' τήν καρδιά του αισθανόταν άκόμα τήν ανάγκη νά κάμει τή γυναίκα τού Βούλιανη νά πονέσει. Και σκέφτηκε νά χρησιμοποιήσει τή φαντασία πού τού 'χε έρθει, νά τής πει πώς ό άντρας της σκοτώθηκε.

Σηκώθηκε όρθός και, άργά-άργά, τονίζοντας τις λέξεις, τής τό είπε. 'Από τήν άριστερή μπάντα τό μούτρο του γέλαγε, τά χείλια και τό φρύδι του είχαν τραβηχτεί πρὸς τ' άπάνω κι' ή φωνή του ήταν βαρειά, σκληρή σαν ένα σουβλερό σίδερο πού τρυπάει, σαν πολλά μαχαίρια πού κόβουν ζωντανές σάρκες σε μικρά κομμάτια, ως πού νά μὴν απομεινεί παρα άίμα.

Από τις πρώτες λέξεις ή γυναίκα έβαλε τά κλάμματα, στρίγγλιζε, φώναζε, χτυπιώταν, τράβαγε τά μαλλιά της. 'Υστερα, πριν άκόμα ό Μαγκάρας τελειώσει, έφυγε γιά τό σπίτι της, τρέχοντας και ξεφωνίζοντας μέσα σ' άναφυλλητά.

Ο Μαγκάρας, με άπάθεια συνέχισε τή διήγησή του σά νά 'ταν μπροστά του άκόμα ή γυναίκα.

Όταν τελείωσε και σώπασε, δοκίμασε έναν πόνο, λες πώς κόπηκε μέσα του ένα τετωμένο νεύρο. Κάθησε πάλι χάμω, δίχως νά θέλει, και πήρε τό κεφάλι μέσα-μέσα στις παλάμες του. Αυτές τις στιγμές δέν ένοιωθε τίποτα, δέ θυμόταν τίποτα, είχε μονάχα τή δυνατή έντύπωση μιás μεγάλης χρωματιστής ρόδας πού γυρίζει πολύ γρήγορα κι' όλο φέρονε βόλτες.

Τού πέρασε. Ψηκώθηκε όρθός. Δέν άκολούθησε πειά τόν καρροόδρομο. Δρασκελίσε ένα φράχτη και τράβηξε μέσ' από 'να περιβόλι γιά τήν καλύβα του. Δέν έννοιωθε κούραση. Τά βαρειά παπούτσια του βούλιαζαν μέσα στό μαλακό και φρεσκοποτισμένο χώμα τού περιβολιού. Και χάθηκε μέσ' στό σουρούπωμα.

Μέσα στην καλύβα του, ξαπλωμένος πάνω σ' ένα σωρό άχερα, άκουμπώντας στό χέρι τό κεφάλι του, με τά μάτια άνοιχτά στό σκοτάδι τού κάμπου, όπουν έλαμπε ένα μικρό φῶς από κάποιο σπίτι, ό Μαγκάρας, δέν ένοιωθε τόν έαυτό του διόλου καλά. Η καλύβα του από τό ένα μέρος ήταν άνοιχτή και αισθανόταν τό σκοτάδι νά μπαίνει μέσα σά κακιά πνοή, σά μιá ζωντανή ύπαρξη. Θά ήθελε νά μπορούσε νά φυλαχτεί κι' είχε μαζευτεί στη γωνιά του, ζητώντας νά νοιώσει, όσο μπορούσε περισσότερο, τήν προστασία τῶν τοίχων και τής σκεπής. 'Εν' άλλαφρό άεράκι έμπαινε μέσα και τόν χτυπούσε καταπρόσωπο. Τού ήταν κι' αυτό δυσάρεστο. Νόμιζε πώς είχε μπροστά του κάποιον πού τού μιλούσε από τόσο κοντά ὥστ' ένοιωθε τήν άνάσα του στό πρόσωπό του. Δέν άκουγε τή φωνή του, μόνο έβλεπε τά μάτια του πού τόν κύτταζαν επίμονα και τά χείλια του πού κουνιόντουσαν έκφραστικά. 'Υστερα κι' οί χίλιοι μικροί θόρυβοι πού 'κανε τό άεράκι μέσ' στις φυλλωσιές διηγόντουσαν πολλά άσχημα πράγματα.

Ο Μαγκάρας δέν φοβόταν, όμως τώρα, πού κάπως πειό ψύχραμα,

αναλογιζόταν τή συνάντησή του με τή γυναίκα τού Βούλιανη, τρώμαζε. Η όρεξη πού τού 'χε έρθει νά κάμει τή γυναίκα νά κλάψει, τόν έσπρωξε νάν τής πει πώς ό άντρας της σκοτώθηκε. Είχε σκοπό νάν τής πει άμέσως ύστερα τήν αλήθεια και νά γελάσει τάχα γιά τό χωρατό, όμως ή έντύπωση εκείνη τού θανάτου τού συντρόφου του, ή τόσο ζωντανή, τόν είχε τραβήξει και τού 'χε δημιουργήσει μέσα του ένα ολοσκοτεινό χάος. Δίχως νά ξέρει τί κάνει, είχε φύγει κι' είχε αφήσει τή γυναίκα μισότρελλη απ' τόν καύμό της.

Και τώρα άκόμα, ή εικόνα τού δέντρου, πού πλάκωνε τόν Βούλιανη, στεκόταν μπροστά του ολοζώντανη, σά νά 'ταν αλήθεια. Και σε μιá στιγμή μιá τρελλή ύποψία πέρασ' απ' τό μυαλό του, σαν ένα κοφτερό μαχαίρι πού περνάει κόβοντας τό κάθε τι: Μήπως σκοτώθηκε στ' αλήθεια ό Βούλιανης; Μήπως τόν έσκότωσε αυτός με τή σκέψη του εκείνη; Πάντα θυμόταν με φρίκη κάποια φορά πού καμάρωνε ένα κατάμαυρο άλογο παινεύοντάς του και σύγκαιρα τό είδε νά πέφτει χάμω ξερό. Τού 'λεγαν πώς είχε κακό μάτι. Μήπως και τώρα είχε κάμει τίποτα παρόμοιο; Σ' αυτή τή σκέψη ένοιωθε τόν έαυτό του νά γροειζίζεται αδιάκοπα σ' έναν άτέλειωτο γροειμό. Σταμάταγε ή άναπνοή του, τού κοβόταν ή μιλιά και ένα γρούλλισμα μόνο άνέβαινε απ' τό κατάξερο λαρύγγι του.

Στριμωγνόταν περισσότερο στη γωνιά του, και καθώς φύσαγε τό άεράκι, ένοιωθε πειό δυνατή τήν άνάσα εκείνου, πού τόσην ώρα τώρα τού μιλούσε έκφραστικά με χίλιους μορφασμούς μπροστά του. Τού φάνηκε πώς ή μορφή αυτή ήταν ή γυναίκα τού Βούλιανη, με τά δάκρυα στά μάτια. Φορούσε άκόμα τό φανταχτερό μαντήλι της. 'Υστερα άλλαξε. Ήταν ό 'ίδιος ό Βούλιανης, μιá μορφή ψυχρή και σέτη, με κλεισμένα μάτια· τό άριστερό όμως ήταν μισάνοιχτο και κάτου απ' τό βλέφαρο, μέσ' απ' τήν κόρη περνούσε ένα ρεύμα πού έρχόταν ίσια σ' αυτόν, έμπαινε μέσα του και τόν έκανε νά νοιώθει τήν ύπαρξή του νά λωιώνει, νά γίνεται καπνός, τίποτα.

Δέν μπορούσε πειά νά μείνει στην καλύβα. Αισθανόταν τήν ανάγκη νά τρέξει στό χωριό και νά πει στη γυναίκα τού Βούλιανη, σ' όλους τούς χωριάτες πώς ό Βούλιανης δέν σκοτώθηκε, μόνο θά γυρίζε λίγο πειό άργά. Σηκώθηκε απ' τό στρώμα του, κατέβηκε απ' τήν καλύβα και πήρε βιαστικά τό μονοπάτι. Φύσαγε πάλι τό ίδιο άεράκι και κούναγε τά φύλλα μ' έναν άλλαφρό θόρυβο.

Λες πώς κάποιο δυνατό πνεύμα κακού πετούσε. Μήπως ήταν ό θάνατος;

Ο Μαγκάρας έτρεχε τώρα, κι' όλοένα τά φῶτα τού χωριού γινόντουσαν ζωρότερα.

'Εφτασε. Είδε κάποιο γέρο πού έρχόταν, κρατώντας στό χέρι ένα φανάρι και σέροντας ξοπίσω του μιá γίδα. Τόν έσταμάτησε και, δίχως νά τόν καλησπερίσει, βιαστικά-βιαστικά και τρέμοντας λίγο, τόν έρώτησε, αν είδε τόν Βούλιανη νά γυρίσει απ' τό λόγγο. 'Ο γέρος τού απάντησε πώς δέν τόν είδε, είχε μάθει όμως πώς σκοτώθηκε από 'να δέντρο. 'Ο Μαγκάρας ανατριχίασε. 'Αρχισε νά μιλάει στό γέρο γρήγορα κι' όσο πειό πειστικά μπορούσε. Τού 'λεγε πώς αυτός είχε δώσει τήν ψεύτικη αυτή είδηση γιά χωρατό. 'Ο γέρος φάνηκε πώς τό πίστεψε, τόν κύτταξε παράξενα και προ-

χώρησε τραβώντας τη γίδα του. Ο Μαγκάρας έμεινε στη μέση του δρόμου και κοίταγε τόν γέρο που μάχραινε. Τό φαναράκι του γινόταν όσο πήγαινε και πειό γλωμό.

Προχώρησε για την πλατεία και σε λίγο έφτασε στο μαγαζί, όπου κάμποσοι χωριάτες ήταν μαζεμένοι. Τους ρώτησε αν είδαν τόν Βούλιανη, και τού 'παν κι' αυτοί, όπως κι' ό γέρος, πώς ό Βούλιανης ήταν σκοτωμένος. Άρχισε να μιλάει πάλι με θέρημη, εξηγώντας τους τόν χωριάτό. Περίμενε νάν τους δει να πειστούν και σταμάτησε ελπίζοντας πώς αυτό θα γινόταν.

Οί χωριάτες όμως έβαλαν τά γέλοια. Ο Μαγκάρας άρχισε πειό δυνατά και πειό πειστικά να ζητάει νάν τους εξηγήσει, μα τού κάκου' κι' οί χωριάτες άρχισαν νάν τόν κοιτάνε με τόν τρόπο που τόν έβλεπε λίγο πρωτίτερα ό γέρος με τόν φαναράκι.

Ο Μαγκάρας άγωνιζότανε τώρα. Πότε θυμόνε, λύσσαγε, ούρλιαζε που δέν τόν πίστευαν, πότε γινόταν ήσυχος, γλυκός, μαλακός και μιλούσε γαληνεμμένα, εξηγώντας καθαρά πώς έγιναν τά πράγματα παρακαλώντας να τόν πιστέψουν. Μα οί χωριάτες επέμεναν. Είχαν μάθει πώς είχαν κουβαλήσει κίλας τόν πτώμα τού σκοτωμένου στο σπίτι του.

Ο Μαγκάρας απόμεινε σάν αποβλακωμένος. Κάποιος απ' τούς χωριάτες που θα πήγαινε στο σπίτι τού Βούλιανη, τού πρότεινε να πάει μαζί του, για να βεβαιωθεί, κι' ό Μαγκάρας δίχως να σκεφτεί, σά μωρό παιδάκι, σά σκυλλάκι, τσακισμένος και με τά μάτια χαμένα στο σκοτάδι, τόν άκολουθήσε άμίλητος.

Ύστερ' από λίγο ξανάθε στον εαυτό του και λησμονώντας την είδηση πώς κουβάλησαν σκοτωμένο τόν Βούλιανη, σταμάτησε τόν χωριάτη που περπατούσε στο πλάι του και πιάνοντάς τον απ' τά μπράτσα, άρχισε πάλι να τού λέει, πώς ό Βούλιανης ζούσε. Τά μάτια του έλαμπαν μέσ' στο σκοτάδι.

Είδε πώς δέν έκανε τίποτε κι' άφησε τά χέρια του να πέσουν στά μεριά του. τόν κεφάλι του έγειρε βαρύν κι' άμέσως ύστερα τά γόνατά του λύγισαν, έπεσε μπροστά στον χωριάτη κι' άγκαλιάζοντάς του τά πόδια, άρχισε με θέρημη νάν τόν παρακαλεί να πιστέψει, πώς ό Βούλιανης ζούσε. Μίλαγε γρήγορα, με ζωηράδα κι' απ' τά μάτια του έτρεχαν τώρα όλοένα ποτάμι τά δάκρυα. Ο χωριάτης παραξενεύτηκε, φοβήθηκε και τόν καθησύχασε ψεύτικα.

Προχώρησαν. Ύστερ' από λίγο ζύγωσαν στο σπίτι τού Βούλιανη. Ήτανε φωτισμένο.

Ξαφνικά μέσα στη σιγαλιά άκούστηκε καθαρά, μέσ' από κλάμματα και θρήνους, μιá γυναικεία φωνή που μοιρολογούσε. Άνέβενε όλόισια στον ήσυχο ούρανό, σάν ένας πίδακας φωτιάς. Ο Μαγκάρας κοκάλωσε, έμεινε στη θέση του άκίνητος, με τ' αυτιά του τεντωμένα, πεταμένα έξω τά μάτια και τόν στόμ' άνοιχτό. Δέν ανάσαινε.

Ύστερα τινάχτηκε και, παρατώντας ξαφνικά τόν σύντροφό του, έτρεξε σάν τρελλός πάνω στις πέτρες, πήδησε τόν χαμηλό φράχτη κι' ώρμησε με φόρα μέσα στο σπιτάκι, φωνάζοντας δυνατά και άγρια. Η φωνή του άκούστηκε γύρω τριαξιά και φοβερή σά μούγκρισμα θεριού:

— Ζή ό Βούλιανης, ζή ό Βούλ...

Δέν πρόφτασε να τελειώσει. Μόλις δρασκελίσε τόν κατώφλι κι' έρριξε

μιá ματιá στην κάμαρα, σταμάτησε, ή 'ρωνή του κόπηκε ξαφνικά και πιάστηκε από την κορνίζα τής πόρτας, με τόν να πόδι μέσα και τ' άλλο έξω. άνασαινοντας βαρειά.

Μέσα στο σπίτι ήταν κάμποσες γυναίκες μαυροφόρες καθισμένες όλο-τρύγυρα και μοιρολογούσαν κλαίοντας. Μαζύ τους κι' ή γυναίκα τού Βούλιανη ντυμένη κι' αυτή στα μαύρα.

Και μέσ' στη μέση τής κάμαρας, πάνω σ' ένα τραπέζι, άνάμεσα σε δυό κεριά που κάπνιζαν, ύσιος, άλύγιστος, με τά πόδια τεντωμένα τόν να πλάι στ' άλλο και τά χέρια σταυρωμένα στο στήθος, κοιτόταν σκοτωμένος ό Βούλιανης. Ήταν όπως τόν είχε ιδεί την ώρα που μιλούσε τής γυναίκας του. Κάποια σαστισμάρα κι' ένας φόβος είχαν τσακίσει περίεργα τόν πρόσωπό του.

Ο Μαγκάρας τόν κοίταγε μ' άνοιχτό τόν στόμα και τά μάτια χαμένα στο κενό. Τόν βλέφαρο τού άριστερου του ματιού ήταν μισάνοιχτο. Και μέσ' από την κόρη τού σβυσμένου ματιού ένα ρεύμα κρού μεταγγιζόταν στο κορμί του και τόν έκανε ν' ανατριχιάσει. Η ύπαρξή του έλυωνε. Δέν είπε τίποτα, μόνο άργά-άργά σήκωσε τόν δεξί του χέρι κι' έβαλε τόν δάχτυλο στο στόμα όπως κάνουν τά μωρά. Και γυρίζοντας πίσω έφυγε άθόρυβα.

Τόν έχασαν μέσα στο σκοτάδι.

Π. ΚΛΩΝΑΡΗΣ

ΓΡΑΜΜΑ ΣΕ ΦΙΛΟ ΣΤΗΝ ΠΡΩΤΕΥΟΥΣΑ

Τήν πλήξη, την καθημερινή μονοτονία,
τά πρόσωπα τά πράγματα τά ίδια,
που σε κρατούν σ' άδιάπτωτην άνία,
και σφίγγουνε τά στήθια σου σάν φίδια

νοστάλγησες, λές κι' δλα τάχεις λησμονήσει,
—ό θόρυβος πολύ σ' έχει κουράσει,
ή κίνηση, τά φώτα, σ' έχουν άπαυδήσει.—
Ποιός θα σ' άκούσει και δέν θα γελάσει!

Ή πρόθεσή σου εύγενική, θάρρος να δίνεις
σ' έμας που μένουμε στην Έπαρχία,
μακρυά απ' τόν θόρυβο, τά φώτα και την δίνη
τής κίνησης, σ' άδιατάραχη ήσυχια.

Κι' ένω γνωρίζουμε καλά την πρόθεσή σου,
άδράχνουμε τόν θάρρος που μάς δίνει,
κι' άυταπατόμεθα στην σκέψη την δική σου:
«Ήραία τής Έπαρχίας ή γαλήνη».

ΜΗΝΑΣ ΔΗΜΑΚΗΣ

ΤΕΣΣΕΡΟΙ ΝΕΟΙ ΠΟΙΗΤΑΙ

ΜΝΗΜΟΣΥΝΟ

Σήμερα κλείνει ένας χρόνος πού δέ
[σμίξαμε.
Τόσα χρόνια στην ίδια γειτονιά κι' ούτε
[γνωρίζομαστε!
Κι' ένα βράδυ ή πλήξη μ' ένωσε...
'Αγαπήσαμε παθιασμένα τή γαλήνη του
[βουνού και τής νύχτας.

Και από τότε δέν έκρύβαμε, μυστικά
[κι' ελπίδες.
Σάν τραγουδι απόκοσμο μέσα μας δο-
[νούσε
'Ενας θνητός μουσικός και πνιχτό ένα
[γέλιο.
(Σάπια κορμιά χτικιάρικα, ψυχές αρ-
[ρωστημένες...)

'Όπως πάντα τέλειωνε τὸ θλιψτὸ τρα-
[γουδι.
Και ὕστερα μονότονοι τής καρδιάς οἱ
[χτύποι

μέσ' στη σιγαλιά...
Κάποιον ἀνοήτο πέθανες, ἀκριβέ μου
[φιλε.
Κλείνει χρόνος σήμερα, καί... μὰ πῶς
[νά στο εἶπώ;
Νά! θά ἤθελα νά σμίγαμε καί τώρα
[κάποιο βράδυ...
ΤΥΧΩΝ ΜΟΙΡΑΙΟΣ

ΚΑΠΟΙΟΣ ΕΠΕΡΑΣΕ

'Αν ἔμενες κοντά μου ἀκόμα λίγο
θὰ σ' ἀγαπούσα ἀνέκφραστα πολύ,
καί γλυκοτραγουδώντας σάν πουλί,
γιά τής χαρᾶς θά κίναγα τὸν τρύγο!

'Αν ἔμενες, τὼν πόθων τὶς φτεροῦγες,
πού μ' ἀνεβάζουν ὡς τὸν οὐρανό,
θὰ δίπλωνα, μαζί σου νά γυρνῶ,
σάν τὰ παιδιά, τοῦ κόσμου αὐτοῦ τὶς
[ροῦγες.

'Αν ἔμενες, θὰ ζήταγα ἀπ' τ' ἀτέρεια
τῆς γοητείας τὸ φίλτρο μιά βραδυά
νά σοῦ τὸ χύσω μέσα στην καρδιά
μὲ τὰ μικρά, τὰ δυό μικρά μου χέρια!

'Αν ἔμενες θὰ μάθαινα στη γλώσσα
τῶν λουλουδιῶν γλυκὰ νά σοῦ μιλῶ,
νά σκύβω τρυφερά νά σὲ φιλῶ
καί νά σοῦ λέει τὸ φίλι μου τόσα!

'Αν ἔμενες... μὰ σὺ γλυκὺς κι' ὠραῖος
στο γύρισμα τοῦ δρόμου ἔχεις σταθεῖ
κι' ὁ πόνος τοῦ χαμοῦ σου ἔχει σταθεῖ
φραγμὸς μέσα στη σκέψη μου μοιραῖος!

ΛΙΝΑ ΧΡΙΣΤΑΤΟΥ

ΕΝ ΑΡΓΟΣΤΟΛΙΩ

Στην ίδια θέση καθιστὸ ἢ πλήξη μ' ἔχει
[καί κυττῶ
κάτω στο δρόμο ἀδιάφορα καί μὲ ὕφος
[χουρασμένο...

Κάποιον παλᾶ ὄλοι χαιρετοῦν κι' ὕστερα
[πάλι προχωροῦν
μ' ἕνα χαμόγελο ἀγαθὸ στο πρόσωπο
[χυμένο.

Μιά δεσποινίς, πού δυσφορεῖ γιατί μιά
[φράση λίγο αἰσχροῖ
εἶπε σὲ κάποιον χάσκοντας πὺ πέρα
[ἕνας ἀλήτης,

μὲ τὸ ἐρυθρό, πῶχει ἢ ντροπή, χρώμα
[νά κρύψη προσπαθεῖ
τοὺς λάγνους πόθους, πού ὡς πρὸς
[φλογίζον τὸ κορμί τῆς.

Κι' ἕνα χαμόγελο πικρὸ φτάνει στὰ χεί-
[λη μου, ὡς θωροῦ
νά παίρνουν οἱ ἄχαρες στιγμὲς κατὰ ἀπ'
[τὸν ἑαυτὸ μου

καί μίαν ἠλίθια ζωὴ, σάν χτυπημένο
[ἔρμιο πουλί,
πού σέρνει τὶς φτεροῦγες του στη σκόνη
[ἔδω τοῦ δρόμου.

ΣΠΥΡΟΣ Γ. ΓΙΑΝΝΑΤΟΣ

ΤΡΑΓΟΥΔΑΚΙ

'Ηταν μιά νυχτιά, τί γλυκεῖα νυχτιά,
μιά γλυκεῖα νυχτιά χωρίς φεγγάρι,
λύγιζε ἢ καρδιά, σάν μικροῦλα ἰτιά
πού τὴν εἶχε ἀγέρας συνεπάρει.

Κι' ἦταν θερμὴ, πόσο ἦταν θερμὴ,
πόσο ἀρμονικὴ ἦταν ἢ φωνή σου
κι' ἦταν σάν φωνή, σάν φωνή θερμὴ
τὸ ζεστὸ τραγουδιστὸ φίλι σου.

Κι' ἦταν σιγαλιά, Θεῖα σιγαλιά
κι' ἦταν μιά νυχτιά χωρίς φεγγάρι
κι' ἔμοιαζε μὲ ἰτιά, μὲ μικροῦλα ἰτιά
πού τὴν εἶχε ἀγέρας συνεπάρει.

ΡΙΡΗ ΜΙΓΓΑΛΗ

ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ

ΑΠ. ΜΑΜΜΕΛΗ: «Πνοή και τέχνη», (ποιήματα).

Τὴν ὁμορφιά καί τὴν ἀνωτερότητα τῆς ποίησης τοῦ Μαρμέλη, τοῦ «νύχτιου
κι' ὀρθοῖνου ζητιάνου τῶν αἰώνων», «πού ζῆ καί ζητιανεύει πλάι στις πηγές τῆς
ὁμορφιάς ἐνὸς ὀλότελα δικοῦ του κόσμου, δέν μορεῖς νά τὶς κλείσης μέσα σ' ἕνα
σύντομο σημεῖωμα.

Τὸ μεγάλο καί πλατὺ ἔργο τοῦ ποιητῆ τοῦ «Πέρα ἀπ' τ' ἀνθρώπινα», τὸ φωτι-
σμένο ἀπ' τὴν καθάρια λάμψη τῆς ψυχῆς του, τὸ παρμένο ἀπὸ τὸ μεγαλεῖο τῆς, ἔχει
κάτι τὸ αὔλο, τὸ ἀσύλληπτο. Σάν καί κείνα πού ὁ ποιητῆς τραγουδαί στους
στίχους του.

Γοητευμένος ἀπὸ τὶς ὁμορφιές τοῦ συναισθηματικῶ του κόσμου, ἀφίνεται σ' αὐ-
τές, συγκινεῖται κι' ἐμπνέεται ἀπ' αὐτές, χαιρεται μαζί τους, πονεῖ καί ὑποφέρει μαζί
τους, μὰ καί τὶς ἀπολαμβάνει.

'Αδικομένος στη ζωὴ, ὁ Μαρμέλης, γίνεται ἕνας μεγάλος ὀραματιστής, ἐγκατα-
λείπεται στις μεταφυσικὲς δυνάμεις, χάνεται σ' ἄγνωστο, κι' ἐπιστρέφει γιά νά μᾶς
ζαγραφίση παραστατικώτατα τὸ μεγαλεῖο τοῦ κόσμου στὸν ὅποιον πιστεύει:

Στὰ οὐράνια θάμνη ὀλονυχτίς
μὲ ὑφώνει ἢ Μούσα,
ἀκούραστη, σιωπηλή,
δακρυροοῦσα.

Καί κεί μὲ τ' αὔλα πού μιλῶ
μεταρσιωμένος
κι' ἀκούω τὸ λάλημα τοῦ Θεοῦ
ἐξίλωμένος,

Βλέπω οὐρανόθε, στ' ἄχα,
τρεμουλιασμένη
κι' ἀγνή, σάν σπύθα ἀλαργινῆ
τὴν οἰκουμένη!

'Άλλοτε πάλι ξεσπάει σ' ἕνα παράπονο, σ' ἕνα βαθὺ παράπονο, μ' ἕνα μακρὸ
συρτο καί λυπητερὸ τραγουδι, γιά τὴν ἀδικία πού τοῦγινε:

Νύχτα, ὁ Κύριε, θ' ἀρμενίζω στ' ἄγια πέλαα τῆς ζωῆς
κι' ἔρμος πιά δέν θ' ἀντικρύζω μηδὲ τ' ἄστρο τῆς αὐγῆς;

Μὰ τὸ παράπονο γιά τὸν ποιητῆ δέν διαρκεῖ. Ἐξανίσταται ἀμέσως ἢ ψυχῆ του
δείχνοντας τὴν ἀνωτερότητά τῆς καί συνεχίζει:

Δῶρο θεῖο τὸ θέλημά Σου, Κύριε, γιά μέ! Ἄπ' τὴ γῆ
πού μὲ ὑφώνεις ὡς τ' ὄραμα φέγγοντάς με ἢ θεῖα σου ὀργή!

Καί ἐξακολουθεῖ μὲ τὸν ἤρεμο τόνο του νά «ζηγεῖ τὸ φρικτὸ μεγαλεῖο τ' οὐρα-
νοῦ», «καί νά περνᾶ ἀπ' τὴ χροσὴ πόρτα πρὸς τὸ θεῖο».

Καί τὸ θεῖο γιά τὸν ποιητῆ, βρίσκειται πάντα κλεισμένο μέσα σὲ κάθε του
συναίσθημα. Ἄπ' αὐτὸ ἀντλεῖ τὴν εἰσαίσθησία του καί τὴ δύναμη, τὴν ἀνώτερη δύ-
ναμη πού τὸν καθοδηγεῖ στὰ στοχαστικὰ ταξείδια του.

Δέν ὑπάρχει γι' αὐτὸν τίποτε πού νά μὴ τὸν συγκινῆ. Σ' ὄλα βρίσκει νά τρα-
γουδήσει, βρίσκει νά ἐξυμνήσῃ κατὶ, γιὰτὶ μέσα στο «σχοτεινὸ κι' ἔρμο σπήλιο»—τὸ
κορμί του—«προβάλλει σταλαγτιτῆς ἢ ψυχῆ» τοῦ ποιητῆ, «σκορπώντας φῶς καί μῦθο».

Καί τὸ φῶς ἐκεῖνο τὸ ἐκτυφλωτικὸ πού κλείνει μέσα στους στίχους του, τὸ
περνάει μπροστὰ ἀπὸ τ' ἀμαρτωμένα μάτια του, γιά νά φωτίσῃ τὴν ἀτέλειωτη νύχτα
πού βρίσκειται.

Στὸ δεύτερο καί τρίτο μέρος τῆς συλλογῆς του, τὸ κυρίαρχο στοιχεῖο τῆς ἐμπνευ-
σῆς του εἶναι ἢ θάλασσα.

Τὴ θάλασσα τὴν τραγουδήσαν πολλοί. Λίγοι ὁμως ζήσανε κοντά σ' αὐτὴν ὅπως
ὁ Μαρμέλης. Κι' ἀπ' τοὺς λίγους αὐτοὺς ἐλάχιστοι νοῦσαν τοὺς καύμους καί τὶς
πίχρες τῆς, τὶς χαρῆς καί τὰ χάρδια τῆς. Ὁ Μαρμέλης ὁμως τὴν ἐξῆσε. Κι' ἢ
συγκίνησῃ του μιλῶντας γι' αὐτὴν εἶναι δικαιολογημένη. Ἡ ἀγάπη τῆς ἔχει ριζώσει
βαθεῖα μέσα του καί οἱ ἀναμνήσεις τῆς ἔχουν αἰλαράσει τὴ θύμησῃ του.

Οἱ ψαράδες, οἱ ψαρὸβαρκες, ὅπως καί στὸν Πορφύρα, καί γενικά οἱ ναυτικοί,
εἶναι οἱ ταχτικὸι συντρόφοι τῶν στοχασμῶν του.

Περίφημο απ' τὰ τραγούδια τῆς σειρᾶς αὐτῆς εἶναι «Τὸ καρᾶβι μου». Ζωντανό τραγούδι. Θαυμάσιο! Ὁ ποιητὴς δίνοντάς του τὶς εἰκόνας του σὲ ὑποβάλλει. Νομίζεις πὼς εἶσαι μπροστὰ στὸ καρᾶβι πὺν θαλασσοδέρονται, πὺν βουτᾶει ἀγκομαχώντας μέσα στὰ κύματα κι' ὕστερα πάλι ξεπετιέται σὰ γλάρος πάνω ἀπ' αὐτά.

Εἶναι σὺν τὸ ψᾶρι πὺν χαίρεσαι νὰ τὸ βλέπης νὰ σπαταράῃ πιασμένο στ' ἀγκίστρι σου. Τὸ ἴδιο καὶ τὸ «Στρεῖδεμα» κι' «οἱ τρεῖς μικροὶ θαλασσινοί».

Μὰ καὶ τ' ἄλλα τραγούδια του γιὰ τὴ θάλασσα εἶναι καθάρια ὅπως αὐτὴ καὶ σοῦ μιλοῦν μὲ τὴ μουσικὴ τους ὅπως ἐκεῖνη ὅταν εἶναι ἤρεμη καὶ παιγνιδίζει στ' ἀμμουδιαστὸ ἀκρογιάλι.

Ἀκόμα καὶ τὰ παιδιά, τὰ μικρὰ παιδιά, τὰ λουλουδία καὶ τὰ φύκια, τὰ πουλιὰ καὶ τὰ ἔντομα καὶ ἡ ἀγάπη παίρνουν τὴ θέση τους μέσα στὸ καινούργιο βιβλίο τοῦ ποιητῆ πούργεται μ' αὐτὸ νὰ μᾶς δώσῃ ἕνα ἀκόμη δείγμα τῆς μεγάλης ἀξίας του.

ΟΡΕΣΤΗ ΛΑΣΚΟΥ: «Τὸ φίλμ τῆς ζωῆς» (ποιήματα).

Ὅταν ὁ Λάσκος, ὕστερα ἀπὸ μιὰ σειρά τραγουδιῶν του πούχε δημοσιεύσει σὲ διάφορα περιοδικὰ, ἄρχισε νὰ παρουσιάσῃ τὶς παραδοξολογίες καὶ τοὺς ἐξωφρενισμοὺς του, κάναμε τὴ σκέψη ὅτι ὁ ξεχωριστὸς αὐτὸς νέος ποιητὴς ἔφτασε σὲ μιὰ ἐπικίνδυνη καμπὴ ἀπ' τὴν ὁποία ἄρχιζε ἕνας ὀλισθηρὸς κατήφορος.

Κι' ἡ σκέψη μας αὐτὴ ἄρχιζε σιγά-σιγά νὰ γίνεταί πεποϊθήση, ὅταν ξαφνικὰ ἀπὸ τὶς στήλες τῶν περιοδικῶν ἔκαναν τὴν ἐμφάνισή τους οἱ πρῶτοι μιμηταὶ τοῦ Λάσκου, ἀραιοὶ στὴν ἀρχὴ καὶ πυκνότεροι κατόπιν. Ὁ Λάσκος, εἶχε κατορθώσει νὰ κἀνὴ κάτι πὺν ποτὲ του δὲ τὸ φανταζόταν. Νὰ δημιουργήσῃ Σχολή! Σχολὴ δόλοτελα δική του.

Ἐνα μεγάλο ποσοστὸ νέων ποιητῶν, σημαντικῶν κι' ἀσημαντῶν ἐπηρεάστηκε ἀπ' αὐτὸν κι' ἄρχισε νὰ βαδίζει στὰ χνάρια του. Σχηματίστηκε ὁμοῦς κι' ἕνας κύκλος ποιητῶν πὺν ὄχι μόνον δὲν ἠθέλε νὰ τὸν προσέξῃ, ἀλλὰ κι' ἐκφραζόταν περιφρονητικὰ γι' αὐτόν.

Ὁ Λάσκος, ὁμοῦς ἐξακολουθοῦσε νὰ ἐργάζεται ἀθόρυβα. Δημοσίευε μόνον κάπου κάπου κανένα νέο τραγούδι του, πὺν τολμηρὸ ἀπ' τὰ προηγουμένα καί...περίμενε ν' ἀκούσῃ. Κι' ὅταν κατάλαβε ὅτι ἦταν ἔτοιμος νὰ ξαφνιασῇ ὅσους χαϊρέκακα... περιμέναν νὰ δοῦν τὴ συνέχεια, παρουσιάστηκε ξαναπλασμένος σὲ δευτέρῃ ἐκδοσῇ.

Ἀνοίγοντας τὸ βιβλίο του, βρίσκουμε τὸν λυρικό πρωταγωνιστὴ πὺν τραγουδαίει μὲ πάθος τὴ ζωὴ, πὺν φιλοσοφεῖ ἀπλά πάνω σ' αὐτὴν, πὺν τὴν ἀνατέμνει, δίνοντάς μας καθάρεις εἰκόνας ἀπ' τὶς χαρὲς καὶ τὶς λύπες τῆς, ἀπ' τὶς τέρψεις καὶ τοὺς καυμούς τῆς.

Τραγουδαίει σ' ἕναν σκοπὸ πὺν πότε εἶναι εὐθύμος καὶ πεταχτός καὶ πότε βαρὺς καὶ θλιμμένος. Ἄλλοτε μᾶς τέρπει καὶ μᾶς νανορρίζει μὲ τὸ μουσικὸ στίχο του—ὁ στίχος τοῦ Λάσκου ἔχει μείνει ὑπόδειγμα—κι' ἄλλοτε μᾶς πλημμυρίζει μὲ τὴ νοσταλγία καὶ τὴ μελαγχολία του. Τὴ συγκίνησή του δὲ στὴν δίνει πλέρια. Τὴν περνᾶει ἀνάλαφρα ἀπ' τὴν ψυχὴ σου καθὼς διαβάσεις τὰ τραγούδια του, πὺν κρύβουν στὸ βάθος τους κι' ἀπὸ ἕνα δράμα. Τέτοια τραγούδια του εἶναι ὁ «Τορεαντόρ», οἱ «Γεροντοκόρες τῶν ἐπαρχιῶν», τὸ «Μιὰ νύχτα μὲ μιὰ πόρνη» κ. ἄ. πὺν κλείνει μέσα του τὸ καθένα μιὰ ἀπ' τὶς βουβὲς τραγωδίες πὺν καθημερινὰ συναντοῦμε στὴ ζωὴ.

Ὁ λυρισμὸς τοῦ Λάσκου ἀφθαστος, ἔσπαει στὸ τραγούδι του «Νύχτα χειμῶνος», τὸ ἀριστοτεχνικὸ ματικώτερο τῆς συλλογῆς του. Πόσο ὁμορφα ἐξισώνει σ' αὐτὸ τὴ γαλήνη μὲ τὸ θάνατο καὶ πόσο ποιητικὰ τὸν πόθησε! Μὰ καὶ τὸ «πέμπτο» καὶ τὸ «ἕβδομο» ἀπ' τὴ σειρά τῶν «Τραγουδιῶν τῆς Νινὸν» εἶναι ὑπέροχα τραγούδια, ἐξαιρετικά! «Τυλίγουν καὶ ξετυλίγουν τοὺς στοχασμοὺς» τοῦ ποιητῆ, γιὰ νὰ μᾶς δώσουν τὸ χρυσὸ νήμα τῆς τέχνης του. Τὸ λέω ἐδῶ: Τὰ τρία αὐτὰ τραγούδια του, τὸν βάζουν στὴν πρώτη σειρά τῶν ποιητῶν μας. Πολὺ καλὰ ἀκόμη τραγούδια εἶναι τῆς σειρᾶς τῶν «Ἀρχαϊκῶν». Ἔχουν μεγαλοπρέπεια τὰ τραγούδια του αὐτά. Δὲν ἐνθουσιάζουν ὁμοῦς καὶ τόσο τὰ τραγούδια τῆς «Λουσίς». Ἄν αὐτὰ ἔλλειπαν ἀπ' τὴ συλλογὴ του, γιὰ τὸ πρῶτο αὐτὸ βιβλίο τοῦ Λάσκου θάπρεπε νὰ γραφτῆ διθύραμβος...

N. A. Γ. ΒΑΛΙΩΤΗΣ

Γ. ΔΕΛΙΟΥ: «Οἱ ἄνθρωποι πὺν νοσταλοῦν», (μυθιστόρημα).

«Οἱ ἄνθρωποι πὺν νοσταλοῦν» εἶναι ὁ τίτλος τοῦ νέου βιβλίου πὺν κυκλοφόρησε αὐτὲς τὶς ἡμέρες καὶ τοῦ ὁποίου συγγραφεὺς εἶνε ὁ κ. Γ. Δέλιος ἕνας ἀπὸ τοὺς λιγοστοὺς εὐσυνειδητοὺς λογοτέχνες τῆς Θεσβνίκης.

Τὸ βιβλίο τοῦτο, δὲν εἶνε ἀπὸ ἐκεῖνα πὺν μποροῦν νὰ περάσουν ἀπαρατήρητα ἢ νὰ μὴ προσεχθοῦν ὅσο πρέπει καὶ ὅσο πρέπει, διότι ἀποκαλύπτει ἕνα δυνατό κι' ὀρμησμένο ταλέντο, πὺν ἐρχεται νὰ προσέσῃ τὴν συμβολὴ του στὴν πνευματικὴ προσπάθεια τοῦ τόπου μας.

Ἀνεξάρτητα ἀπ' τὶς ἀντιλήψεις πὺν ἐκπροσωπεῖ καὶ πὺν ἐκδηλώνει, καὶ τὶς ὁποῖες δὲν εἶνε σωστὸ νὰ τὶς κρίνουμε ὑποκειμενικὰ ἀλλὰ νὰ τὶς κοιτάζουμε ἀπ' τὴν θέση τοῦ συγγραφέα γιὰ νὰ βγάλουμε ἀντικειμενικότερα συμπεράσματα γιὰ τὴν λογοτεχνικὴ του ἀξία, «οἱ ἄνθρωποι πὺν νοσταλοῦν» μᾶς δείχνουν δύο κυρίως πράγματα: Τὴν προσπάθεια τοῦ κ. Δ. νὰ ξεφύγῃ ἀπ' τὶς καθηρωμένες μορφές τέχνης, νὰ συλλάβῃ τὰ μυστικὰ νάματα τῆς ἐσωτερικῆς μας ζωῆς καὶ τὴν ἀπόλυτη κυριαρχία του σὰ ἐκφραστικὰ μέσα. Τὸ βιβλίο του εἶνε ἕνα πρότυπο ὁμαλῆς γλώσσας, μιᾶς γλώσσας πὺν χαίρεται κανεὶς νὰ τὴν διαβάσει, πὺν σοῦ γεμίζει τὶς αἰσθήσεις σου μὲ τὴν ὁμορφίᾳ τῆς καὶ τὸ ὕφος του ἀληθινὰ σπάνιο, ἀλλὰ «δράση» ὅπως τὴν ἐνοοῦμε γενικά, ὑπόθεση σχέδιο πὺν τὴν ἐνάγει μὲ γενικὴ ὑπόθεση, δὲν ὑπάρχει μέσα στὶς σελίδες του.

Κι' αὐτὸ εἶνε τὸ κύριο χαρακτηριστικὸ τοῦ ἔργου, πὺν ἀσφαλῶς θὰ προκαλέσῃ γενικώτερη συζήτηση. Εἶνε σωστὸς ὁ τρόπος αὐτός; δὲν εἶνε; Ἐν πάσει περιπτώσει δὲν μπορεῖ κανεὶς νὰ μὴ ἀναγνωρίσῃ τὶς τεχνικὲς ἱκανότητες τοῦ κ. Δ. πὺν σοῦ ἐπιβάλλονται ἀμέσως ἀπ' τὴν πρώτη σελίδα τοῦ βιβλίου του, οὔτε τὴν μαεστρίαν μὲ τὴν ὁποία μᾶς δίνει τοὺς στοχασμοὺς του—χωρὶς νὰ ἐπιμένῃ σ' αὐτούς,—τὶς οκειτικιστικὲς ἀναζητήσεις του—ὄχι γιὰ νὰ ἐκφρασθῇ τὸ πὺν κανονικὸ, τὸ πὺν καθημερινὸ του ἐγώ, μὰ αὐτὸ πὺν λειτουργεῖ στὸ βάθος τοῦ ἐγώ, τοῦ κυριάρχου καὶ τοῦ θείου, αὐτὴ τὴν ἐπιθυμία νὰ δημιουργήσῃ μοναδικὲς στιγμὲς πὺν νὰ μὴ μοιάζουν μὲ τὴν ζωὴ τῆς κάθε ἡμέρας, ὅπως γράφει κι' ὁ ἴδιος στὴν 139 σελ. τῶν «Ἀνθρώπων πὺν νοσταλοῦν».

ΧΡΗΣΤΟΣ ΛΕΒΑΝΤΑΣ

ΘΕΑΤΡΟ

ΟΤΤΟ ΣΒΑΡΤΣ: «Σὰν θέλει ἡ νύφη...», θ. Ἀργυρόπουλου.

Οἱ ἄλλες φάρσες τοῦ Σβάρτς, πὺν ἀνέβασε πὺν πρὶν ὁ κ. Ἀργυρόπουλος (Δίγματος, Ἔρως δι' ἀσυμφωνία, Ὀνειρεύεται τὴν Ἴλτα) ἦταν πολὺ φάρσες, βιασμένες καὶ χωρὶς γούστο, ἂν καὶ εἶχαν ἐπιτυχίες, ἰδίως ὁ Δίγματος, πὺν παίχθηκε περίσου ὡς ἐπανάληψη τριάντα φορὲς γραμμῆ!

Ἡ ταρινὴ ὁμοῦς φάρσα του εἶναι ὑποδειγματικὴ γιὰ τὴ φαντασία τῆς καὶ γιὰ τὸ κέφι τῆς καὶ μάλιστα γιὰ τὴν εἶναι γραμμὴν ἀνοιχτόκαρδα καὶ μὲ τόσο πόθυρη διάθεση, πὺν εἶναι εὐτυχία νὰ τὴν βλέπει κανεὶς. Εἶχε καὶ τὴν καλὴ τύχη τὸ ἔργο αὐτὸ νὰ παιχθῇ θαυμάσια ὄχι μόνον ἀπὸ τὸν κ. Ἀργυρόπουλο καὶ ἀπὸ τὴν κ. Γιῶτα, παρὰ καὶ ἀπὸ ὅλο τὸ θῆασο καὶ εἴμαστε ὑποχρεωμένοι νὰ σημειώσουμε τώρα πόσο δροσερὴ, χαριτωμένη δείχτηκε ἡ δ. Ν. Λώρη καὶ ὁ ἀξιόλογος κ. Ἄνδρ. Παντόπουλος, πὺν ἐγκλιματίζετο κάθε μέρα πὺν πολὺ στὸ πνεῦμα τοῦ θεάτρου τῆς Λεωφόρου Πανεπιστημίου γιὰ τὸ καλὸ του καὶ γιὰ τὸ καλὸ μας. Τὸ ἴδιο θὰ ἔλεγα καὶ γιὰ τὸν κ. Κατράχη, πὺν πρέπει νὰ μείνει πολὺ κοντὰ μὲ τὸν κ. Ἀργυρόπουλο. Θὰ ὀρμησῇ καὶ θὰ πάρεῃ ξεχωριστὴ θέση, ὅταν ἡ συνεχὴς δεκαμερὴ τὰ κάνει ν' ἀποχτήσῃ ἕνα μόνιμο καὶ καλὸ ράφτη.

«ΤΑΠΕΙΝΟΙ καὶ ΚΑΤΑΦΡΟΝΕΜΕΝΟΙ», Ἐθνικὸ Θέατρο.

Ὁμολογῶ πὺν τὸ μυθιστόρημα τοῦτο τοῦ Δοστογιέφσκι δὲν μοῦ ἔτυχε ἢ εὐκαρία νὰ τὸ διαβάσω. Καλύτερα νομίζω, γιὰ τὸ πὺν νὰ ἔχω καθαρότερη γνώμη γιὰ

τή διασκευή του κ. Βεάκη, επειδή τὰ τυχόν κενά της δὲν θὰ μοῦ τὰ συμπλήρωνε ἡ ἀνάμνηση τοῦ Δοστογιέφκι οὔτε καὶ ἀπογοητεύθηκα μὲ τὴν πιθανὴ ἀδυναμία τῶν θεατρικῶν προσώπων τῆς διασκευῆς, πού φυσικὸ εἶναι νὰ μὴν ἔχουν τὴν πληρότητα τοῦ πρότυπού τους.

Ἔτσι τίμια καὶ εὐλικρινῶς τὸ λέω πὼς δὲν κατάλαβα τὸ γιατί χτυπιότανε ὁ φίλος μου ὁ Καροῦσος μέσα στὴ σοφίτα του μὲ τὸ φάσμα καὶ γιατί τοῦ ἔκανε τὴν ἐντύπωση τὸ «ἔχτη, ἔχτη». Ἀκόμα δὲν κατάλαβα τί δυστυχία ὑπῆρχε στὸ σπίτι τοῦ Ἰκμένιεφ μὲ τὰ βελούδα τῆς γυναίκας του καὶ μὲ τὸ ἐξπρεσσιονιστικὸ σαλόνι του, πού ἔμοιαζε σὰν ἐκθεση μοντέρων ἐπίπλων πίσω ἀπὸ μιὰ μεγάλη βιτρίνα τῆς ὁδοῦ Σταδίου. Γιατί ὅλοι ἐκείνοι ἀρα γε νὰ ἦταν «Ταπεινοὶ καὶ καταφρονημένοι»; Μήπως, γιατί ἔχασε τὴν παρθενία του ἕνα ἐπιληπτικὸ κοριτσάκι ἢ μήπως γιατί χάλασε ὁ ἔρωτας τῆς Νατάσας ἀπὸ τὸ ἕνα μέρος καὶ τοῦ Βάνια ἀπὸ τὴν ἄλλη; Ἐκείνο πάλι τὸ Βάνια δὲν τὸν πολυσυμπάθησα. Κάτι τοῦ ἔλειπε. Ὁ Ἰκμένιεφ πάλι ἦταν μᾶλλον Παν. Βιολάντης.

Ἡ αὐλὴ τοῦ Μπούμπνοφ ἦταν κουραστικὴ καθὼς καὶ πολὺ δακρῦβρεχτὴ ἢ τελευταία εἰκόνα.

Μὰ ὡς τόσο δὲν πρόκειται βέβαια νὰ μοῦ βαρυνωμῆσει ὁ δοξασμένος μου φίλος κ. Βεάκης γι' αὐτὲς τὶς παρατηρήσεις μου, ἂν καὶ τὸ φοβᾶμαι κ' αὐτό, γιατί αὐτὴ ἡ μνιγάγκαχη καὶ παραπονώριξη διάθεση, θὰ ἔλεγε κανεῖς, εἶναι χαρακτηριστικὸ τῶν θεατρικῶν καὶ ἢ ὀργῆ τους ὀρμητικὴ καὶ φλογερή. Ὅμως κ' ἔγω κάνω ἐδῶ μιὰ δουλειὰ πού ἔχει κ' αὐτὴ τὰ καθήκοντά της. Δὲν ζημιώνεται καθόλου ὁ κ. Βεάκης, ἂν δὲν τὸν ἀνακροῦσαμε διασκευαστὴ μεγάλο—οὔτε εἶναι δόξα τοῦτο.—Ὁ κ. Βεάκης ἄλλως τε εἶναι ἄριστος ἠθοποιός. Καὶ φτάνει.

Λένε ὅτι τὸ Ἔθνικὸ—ὁ κ. Φ. Πολίτης—ἀνέβασε τὴ διασκευὴν αὐτὴ, γιατί ἀπέληξε ὁ κ. Βεάκης πὼς θὰ ἔφευγε, ἂν δὲν τοῦ τὴν παίζανε. Ἡ διάδοση μοποεὶ νὰ εἶναι κάπως ἀληθινή, ἄλλη ὅμως εἶναι ἡ αἰτία πού τόλμησε τὸ Ἔθνικὸ νὰ παίξει μιὰ διασκευὴ, κάνοντας κάτι πού δὲν τὸ ἔχει κάνει κανένα ἐθνικὸ θέατρο τοῦ κόσμου, ν' ἀνεβάσει διασκευὴ. Τί ἀξίζει, παρακαλῶ, ὡς πνευματικὸ ἔργο μιὰ διασκευὴ; Τίποτα. Ἀπορῶ μάλιστα τί αἰσθήματα τοῦ κ. Βεάκη θελήσανε νὰ ἐκφρασοῦν μὲ αὐτὴν! Μήπως ἡ τελευταία φρόση; Αὐτὴν ὅμως τὴν εἶχε οἱ ἄλλοι μιὰ χορὰ τὸ σημεῖωμα τοῦ Μπροντῆφ στὸ ἀναλυτικὸ πρόγραμμα.

Οὔτε πάλι θὰ ἦταν σωστὸ νὰ παραδεχθεῖ κανεῖς ὅτι τὸ Ἔθνικὸ δέχτηκε τὸν ἐκβιασμὸ γιὰ χάρι τοῦ κ. Βεάκη—ἠθοποιού. Γιατί στὸ κάτω—κάτω φέτος ἢ ἦταν στὸ Ἔθνικὸ ὁ κ. Βεάκης ἢ δὲν ἦταν τὸ ἴδιο εἶναι. Δὲν τοῦ ἔδωσαν νὰ παίξει τίποτα. Πρωταγωνιστὲς τοῦ θιάσου φανήκανε αὐτὴ τὴν περίοδο ἢ κ. Παξινόυ, ἢ δ. Μανωλίδη καὶ ὁ κ. Μινωτῆς.

Ἡ αἰτία εἶναι πιὸ βαθειά: Ἡ διασκευὴ ἀνέβηκε, γιατί βρίζεται μέσα στὸ πρόγραμμα τοῦ κ. Φ. Πολίτη νὰ παρουσιάσει τὴν ἑλληνικὴ παραγωγὴ ρεζιλιεμένη. Ὅταν, μὲ τὴ βοήθεια τοῦ θεοῦ γίνε φασισμός κ' ἐδῶ, θὰ μοποεὶ ὁ πνευματικὸς του ἐπιτελής, ὁ κ. Φ. Π., νὰ φωνάξει καὶ νὰ πεῖ: «Ὅριστε σὲ ποιά ἐξαθλίωση ἔχει φτάσει τὸ ἑλλ.ν. θέατρο στὸ καθεστῶς αὐτό. Δὲν μοποεὶ νὰ δώσει τίποτε ἄλλο παρά διασκευές! Ἡ δικτατορία λοιπὸν θὰ μᾶς σώσει! Ἐμπρός! Ὁ κριθινὸς Ντόλφους, ἐγώ, ὁ Χίτλερ ἀπὸ τὸ Νησι τῶν Καλαμῶν, προστάζω!»

Ὅποιος θεατρικὸς φοβέριζε στὸ χειρότερο μπουλουὶ πὼς θὰ φύγει, θὰ τοῦ δίνουν τὰ παπούτσια στὸ χέρι. Ἐδῶ χρησιμομεῖται τοῦτο στὸν κ. Φ. Π.

Γιὰ νὰ εἶμαι ὅμως εὐλικρινῆς μὲ τὸν κ. Βεάκη, θὰ ἤθελα νὰ προσθέσω πὼς ὁ τρόπος πού παρουσίασε τὴν τρίτη πράξη, γεμάτη θεατρικότητα, εἶναι τιμὴ ἀπόλυτα δική του καὶ τοῦ τὴν ἀναγνωρίζω, γιατί αὐτὸ εἶναι τὸ δίκαιο. Μόνο πού, χωρὶς νὰ θέλει, βοήθησε τὸ καταχθόνιο σχέδιο τῶν φασιστῶν προϊσταμένων του, ἂν καὶ βέβαια ξέρομε πὼς ὁ κ. Βεάκης, δὲν θὰ τὸ ἐπιθυμοῦσε καθόλου. Ἀλλά, νὰ ἐξηγούμεθα, γράψιμο θεατρικόνιστικο, πυροτέχνημα.

Ἄς εἶναι ὅμως τὰ ποσοστὰ σύμφωνα μὲ τὶς προβλέψεις τοῦ ἐκλεχτοῦ μας πρωταγωνιστῆ καὶ δὲν πειράζει...

Οἱ ἠθοποιοὶ καίξανε καλὰ καὶ ἰδιαίτερος ἢ δ. Μανωλίδη, ἂν καὶ εἶχε τὸ μεγάλο ἐχθρὸ τοῦ σωματικῆς της ὄγκου. Δὲν ἦταν καθόλου δεκατριῶ χρονῶ. Ἡ ἐπιτυχία της κυρίως ἦταν στὴ χρῆση τῆς φωνῆς της, πού μὲ τὸ θαμπὸ τέμπο της

τὴν βοήθησε πολὺ. Φαίνεται ἀκόμη πὼς εἶχε διδαχθεῖ καὶ ἀτομικὰ, ὥστε ἢ ἀρθρωσῆ της καὶ οἱ λυγμοὶ της ἦταν ἐντελῶς στὴ θέση τους. Ὅταν ὅμως ἔλεγε πὼς ἦταν κακὴ ψυχὴ, μᾶς κορόιδευε.

Ὁ κ. Καροῦσος πολὺ καλὸς καὶ περιττὸ νὰ πῶ γιὰ τὴν κ. Ἀλκαίου, γιὰ τὸν κ. Βεάκη καὶ γιὰ τὸν κ. Δενδραμῆ.

Θὰ ἔπρεπε νὰ διαμαρτυρηθῶ γιὰ τὸ ρόλο πού δώσανε στὴ δ. Παπαδάκη. Δὲν ἔχω τὴν τιμὴ νὰ βρισκομαι σὲ καμιὰ σχέση μὲ τὴ δ. Παπαδάκη. Ἰσα-ἴσα!... Μὰ τὴ Νατάσα θὰ ἔπρεπε νὰ τὴν παίξει ἄλλη π. χ. ἢ κ. Ρίτα Μυράτ. Ἡ δ. Παπαδάκη εἶναι ἠθοποιὸς γιὰ κάτι τι πιὸ ἀνώτερο, πιὸ σπουδαῖο. Ἐχει πέσει στὴ δυσμένεια τοῦ καλλιτεχνικοῦ διευθυντῆ; Γιατί τὴν ἀναγκάζουν νὸ κάνει τὴν αἰσθηματικὴ καὶ νὰ κρατᾶει τὰ μύστικα τῆς δ. Μανωλίδη; Ἡ δ. Παπαδάκη ἔκανε ἄσχημα νὰ πάει στὸ ἐθνικὸ, ἀφίνοντας τὴ θέση της στὸ θιάσο τῆς Μορίκας. Τί ὀφελήθηκε; Ὁ κόσμος τὴν θεωρεῖ στάσιμη. Δὲν ἔβαλε γνώση ἀπὸ τὴν Δισδεμόνα; Ἦταν ἢ Δισδεμόνα ρόλος γιὰ τὴν δ. Παπαδάκη; Κρίμα στὸ ταλέντο της καὶ στὴ μόρφωσή της.

Οἱ σκηνογραφεῖς ἀντίθετες μὲ τὴ διασκευὴ. Τί χρειάζεται ὁ ἐξπρεσσιονισμός σ' ἕνα ἔργο πού τὸ παίξει ἕνας πούρος νατουραλιστάς, ὁ κ. Βεάκης, μὲ μιὰ μεγάλη ἐπίσης μορφή τοῦ νατουραλισμοῦ τὴν κ. Ἀλκαίου;

Ἀκόμη, γιατί μιλάγανε τόσο σιγὰ οἱ θεατρίνοι; Ἐχασα τοῦ κόσμου τὶς λέξεις. Μήπως γιὰ νὰ γίνε τὸ παίξιμο μουσικιστικὸ; Γιατί τὸ Σ τοῦ Νατάσα καὶ τοῦ Ἀλίσσα τὸ λέγανε τόσο δασὺ οἱ νεώτεροι θεατρίνοι; Γιὰ νὰ μᾶς δεῖξουν πὼς ξέρουνε καὶ γαλλικὰ;

Μὲ τὴ διασκευὴ αὐτὴ τὸ Ἔθνικὸ κατέβηκε τὸ τελευταῖο σκαλί τῆς σκάλας τοῦ καχοῦ. Ἄν αὐτοῦ ἀνεβάσει τὴ «Τρίκα» ἢ τὰ «Σκαπανάκια», θὰ εἶναι πολὺ ἐν τάξει μὲ τὸν ἑαυτὸ του.

ΛΟΥΓΑ. ΛΟΥΗΣ

Αὐτὲς τὶς μέρες ἕνας ἠθοποιὸς ξακουστός γιὰ τὴν κομψότητά του στὴν ἐμφάνιση καὶ στὸ παίξιμο, ὁ κ. Λούης, ἔδωσε μιὰ παράσταση σὰν τριάντα του χρόνια. Ἐπαίξε τὸ «Τριζόνι» μιὰ παλιά του ἐπιτυχία καὶ τοῦ εὐχόμεστε ν' ἀνανεώσει τοὺς γοητευτικὸς παλιούς του θριάμβους, γιατί, ἀλήθεια, ἠθοποιὸς ἀπὸ στυλ τοῦ κ. Λούης δὲν ἔχει σήμερα τὸ θέατρό μας.

Γ. ΧΟΡΤΑΤΣΗ: «Ἡ Ἐρωφίλη», θ. Ὀλύμπια.

Ὁ κ. Κούν, ὁ ἄριστος σκηνοθέτης τῶν παραστάσεων τοῦ Κολλεγίου Ἀθηνῶν, ἀνέβασε τὴν «Ἐρωφίλη», συνεργαζόμενος μὲ τὸν κ. Δεβέρη κ' ἕναν ἄγνωστον ὡς τώρα, μὰ προσεχτικὸ καὶ κομψὸ ζωγράφου, τὸν κ. Τσαρούχη. Ἰδρῶσανε τὴ «Λαϊκὴ Σκηνή» καὶ ὑπόσχονται πολλά. Ὅμως τὸ θέατρο εἶναι ὁ τόπος πού τὰ ὄνειρα εἶναι πάντα τρισεγγεῖα καὶ ἢ πραγματοποιοῦνται μικρὰ.

Λάθος κάνουνε νὰ πιστεύουν οἱ εὐγενικοὶ ἰδρυτὲς τῆς «Λαϊκῆς Σκηνῆς», πὼς ἢ «Ἐρωφίλη» ἀποτελεῖ θεατρικὴ παράδοση γιὰ τοὺς Ἕλληνας. Τὸ ἑλλ.ν. θέατρο δὲν τροφοδοτήθηκε καθόλου ἀπὸ τὸ Κρητικὸ, ὕστερα τὴ παράδοση ἑλληνικὴ εἶναι ἢ «Ἐρωφίλη», πού τὸ πρότυπα, πού μιμήθηκε εἶναι σχεδὸν ὅσα καὶ οἱ στίχοι της.

Φοβᾶμαι πὼς ἢ «Λαϊκὴ σκηνή» ἀντίκρουσε τὴν προσπάθειά της περισσότερο μὲ διάθεση «φιλολογικὴ» παρά μὲ θεατρικὴ. Ἄν ἢ παράσταση τῆς «Ἐρωφίλης» εἶχε δοθεῖ στὸ Κολλεγίον μὲ τὰ συμπαθητικὰ ἐκείνα παιδιὰ τὸν Ψυχικοῦ, θὰ ἦταν θαῦμα. Στὰ «Ὀλύμπια» ὅμως πού στὸ σανίδι τοὺς ἔχουμε συνηθίσει τόσοσ, καὶ τόσοσ ἐπαγγελματίες κολοσσούς, τὰ παιδιὰ τοῦ λαοῦ «πού ἔχουνε βασιτάξει μέσα τους κάποια ἀγνότητα»—τί μεταφυσικὴ κοτσάνα εἶναι πάλι ἐτοῦτο;—ἀγωνισθῆκανε μάταια, ἂν καὶ ἦταν φανερὸ πόσο σοβαρὰ εἶχανε διδαχθεῖ.

Ἄν ἢ «Λαϊκὴ σκηνή» ἔβλεπε τὸ πρῶγμα θεατρικώτερα θὰ διασκευάζε τὸ ἔργο. Εἶδα ἀνθρώπους νὰ βογγᾶνε καὶ δὲν ἔπιασε καθόλου, τόπο ἢ ὑπεραπολογία πού ἔκανα καὶ γιὰ τὴν «Ἐρωφίλη» καὶ γιὰ τὸ θιάσο της.

Χρειάζεται προσέγνωση στὴ θεατρικὴ πραγματικότητα. Καὶ ὄχι καὶ τόσο πολὺ ψηλὰ τὸν ἀμανέ. Βάχχος, Τρικυμία, Μολιέρος κλπ.—Συγγραφέας κανένας ρομιός. Τοὺς ἀποφεύγουν ὅλοι σὰν τὴν Λιμπερτέ τοῦ κ. Συναδινοῦ. Εὐχομαι νὰ προσδέσει ἢ

«Δαϊκή Σκηνή», μὴ θέατρο καὶ ἐρασιτεχνία δὲν πάει. Καλὰ ἢ κακὰ ἔχουμε συνήθειαι νὰ βλέπουμε πρωταγωνιστές. Κι' ὅταν λείπουν αὐτοί, ἔργα τοῦ γραφείου δὲν πρέπει ν' ἀνεβαίνουν.

Γιατί ἔτσι οἱ ἴδιοι οἱ ἰδρυτές δίνουν στὴ δουλειά τους τὸ χειρότερο χτύπημα. Θέατρο θὰ πει παράσταση κάθε βράδυ. Αὐτὸ καὶ μόνο αὐτὸ.

Μερικοὶ «ἠθοποιοί», καὶ μάλιστα ἡ Κορυφαία μὲ τὴν συμπληθικὴ τῆς ἐμφάνιση (ἐννοῶ καλλιτεχνικά) καὶ ἡ Ἐρωφίλη ἀριστες. Ὁ Σύμβουλος καὶ ἡ Νένα πολὺ καλοὶ.

Θαῦμα ἡ ἀπαγγελία καὶ ὡς τεχνική.

Τὸ ἀποτέλεσμα;—Ἡ ἀνάμνηση τῆς ζάλης, πού πήραν οἱ θεατῆς καὶ ἡ Ἐρωφίλη ἔμεινε μὲ τὴ φήμη πὼς ἦταν κακὸ ὄνειρο ἢ παράστασή της.

Ὅλοι τὸ λέμε καὶ τὸ ξαναλέμε πὼς τὸ θέατρο δὲν εἶναι φιλολογία. Μὰ στὴν πράξιν δὲν τὸ αἰσθανόμαστε.

Ὅχι, τὸ θέατρο δὲν εἶναι ἡ ἐνσάρκωση τῶν φιλολογικῶν μας θαυμασῶν.

«ΤΟ ΕΓΚΛΗΜΑ ΚΑΙ Η ΤΙΜΩΡΙΑ», θ. Κοτοπούλη.

Πολλὲς φορές τὸ ἔχω αἰσθανθεῖ: «Ὅταν μπαίνω στὸ θέατρο τῆς Μαρίκας, αἰσθάνομαι πὼς μπαίνω σὲ κάτι τι ἱερό. Αἰσθάνομαι πιὸ ἔντονα πὼς κάτι θὰ γίνει ἐκεῖ καὶ ἡ χαρὰ τῆς τέχνης μου ἔρχεται χωρὶς ἐμπόδια. Συνήθεια;—Μᾶλλον ὄχι. Ἐκεῖ μέσα κυριαρχεῖ ἡ μεγάλη ψυχὴ τῆς Μαρίκας, τὸ ταλέντο, ἡ τίμια δουλειά, ἡ δημιουργία καὶ ἡ ζωὴ. Σωρὸς ἠθοποιοὶ καὶ συγγραφεῖς βγήκαν ἀπὸ κεῖ μέσα.

Μόνο στὸ Ἐθνικὸ στεναχωριέμαι. Ζεσταίνομαι χωρὶς νὰ ὑπάρχει ζέση, κινῶμαι μὲ ὄλο τὸ καλοριφέρ, μόνο ἔχει φαντάζομαι πὼς μ' ἔχουν δεῖσει, πὼς μιὰ μεγάλη ἀράχνη μὲ τυλίγει. Ἐκεῖ μέσα ὑπάρχει ἡ προκλητικὴ περιφρόνηση πρὸς τὴν ἔννοια σύγχρονη Ἑλλάδα.

Καὶ ὁ κ. Φ. Πολίτης τότε μόνο θ' ἄξιζε, ἂν φρόντιζε νὰ δημιουργήσει καὶ νὰ ἐμπνεύσει θεατρίνους, συγγραφεῖς, σκηνοθέτες, χαρὰ. Αὐτὸ εἶναι τὸ καθήκον τοῦ ρεζισέο. Μὰ ἀτομικισμὸς καὶ πλατιά ἐθνικὴ καὶ ἀνθρώπινη δράση δὲν ἐννοεῖται.

Ἔτσι καὶ τὴ χειρότερη θεατρικὴ παράσταση, στὸ θέατρο τῆς Μαρίκας τὴν καλοδέχεται κανεὶς.

Ὅτε οἱ θυρωροὶ σὲ ἀγριοκυττᾶνε, ὅτε οἱ ταξιθέτισσες φλυαροῦν στὴ γκαρδερόμπα, μετρῶντας μὲ θόρυβο τὰ λεπτὰ τοῦ πορμπουάρ ὅτε χασκογελάνε οἱ νεότερες στοὺς περιττοὺς ἀριθμοὺς μὲ κάθε νεαρὸ θεατῆ.

Λοιπὸν τὸ «Ἐγκλημα...» ἦταν παράσταση. Φτώχῃ. Μὰ παράσταση. Ἡ Μαρίκα φιλοκαλεῖ μετ' εὐτελείας. Δὲν παραδέχομαι καθὼς πολλοί, πὼς ἡ ἔξαισία ἢ Μαρίκα εἶναι καὶ σκηνοθετίσσα. Εἶνε μεγάλη ψυχὴ. Μεγάλῃ πείρα. Τὴ λατρεύουν οἱ θεατρίνοι της. Πὼς μπορεῖ νὰ μὴ βγεῖ παράσταση καλὴ; Μπορεῖ νὰ ἔχει καὶ ἡ Μαρίκα τὶς συμπάθειές της, μὰ δὲν ἔχει τὶς κλίσεις της...

Τῆς ἔτυχε καὶ ὁ Μπατῦ. Εἶναι κακὸ πρᾶμα νὰ συγκρίνουν τὴ διασκευὴ τοῦ Μπατῦ μὲ τὴ διασκευὴ τοῦ κ. Βεᾶκη. Ὁ Μπατῦ εἶναι σπουδαῖος σκηνοθέτης μέσα στὸ Παρίσι. Ἀνέβασε τόσα ἔξοχα ἔργα, ἔγραψε τόσα γιὰ θέατρο, δημιουργεῖ, ζῆ γόνιμα. Ὁ κ. Βεᾶκης εἶνε ἠθοποιός. Γράφει κιόλας. Παράδοση στὸν τόπο μας. Ἐγραψε κι ὁ Παντόπουλος καὶ ὁ Ταβουλάρης. Γράφει κι ὁ κ. Βεᾶκης. Πὼς νὰ συγκριθῆ τὴν ἑνῆς εἰδικός, πὼς διασκεύασε τὸ μυθιστόρημα πιὸ πολὺ σὰ σκηνοθέτης πὼς ἔξοχι καὶ παραξέρι τὴ δουλειά του μ' ἕναν ἐρασιτεχνικὴ συγγραφέα;

Ὅσο ἦταν ἀνθρώπινως δυνατὸ ἡ διασκευὴ τοῦ Μπατῦ περιέχει ἀρκετὴν οὐσία τοῦ μυθιστορηματοῦ. Μάλιστα οἱ σκηνές τῆς ταβέρνας, τοῦ σπιτιοῦ τοῦ Μαρμελαδώφ, τοῦ Νεκροταφείου εἶναι θαυμαστές.

Ὁ κ. Παπᾶς ἀπροσδόκητα καλὸς ἰδίως μ' ἐνθουσίασε πὼς σὲ μιὰ ἐποχὴ πὼς οἱ δραματικοὶ ἐραστῆς τοῦ θεάτρου μας ἔχουν γιὰ ἰδανικὸ νὰ παίξουν σὰ μάγκες διαρκῶς καὶ γεμάτοι ἀπὸ μολοφαρία, ὁ κ. Παπᾶς ἦταν σεμνός, σεμνότατος καὶ οὐσιαστικὸς ὅσο ἦταν τέλος πάντων στὸ χέρι του. Αὐτὲς τὶς καλλιτεχνικὲς δημιουργίες θαυμάζω. Ὅχι τί ἔκανες ἢ ἂν φανέρωσες πιὸ ὠχρὰ τὸ θέμα σου ἢ τὸ ὄλο σου παρὰ ἂν προσπάθησες νὰ τὸν καταλάβεις, νὰ τὸν πλάσεις, νὰ κοπιᾶσεις. Ὅλα τούτα τὰ ἔκανε ὁ κ. Παπᾶς. Μπράβο. Χίλιες φορές μπράβο. Ἐγὼ δὲν τὸν συμπαθῶ, μὰ

εἶνε γιὰ μένα τιμὴ νὰ βλέπω τὴν ἀξία ἐκεῖ πὼς θὰ μοῦ τὴν ἀρνιότανε τὸ συναίσθημά μου. Ὁ Τσαγανέας ψυχικὸς ὁ ἀριστος, θαυμαστικὸς ὁ Γιαννίδης, καταπληκτικὰ ὑπέροχη, σὰ μεγάλη ἠθοποιὸς ἡ Ν. Βιτσιώρη. Καλὴ ἡ κ. Χρ. Μυράτ μὲ τὴν εὐπρέπεια τοῦ παιξίματός της, πὼς ἔδειχνε τὴν καλλιτεχνικὴ σταδιοδρομία πὼς πέρασε ὡς τώρα τὴν τιμημένη. Νριμάω πὼς ἡ δ. Χατζηπαναγιώτη δὲν ἦταν ὅπως φανταζόμουνα τὸ ὄλο. Μπορεῖ νὰ φταῖω ἐγώ. Ἦταν πιὸ παρδαλὰ ντυμένη ἀπὸ ὅτι θάπρεπε. Πιὸ κοκέττα. Ὁ κ. Γαβριηλίδης ἀριστος πραγματικά. Κυρίαρχος καὶ θεατρίνος πὼς ἔχει φτάσει καὶ πὼς ἔξοχι τί θέλει καὶ τί πρέπει νὰ κάνει. Ὁ νέος Μυράτ πολὺ καλός, γιατί ἔπαιζε μὲ φροντίδα ἕνα ὄλο ἀταίριαστο γι' αὐτὸν πὼς εἶναι ὁ ἐπίσημος «ἐραστῆς» τοῦ θιάσου. Οἱ ἔκτακτοι ἠθοποιοὶ τοῦ θιάσου ὁ κ. Ἀρ. Βλαζόπουλος καὶ ὁ κ. Ζαργάφης πολὺ στὴ θέση τους καὶ ἀληθινὰ ὅπως ἔπρεπε ὁ κ. Σπύρος Μουσούρης. Στὰ λίγα λόγια φροντισμένοι καὶ ἐπιμελῆς ὁ Γεωργόπουλος. Καλὴ ἡ κ. Δ. Παναγιωτίδῃ καὶ χρησίμη ἡ ἠθοποιὸς πὼς ἀκούει τὴν κ. Χρ. Καλὸ νὰ τῆς διαβάσει τὴν ἐφημερίδα. Τὸ τέμπο τῆς φωνῆς της θὰ μποροῦσε νὰ ἐξυπηρετήσει καὶ μεγαλύτερους ὀλοους. Ἄδικα δὲν ἄφρεσε ὁ κ. Λογοθετίδης. Ἐγὼ τὸν βρήκα συγκρατημένο. Οἱ σκηνογραφίες ἀπλῆς καὶ ὄχι αὐθάδικες καὶ πρὸ παντὸς μοναδικὴ ἢ σκάλα ὡς φωτισμὸς καὶ ὡς σκεδίο.

Κιὰ ἔκανε ἡ Μαρίκα καὶ ἀνέβασε τὸ ἔργο αὐτὸ. Στὸ κάτω-κάτω ἡ Μαρίκα δὲν ἐπιτρέπεται νὰ κάνει ἀπόλυτη τέχνη. Μπορεῖ ν' ἀνέβασει καὶ μιὰ διασκευὴ. Ἐπιχειρήσει κανεὶ.

Ἡ μετάφραση γενικῶς καλὴ, ἂν καὶ σὲ μερικὰ μέρη δὲν θὰ πρόλαβε ἡ Μυρτιώτισσα νὰ τὴν ξανακατάξει καὶ νὰ διορθώσει μερικοὺς γαλλισμούς, πὼς βέβαια ἡ γοργοτάδε τῆς ἐργασίας της θὰ κάνανε νὰ τοὺς ἀφήσει. Τὸ ξέριουμε ἄλλως τε πὼς ἡ Μυρτιώτισσα ξέρει ἑλληνικά.

ΣΥΛΒΙΟΥ: «Τὸ θέατρο τοῦ παιδικοῦ κόσμου».

Ὁ Σύλβιος εἶναι πολὺ γνωστὸς γενικὰ στὴ λογοτεχνία καὶ ἔχει γράψει καὶ πολλὰς ἐπιθεωρήσεις μὲ πολλὴν ἐπιτυχία. Εἶναι προσεκτικὸς, κομμογράφος καὶ χαριτωμένος. Ἡ ιδιότητά του μάλιστα ἡ ἐπιθεωρησιακὴ, ἡ φαντασιώτικη τοῦ δίνει πολλὰ δικαιώματα νὰ γράψει γιὰ παιδιὰ θέατρο, γιατί τὰ παιδιὰ εἶναι πλασμένα γιὰ κάτι τέτοιες καλλιτεχνικὲς ἐκδηλώσεις. Οἱ δύο τόμοι του πὼς βγήκανε τελευταία ἔχουν δράματα καὶ κωμωδίες γιὰ παιδιὰ, πὼς σ' αὐτὰ θὰ βροῦμε τὶς ἀρετές του, πὼς σημειώσαμε μαζί μ' ἕνα διάλογο ἀριστο πολλὰς φορές καὶ πάντα μὲ φαντασία, μὲ χάρη καὶ μὲ δροσιά. Τὰ περισσότερα ἔχουν παιχθεῖ στις παραστάσεις τοῦ «παιδικοῦ κόσμου» καὶ στέκουν στὴ σκηνὴ ἀκόμα καλύτερα.

Μερικὲς φορές μόνο τὰ ἐργακᾶκια τούτα, ἔχουν διδακτικὸ καὶ ἠθικολογικὸ χαραχτήρα καὶ αὐτὸ εἶναι κακὸ, γιατί ἡ Τέχνη μπορεῖ, ὅταν εἶναι μόνο Τέχνη, νὰ ἐτιδράσει ἔμμεσα στὴν ἠθικὴ τῶν παιδιῶν ἀνεβάζοντας γενικὰ τὸ ψυχικὸ τους ἐπίπεδο. Μὲ τὴν ἠθικολογία κατορθώνουμε λίγα πράγματα. Ἐπίσης γίνεται κουβέντα γιὰ συνήθειες παιδιῶν τῆς ἀριστοκρατίας, γιὰ τσάγια, καραμέλλες κ. λ. π. Αὐτὰ δὲν θὰ μποροῦνε νὰ τὰ αἰσθανθοῦν τὰ παιδιὰ τῆς ἐπαρχίας πὼς ἔχουν ἀνάγκη γιὰ τέτοιο θέατρο.

Πρόβλημα εἶναι τὸ ζήτημα τοῦ παιδικοῦ θεάτρου. Μὰ μπροστὰ στοὺς δύο αὐτοὺς κομμογράφους δὲν θὰ εἶχαμε παρὰ νὰ μείνουμε εὐχαριστημένοι κυρίως, τὸ ξαναλέμε γιὰ τὰ διακοσμῆτικά, τὰ γεμάτα φαντασία κομμάτια πὼς ἔχει μέσα, πὼς χαρίζουν στὰ παιδιὰ τὴν ποικιλία καὶ τὴν χαρὰ περισσότερο ἀπὸ κάθε ἄλλη. Τὸ εἶδος αὐτὸ, τὸ ἐπιθεωρημένο ἀπὸ τὴν ἐπιθεώρηση, τὸ ἐφαρμόζει πρῶτος καὶ τόσο καλὰ ὁ Σύλβιος. Αὐτὴ εἶναι ἡ ἀξία του ὡς παιδικοῦ θεατρικοῦ συγγραφέα. Ὑπολογίσιμη καὶ χρησίμη ἀξία.

ΓΙΑΝ. ΣΙΑΔΕΡΗΣ

Υ.Γ. «Ἰούδας», Σπύρος Μελέα, Μαρίκα—Κυβέλη.

Ξαφνικὰ τ' «Ἀθην. Νέα» στις 18 τοῦ Ἀπριλίου δημοσίευσαν μιὰ καμπάνια τοῦ ἀρχισυντάχτη τους, πὼς μᾶς πληροφοροῦσε ὅτι θὰ γίνεαι ἕνα «ἐλεύθερο θέατρο» πὼς

θά έφερε καινούργια δόξα στο θέατρό μας κλπ. κλπ. κλπ.

Απόλυτη πεποίθηση και λατρεία έχω στα μεγάλα ταλέντα της Μαρίκας και της Κυβέλης. Μά τίποτα σπουδαίο δεν γίνεται μόνο με τα ταλέντα. Ούτε πρόκειται να γίνει. Δυό—τρεις αξιολογες παραστάσεις μάλιστα, ως πού να χάσει και ή συμμεράνιση την πρωτοτυπία της. Για ντόρο πείει κι' ό κ. Μελάς μαζί, Ζάλισε τα παρασκηνία πώς δήθε θά παίξει το έργο του στο Παγκράτι σάν θύμα δηλ. αυτός ό «μέγας» δεν βρισκει στέγη και πάει σάν πρωτόβγαλτος έκει πάνω! Μά σε λίγο οι παλαιοί συνεργάτες συναντηθήκανε και τ' άβολέψανε.

Δέν μπορεί λοιπόν να γίνει τίποτα σπουδαίο, γιατί ό καιρός πού ζούμε δεν έχει δυνάμεις να θρέψει κανένα ιδανικό. Παρακή. Πώς λοιπόν θά δημιουργηθεί καινούργια εποχή;

Άλλοίμονο, πάλι ό κ. Μελάς κάνει το θόρυβό του και τή γελάμα του! Μετά το έργο του, θά φύγει, άφου βάλει τις δυό πρωταγωνίστριες να τσακωθούν. Σιδερένια νομοτέλεια επιβάλλει το να μην μπορεί να γίνει τίποτα από ανθρώπους, πού δεν έκπροσωπούν τίποτα καινούργιο παρά το άτομικό τους ταλέντο.

Θά χριστεί, λέει θέατρο μεγάλο στα «Διονύσια». Μακάρι να χριστεί. Και θά το έγκαινιάσει ό κ. Μελάς!—Κορόιδα πού μας θεωρούν!

Τό μόνο πού θά γίνει είναι να παιχθεί στην όδον Χεύδεν ό «Ιούδας.» Και μακάρι να είναι καλό το έργο. Μπροστά σ' ένα καλό δημιούργημα όλοι μας ώφελιόμαστε. (Άλλά, τί τίτλος!—«Ιούδας»! Τ' όνομα πού εκφράζει περισσότερο από κάθε άλλη λέξη το ρόλο του κ. Μελά στην πρόοδο του Έλληνικού θεάτρου).

ΓΙΑΝ. ΣΙΑ.

ΖΩΓΡΑΦΙΚΗ

ΑΤΕΛΙΕ : «Χιομοριστική Έκθεση».

Η φετεινή έσοδεία του «Συνδέσμου σκισσογράφων Αθηναϊκών έφημερίδων» είναι πλουσιότερη από κάθε άλλη φορά και πλέον εκλεκτή. Έκατόν εξήντα τέσσαρα κομμάτια γεμίζουν την αίθουσα της «λέσχης καλλιτεχνών» και μέσα σ' αυτά υπάρχουν πολλά πού αξίζουν όλες τις τιμές της τέχνης. Είναι κρίμα πού ό χώρος δεν επιτρέπει παρά ένα πολύ βιαστικό εξέτασμά τους. Άς τ' άρωμε με τη σειρά:

Ό κ. Βαρδακώστας εκθέτει πέντε σατυρικά πορτραίτα καιωμένα με πολλή προσχή και με πολλή... καζία. Ξεχωρίζει το υπ' άρ. 3 (Κ. Αθάνατος). Ό κ. Σπ. Βασιλείου (Νήφων Μπεκρης) παρουσιάζεται εξαιρετικά αξιόλογος σατυριστής μ' έξη συνθέσεις του λεπτότατες, έξ όν ή «μεταμεσονύκτιος Όμοιοία» ξεχωρίζει για την πρωτοτυπία του σχεδίου και για το χρώμα της. Όχιώ σχέδια του κ. Βισώρη είναι το ένα καλλίτερο άπ' το άλλο. Τα κεφάλια έχουν ξεκαθαριστεί από κάθε... όμορφιά τους, κ' έτσι έχει άπομείνει το καθαρά γελοιογραφικό στοιχείο. Από τ' ά πέντε σχέδια του κ. Βυζάντιου ξεχωρίζει το υπ' άρ. 21, πρό πάντων για την εντυχιμένη σύληψή του. Ό κ. Φ. Δημητριάδης εκθέτει 16 σχέδια του, τ' ά περισσότερα είναι ήθογραφίες άρκετά χαρακτηριστικές. Η λεπτή γραμμή κ' ή άβίαστη σάτυρα του ή διαλεχτού μας σκισσογράφου διακρίνονται παντού. Ξεχωριστά πρέπει ν' αναφέρωμε τ' ά σχέδια 29, 26 και 35 για το ξεχείλισμα του κομικού στοιχείου. Ό κ. Καστανάκης μαστρος των άβρων γραμμών και της χρωματικής άρμονίας, εκθέτει 7 ώραιότατα σχέδια, γεμάτα από ένα λεπτό κ' ενγενικό χιούμορ. Ό κ. Κορογιαννάκης, πολύ τυχερός στα εύρημά του, κάνει κάποια κατάχρηση του γροτέσκο στην εκτέλεση. Ως τόσο τ' ά έργα του άρέσουν πολύ, 2—3 δέ, όπως ή Nature morte, το Extase, το σκίτσο του κ. Μαξίμου είναι έξαιρέτα. Πέντε σχέδια του κ. Κομμετάκη μας άποπνέουν όλη την ενγένεια και τή δροσιά του καλού σκισσογράφου, πού είναι πάντα δημιουργικός και άδιάπλωτος. Η χαρακτηριστική έντελώς προσωπική γραμμή του κ. Μαυρίλίκου (Noir) φθαρμβείει στα δέκα ώραία του σχέδια. Άπ' αυτά πρέπει ν' αναφέρωμε ξεχωριστά τόν κ. Πρόεδρο (έξοχη καιρικατούρα του κ. Ζαΐμη) και τόν τουρισμό (έλληνική ήθογραφία με όδυνρότατο ρεαλισμό). Ό κ. Νάγος, πλοίστος σ' έμπνεύσεις, δίνει έπτά σχέδια πού δείχνουν άρκετή δεξιοτεχνία, αλλά και κάποια

βιασινή. Άλλα τόσα, λεπτά και καλογραμμένα κομμάτια εκθέτει ό κ. Ντίνο Μπέης, άφογος πάντα ήθογράφος του έλληνικού υπαίθρου. Η εργασία του κ. Στ. Ξενοπούλου αξίζει μια ιδιαίτερη προσοχή. Πρό πάντων τ' ά έργα πού έχουν γίνει με σιγία δείχνουν έναν τεχνίτη με πολύ γούστο, με ύπομονη και με πίστη πού θυμίζουν τους παλιούς βυζαντινούς κομπογράφους. Η δυνατή γραμμή του κ. Παπαδημητρίου ξεχωρίζει και στα όκτώ σχέδιά του, καθώς και του κ. Παυλίδη το σατυρικό πνεύμα. Τεχνίτης δυνατός, προσωπικός έντελώς, ό κ. Πολενάκης εκθέτει πέντε ώραιότατα σχέδια, πού αξίζει κάθε έπαινο. Ό Σόφο (κ. Σ. Αντωνιάδης) συνεχίζει την υπεργροδέσκο μανιέρα του πού είλικρινώς όμολογούμε πώς δέ μας ίκανοποιεί. Ό κ. Σπαχής δίνει έξη τολμηρά σχέδια, έργα άγνης τέχνης, πού είναι ή άπορία των πολλών και ή χαρά των όλίων. Ένας νέος τεχνίτης ό κ. Τερζόπουλος δίνει τή συμπαθητική συμβολή του με τέσσαρα καλά σχέδιά του. Ό κ. Χόροβιτς, τεχνίτης διαλεχτός και προσωπικός, μάς χαρίζει ώραιες στιγμές με έπτά διαφορετικά έργα του (ξυλογραφίες, χραγιόνι, άκουαρέλλες και... ένα φαρμακευτικό μπουκάλι φυτεμένο μέσα με μια μόντερνα νατύρ μοτ). Ό σκισσογράφος πού στίβεται για ν' άβη χιομοριστικό θέμα και καταφέρει να συλλάβη τις δραματικότερες όπτασίες, έριννύες και σκελετούς άνθρώπων και χίλιων ειδών διαβόλους είναι από τ' ά τολμηρότερα και τ' ά πιο επιτυχημένα έργα της εκθέσεως. Έξαιρέτος επίσης ό «Εφιάλης» (άρ. 133) και «Αίτοι πού δεν φοβούνται τή άπεργία» (άρ. 131), έργα πού φέρνουν το πιο ότερο γέλιο, με τ' ά θέματά τους τ' ά τραγικά και τήν εκτέλεση τή χιομοριστική, κάτι πού θυμίζουν τις σάτυρες του Καρωτάκη.

Από τους εκθέτες πού δεν άνήκουν στο Σύνδεσμο αξίζει ν' αναφέρωμε το γλυπτικό του κ. Ρομανού (Βέλμος), τήν ήθογραφία της Δίδος Φεγγάρα (καφετζής), μερικά σχέδια του κ. Φοράουερ και του κ. Γιουρέ και τόν πολιτικό φασουλή, τ' ά χαριτωμένα άνδρείκελλα του κ. Λευκαδίτη.

ΣΠΥΡΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ

ΜΟΥΣΙΚΗ

Με το ρέζιβιμ του Μπερλιόζ τέλειωσαν οι συμφωνικές συνουσίες του Ώδειου Αθηνών και μαζί μ' αυτές μπορούμε να πούμε και κάθε σοβαρή μουσική κίνηση στην πρωτεύουσα. Κι' έτσι όλοι αυτοί πού ζητούν στη μεγάλη αυτή τέχνη το ψυχικό ξεκούρασμα από τής μικρότητες και τής βρωμιές τής καθημερινής ρουτίνας, πρέπει να περιμένουν έπτά όλόκληρους μήνες! Δέ μιλάμε για κείνους πού μπορούν να δώσουν στον έαυτό τους τήν άμφίβολη άλλωστε ίκανοποίηση μιας μουσικής άκρόασης από τ' ά εντυχιμένα ευρωπαϊκά κέντρα μ' ένα ραδιόφωνο στο σπίτι τους άλλους εννοούμε, τους πιο πολλούς, κι' ίσως και περισσότερο μουσικούς. Γι' αυτούς, άλλοιμονο, άλλη απόλαυση δεν μένει έξω από τή ρομβία με τ' ά διάφορα δήθεν έλληνικά φώς άλλη απόλαυση δεν μένει έξω από τή ρομβία με τ' ά διάφορα δήθεν έλληνικά φώς όπερετική υπεραπαγωγή ίσως γράψω άργότερα). Κάτι βέβαια θά μπορούσε να γίνει, άν ύπήρχε κρατικό μελόδραμα. Έκτός από τή χρησιμοποίηση τόσων ταλέντων πού πάνε τώρα χαμένα, το κυριότερο κέρδος θά ήταν, πώς έξ αιτίας τής άμεσότερης επίδρασης τής όπερας στον πολύ κόσμο, θά μορφωνόταν σιγά, σιγά ένα εδύτερο κοινό, ίκανό να κρατήσει μια και δυό όρχήστρες, χωρίς έπιχορηγήσεις. Θά ύπήρχε δέ τότε τρόπος να λείψει κι' αυτή ή άνίσότητα μεταξύ χεμονιάτικης μουσικής έγωγίας και τής καλοκαιρινής Σαχάρας; μια μικρότερη καλοκαιρινή όρχήστρα, εκλεκτή πάντα, άκόμα κι' έμφανίσεις τής χορωδίας, με λαϊκές τιμές. Όλα όμως αυτά είναι μια παλιά θλιβερή ιστορία...

Στο μεταξύ άκούσαμε τόν περασμένο μήνα, σε δυό έμφανίσεις τήν Τσεχοσλοβική χορωδία, και μια πολύ ενδιαφέρουσα διάλεξη του κ. Σουαζύ, πού δυστυχώς λίγο μουσικό κόσμο τραβήξε τήν προσοχή. Η Τσεχοσλοβική άνδρική χορωδία, πού φέρνει τιμητικά το όνομα του Σμετάνα, του Έδνικου μουσικού του περασμένου αιώνα, τραγούδησε λαϊκά, τσέχικα τ' ά περισσότερα τραγούδια, όχι όμως και από τ' ά ώραιότερα, χωρίς συνοδεία όρχήστρας. Φωνές όχι βέβαια σπουδαίες, αλλά πειθα-

χιμένες, που κάτω από την αυστηρή μπαγκέτα του κ. Σπύκα, παρουσιάζαν ζηλευτό σύνολο. Χρωματισμοί και πιανίσσιμα εξαιρετα. Με την ώραία εκτέλεση δεν αισθανθήκαμε και τη μονοτονία, που λίγο πολύ, δίνουν τα προγράμματα αυτού του είδους, με περιοχόμενο λαϊκά τραγούδια ενός μονάχα Έθνους χωρίς συνοδεία ορχήστρας. Από την πρώτη εμφάνιση ξεχώρισε το νανούρισμα του Μπράμς, που τραγουδήθηκε κάπως αργότερα απ' ό,τι έπρεπε, το αιθιοπικό νανούρισμα του Ζιλμπερτέ και το πεδίο των νεκρών του Έγγχο.

Ο κ. Σουαζύ, που χρόνια τώρα βρίσκεται στην Ελλάδα, είναι περίφημος μουσικολόγος, καλός συνθέτης και κονφερανσιέ εξαιρετος. Σε μιιά διάλεξη του στον Παρνασσό μίλησε για την εξέλιξη του γαλλικού τραγουδιού από το 13ο ως τον 20όν αιώνα. Το γαλλικό τραγούδι διαφέρει από το ιταλικό μπελ-χάντο και από το γερμανικό λίντ. Στα 700 αυτά χρόνια της εξέλιξής του, πέρασε από πολλούς σταθμούς. Άλλοτε εξωτερικό και διακοσμητικό, άλλοτε εσωτερικό και απέριττο στην εκφραση. Πολύ σωστά δέ το σύγκρινε ο κ. Σουαζύ με τους δυο αρχιτεκτονικούς ρυθμούς της ίδιας εποχής: το ρομανικό και γοθτικό. Βαρύς και διακοσμητικός ο πρώτος, ελαφρός, με ανάταση προς τον ουρανό ο δεύτερος. Η καθηγήτρια του Έθνικου Ώδειου δις Γεννάδη, τραγούδησε μερικά αντιπροσωπευτικά κάθε εποχής τραγούδια, άλλοτε με το άναλογο στυλ κι' άλλοτε άρετα παραξηγημένα. Την ώραία αυτή διάλεξη παρακολούθησαν δυστυχώς οι λίγοι συγγενείς και φίλοι του κ. Σουαζύ και δας Γεννάδη.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΚΑΡΥΩΤΑΚΗΣ

ΕΙΔΗΣΟΥΛΕΣ

Μιά Καλλιτεχνική άπογευματινή

Την Τρίτην, 8ην Μαΐου, ώραν 7 μ. μ. θα δοθῆ εἰς τόν «Παρνασσόν» φιλολογική και μουσική άπογευματινή τῆς κ. Θεώνης Δρακοπούλου (Μυρσιώτισσας). Θά προηγηθῆ σύντομος εἰσήγησις τῆς κ. Αἰσας Θεοδοροπούλου με θέμα: «Ἡ Μουσική και τὸ Τραγούδι» θά συμμετάσχῃ δέ και ἡ καθηγήτρια τοῦ Ἑλληνικοῦ Ώδειου κ. Μάγνη Καρατζᾶ, ἡ ὁποία θά τραγουδήσῃ με συνοδείαν τῆς δεσποινίδος Ἰριμας Κολλάση.

Ἡ Ἑρουνά μας

Ἐλλείπει χώρου ἡ ἔρουνά μας θά συνεχισθῆ στο ἐπόμενο τεῦχος, με ἀπαντήσεις τῶν ποιητῶν κ. κ. Ρῆγα Γκόλφη και Ι. Παναγιωτόπουλου.

«Ἀνθολογία νεωτέρων ποιητῶν»

Ἀπό τὸ ἐπόμενο φύλλο θ' ἀρχίσῃ νά δημοσιεύεται στο «Ἐκκίνημα» ἡ «Ἀνθολογία νεωτέρων ποιητῶν» 1928—1934, στήν ὁποία θά συμπεριληφθοῦν οἱ καλλίτεροι νέοι που ἔκαναν τὴν ἐμφάνισή τους στο διάστημα αὐτό.

ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ ΚΙ' ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ

ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΕΣ ΗΜΕΡΕΣ: Μηνιαῖο λογοτεχνικό περιοδικό.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ: Μηνιαία φιλολογική Ἐπιθεώρησις.

ΝΕΟΙ: Μηνιαία Κοινωνική και φιλολογική ἐπιθεώρησις.

ΤΡΙΦΥΛΛΙΑΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ: Δεκαπενθήμερη κοινωνική και φιλολογική ἐπιθεώρησις.

ΕΥΠΝΗΜΑ: Δεκαπενθήμερη φιλολογική ἐπιθεώρησις.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ: Δεκαπενθήμερο βιβλιογραφικό δελτίο.

ΚΥΝΟΥΡΙΑ: Δεκαπενθήμερος Πολιτική και φιλολογική Ἐφημερίς.

ΤΟ ΤΑΧΥΔΡΟΜΕΙΟ ΜΑΣ

Π. Σαμ. Ἀλεξανδρούπολις.—Θά γράψουμε στο ἐπόμενο. Φ. Ρῆγαν.—Θά δημοσιεύσουμε τὸ ΙV ἀπ' τὰ σονέττα σας. Παν. Γιαν.—Δέν εἶναι ἄσχημο τὸ τραγούδι σας. Τοῦ βάσετε ὅμως γιά νά ριμάτετε τούς στίχους σας κάτι λέξεις που δέν ἔχουν τὴ θέση τους και που τὸν χαλοῦν τὸ νόημα. Τί πάει νά πῆ: «Συμπόνια τοῦ κάκου νά ζητᾶς ξεψυχιμένους»; Ὅταν εἶσαι ξεψυχιμένος... δέ μπορεῖς νά ζητήσης τίποτα. Ἀλλάξτε τὸν τρίτο στίχο τοῦ 3ου τετραστίχου και ξαναγράψτε ἀπ' τὴν ἀρχὴ ὁλόκληρο τὸ πρῶτο. Θ. Κωστούρον.—Καλό, πολὺ καλό ὁ «Μαργαρίταρι». Τὸ ἄλλο εἶναι τρομερὰ ἐπιμεασμένο ἀπ' τὸν Καρυστάκη. Εὐχαριστοῦμε. Γιαν. Δίλλην.—Δέ βροῖσκουμε τίποτε τὸ ἀξιόλογο στοὺς στίχους σας. Διαβάστε ἀκόμη πολὺ και μὴ ζητᾶτε νά ἐμφανισθῆτε με ἀνόριμα πράγματα. Διάκων Κ.—Τὰ ἴδια λέμε και σέ σᾶς. Γ. Μακρίδην.—Τί ἀνοησίες εἶναι αὐτὲς που μᾶς γράφετε; Ὑποστηρίζουμε κάθε νέο στὸν ὁποιο διαβλέπουμε δημιουργικές ἀρετὲς και ἀγωνιζόμαστε γι' αὐτούς. Τώρα, ἐπειδή, ἔχετε κάποτε και σεις τὴ θέση μας σ' ἓνα μικρὸ περιοδικό, πᾶστε μας τί θά κάνατε ὅταν σᾶς στέλναν αὐτὸ τὸ τραγούδι:

Στὴ βρύση πῆγα τοῦ χωριοῦ, τὴ βρῆκα νά ποτίζει
Στ' ἀλώνια τὴν ἀντίκρυσσα, μονάχη ἀλόνιζει.
Κάποια αὐγὴ σάν πέρασα ἀπ' τὸ λειβάδι πλάι,
τὴν εἶδα μες τ' ἀρνάκια τῆς νά γλυκοτραγουδάει.
Κι' ὅταν τὸ βράδυ τράβηξί στο φτωχικό της δῶμα,
ἐκείνη γοργοδούλευε στὸν ἀργαλειὸ ἄκομα.
Χωριτοπούλα χαρωπή! ἔχεις δροσιά, και γλύκα
τὴν ὠμορφιά που πόθησα, στήν ὄψη σου τὴ βρῆκα.

Α. Καλοκαιρινόν.—Ξανακτιᾶτε προσεκτικώτερα τὴν «ἀνοιξη» και θά γίνῃ δημοσιεύσιμη. Μ. Ανγίζον.—Γιατί δέν γράφετε πὸ ἀπλά; Μᾶς στέλνετε κάτι στρυφὰ τραγούδια, που τὸ ξεχωριστὸ τους γνώρισμα εἶναι οἱ ἐντυπωσιακὲς ρίμες. Μά αὐτὸ, φίλε μου, δέν εἶναι τέχνη. Ἐσεῖς δείχνετε ὅτι ξέρετε νά γράφετε κι' ἐνὸ θᾶ ἔρεπε νά παρουσιάζετε ἄρια πράγματα, σπαταλάτε τὸν καιρὸ σας ἄδικα. Κρίμα! Ρ. Ροδονάν.—Καλὸ τὸ τραγούδι σας ὡς ἰδέα. Ἀτεραντολογεῖτε ὅμως. Συμπτήετε το. Ἐσεῖς ὅπως εἶναι γραμμένο κατανταντάει ἀνιαρό. Χ. Ἀδωνιν.—Ἡ ποίηση δέν εἶναι ἀφᾶδιασια λέξεων και στίχων, καθὼς οἱ στρατιώτες. Ἐχει ἓναν ἄλλο προορισμὸ που φαίνεται ὅτι δέν θέλετε ν' ἀντιληφθῆτε. Κ. Ἀβυσσαῖον.—Ἀπ' τὰ τραγούδια σας δέν μπορέσαμε νά βγάλουμε κανένα νόημα. Κάτι θέλετε νά πῆτε με τὴν «Ἀ ταντογή», μά δέν τὸ κατορθώνετε. Θ. Ἀνθέμην.—Διαβάστε ὅ,τι λέμε στὸν Χ. Ἀδωνι. Σ. Γιαννάτογ.—Δημοσιεύουμε τὸ «Ἐν Ἀργοστολίω». Τὸ ἄλλο σέ πρώτη εὐκαιρία. Φ. Φ.—Γιὰ ἓναν νέο που ξεκινάει τώρα μόλις τὸ τραγούδι αὐτὸ δέν εἶναι ἄσχημο. Μόνον που τὸ θέμα του εἶναι πολὺ συνηθισμένο και χωρὶς ἐνδιαφέρον. Ἄν ἔχετε κανένα ἄλλο στείλετέ μου κι' ἀνεῖναι καλὸ θά τὸ δημοσιεύσουμε. Δ. Τσιράκην.—Θά κάνατε καλλίτερα νά μὴ μᾶς στέλνατε τίποτε. Ἐχομε τὴν ἀπαίτηση ἔπεινοι που μᾶς ἐμπιστεύονται τὰ τραγούδια τους νᾶχουν ἀπόλυτη πεποίθησι στήν εἰλικρινειά μας.

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

(Ἀναγγέλλουμε ὅσα μᾶς στέλνονται σ' ἓνα και κρίνουμε ὅσα σὲ δυὸ ἀντίτυπα).

«Τὸ Φῆλμ τῆς ζωῆς»: Ποιητικὴ συλλογὴ τοῦ κ. Ὁρέστη Λάσκου.

«Οἱ ἄνθρωποι που νοσταλγοῦν»: Μυθιστόρημα τοῦ κ. Γ. Δέλιου.

«Οἱ πεζοὶ δρόμοι τοῦ Κ. Παλαιᾶ»: Τέσσερα ἄρθρα τῶν κ. κ. Θρ. Καστανάκη, Ρῆγα Γκόλφη, Π. Νιρβάνα και Κλ. Παράσχου.

«Γιωσὴφ Ἐλιγιά»: Ἀναμνηστικὸ τεῦχος γιά τὸν ἀποθανόντα ἑλληνοβερβαῖο ποιητὴ Γ. Ἐλιγιά, στο ὁποιο μιλοῦν γιά τὸ ἔργο του μερικοὶ ἀπ' τούς καλλίτερους λογοτέχνες μας.

«Στὸν ἄγνωστο δρόμο»: Ρομάντσο τοῦ κ. Πάνου Σαμάρα.

«Τὸ Ὁραϊόν»: Μελέτη ἐπὶ τῶν συγχρόνων προβλημάτων τῆς αἰσθητικῆς, τοῦ καθηγητοῦ κ. Μ. Α. Μιχαλοπούλου.

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΙΔΡΥΘΕΙΣΑ ΤΩ 1841

ΚΕΦΑΛΙΑ ΜΕΤΟΧΙΚΑ & ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΑ ΔΡ. 1.205.000.000
ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ (30 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1933) ΔΡ. 8.794.000.000

Κεντρικὸν Κατάστημα : Ἐν Ἀθήναις

Ἵποκαταστήματα καὶ Πρακτορεῖα : εἰς ὅλην τὴν Ἑλλάδα

Ἵποκαταστήματα καὶ Πρακτορεῖα ἐν Αἰγύπτῳ, :
Καῖρον, Ἀλεξάνδρεια, Ζαγαζ κ.

Ἀνταποκριταί, εἰς ὅλας τὰς χώρας τοῦ ἐξωτερικοῦ.

Ἡ Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος ἐκτελεῖ πᾶσης φύσεως τραπεζικὰς ἐργασίας εἰς τὸ ἐσωτερικὸν καὶ τὸ ἐξωτερικόν, ὑπὸ ἐξαιρετικῶς συμφέροντας ὄρους. Δέχεται δὲ καταθέσεις (εἰς πρῶτην ζήτησιν, ἐπὶ προθεσμία καὶ ταμιευτηρίου) εἰς δραχμὰς καὶ ξένα νομίσματα, μὲ λίαν εὐνοϊκὰ ἐπιτόκια.

HELLENIC BANK TRUST COMPANY NEW YORK : 51, MAIDEN LANE

Ἰδρυθεῖσα ὑπὸ τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος, συμφώνως μὲ τοὺς νόμους τῆς Πολιτείας τῆς Νέας Ὑόρκης, πρὸς ἐξυπηρέτησιν τῶν ἐν Ἀμερικῇ Ἑλλήνων.

ΚΕΦΑΛΑΙΑ ὀλοσχερῶς καταβεβλημένα \$ 1.500.000